

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rode, Gotfred.; udgivne af Gotfred Rode.

Fortællinger og Vers for Større og Mindre

Kjøbenhavn : Gyldendal, 1858

132 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

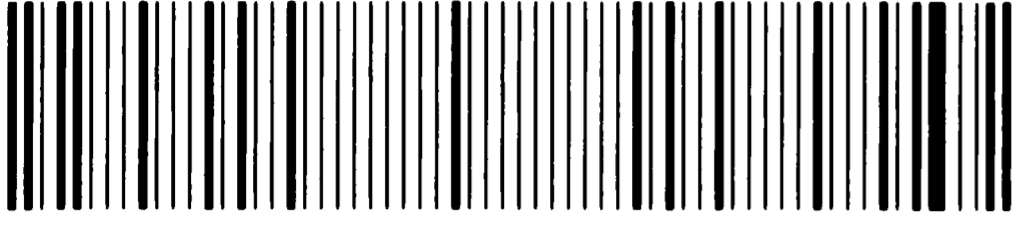
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

52. - 60. - 8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 00490 5

+ Rex

D
D

1

Fortællinger og Vers

for

Større og Mindre.

Udgivne af Gotfred Rode.

Med 63 Billeder, udforte i Kittendorff & Aagaards Etablissement, samt 2 Melodier.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandling (F. Høgel), Kittendorff & Aagaard, Ch. Lind.

Chieles Kontrækkeri.

I n d h o l d.

	Side.
Slughalsen. Jydsk Folkeeventyr. (Billederne af Zillen)	1.
Storken er kommen. (Billede af Sonne; Text af Udgiveren)	4.
Faer skal jove. (Bloch; C. Richardt)	6.
Pigen og Uenderne. (Zillen; Udg.)	8.
I Engen. (Sonne; C. Richardt)	10.
Evolderslaget. Af Olaf Tryggvasons Saga. Fra Oldsproget ved Udg. (Plan over Skibenes Stilling af Magnus Petersen; Billede 1: Wegener, Billede 2: Frølich)	11.
Norbaggen og Sjællænderen. (Sonne; Udg.)	28.
Uglen. (Zillen; A. Arentzen)	30.
Drengen og Hunden. (Zillen; C. Richardt)	31.
Kagaz (Bad-Pfäfers). Rejsefizzze af H. C. Andersen	32.
Mæt og sulten. (Marstrand; Udg.)	37.
Savoyarddrenge's Sang. (Zillen; C. Richardt)	38.
Faarets Klage. (Zillen; C. Richardt)	39.
Hunden til Katten. (Zillen; Udg.)	40.
Bandregræshopperne. Af B. Bergsøe. (Zillen)	41.
Dannevirke. Af C. Ploug. (Sonne)	55.
Fugl, Prindsesse og Hest. Jydsk Folkeeventyr. (Dalsgaard)	62.
Faaret og Blomsterne. (Zillen; Udg.)	71.
Hønen med Ullinger. (Zillen; Udg.)	72.
Gaasepigen til Glenten. Af Chr. Winther. (Zillen)	74.
Humlebierne og Hvepserne. Af B. Bergsøe (Zillen)	75.
Hr. Miffel. (Sonne; C. Richardt)	94.
Den lille graa And. Sjællandsk Folkedeventyr. (B. Pedersen)	100.
Ude i Gaarden. (Zillen; Udg.)	106.
Horten. (Sonne; Udg.)	107.

	Side.
Bagn Aagesøn. Efter Jomsvikingesaga af Udg. (Wegener)	109.
„Fuglene under Himlen.“ (Zillen; Udg.)	116.
Pleiebarnet. (Skovgaard; E. Ploug)	117.
Broder og Søster. Af Gerda Christens. (B. Olsen)	121.
„Jeg troer, der er skønnest i Danmark“. (Ryhn; Udg.)	124.
Køret og Snerlen. (E. Aagaard; Udg.)	125.
Efterårsstormen. (Sonne; E. Richardt)	126.
Hanekyllingerne. Af Udgiveren. (E. Aagaard)	128.
Jesper Næsvis. Jydsk Folkeeventyr. (Peters)	129.
To Melodier af P. Heise („Savoyarddrengens Sang“ og „Gaasepigen til Glenten“).	

Folkeeventyrene ere udvalgte af S. Grundtvigs utrykte Samlinger.

Ved „Dannevirke“ og „Gaasepigen til Glenten“ ere Text og Billeder blevne til, uafhængig af hinanden; ved de øvrige Arbejder er Text eller Billede lagt til Grund, efterfølgende enten Forfatterens eller Kunstnerens Navn er nævnt først.

Slughalsen.

Et jydsk Folkeeventyr.

Der var engang en Mand og en Kone, og de havde syv Faar, et stumprumpet Føl, en Kat og en Hund. Til at passe Faarene havde de en Dreng paa fjorten Aar.

En Dag gik Drengen ud med sin Mellemmad i Marken, og der mødte han Ulven; saa siger Ulven til ham: „Der henne i Marken staae syv deilige Faar, er det dine?“ Ja det er, sagde Drengen. „Godt,“ sagde Ulven, „saa giv mig din Mellemmad, for ellers æder jeg dit ene Faar;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmaden, og saa spiste Ulven Faaret.

Næste Dag, da Drengen gaaer ud i Marken med sin Mellemmad, kommer Ulven igjen, og det er nu ligesom forrige Gang: Ulven vil have Mellemmaden, Drengen vil ikke give ham den, og saa spiser Ulven nok et Faar; og det blev ikke heller ved den Gang, men saadan gif det hver Dag, til Ulven havde spiiist alle Faarene.

Husbonden han blev vred, da Drengen fortalte ham dette; men han satte dog Drengen til at passe det stumprumpede Føl. Saa er det en Dag, at Drengen kommer ud i Marken for at see til Føllet, og hvem møder han der? Ingen Anden end Ulven, og den siger til ham: „Dreng, gif mig din Mellemmad, ellers æder jeg dit Føl;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmaden, og saa spiste Ulven Føllet.

Saa gif Drengen da hjem og fortalte Manden, hvad der var steet, og saa siger Manden til Drengen, at nu skulde han gaae ud i den vide Verden og lede Faarene og Føllet op. Drengen gif da ogsaa, skjøndt han vidste jo nok, at Ulven havde spiiist dem. Da han nu havde gaaet noget, tog han sin Mellemmad op og begyndte at spise, men i det Samme staaer ogsaa Ulven lige for ham og siger: „Dreng, gif mig din Mellemmad, ellers æder jeg dig;“ men Drengen vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Drengen.

Da Manden mærker, at Drengen ikke kommer hjem, siger han til Konen: Det er galt med den Dreng, at han ikke kommer hjem, jeg maa ud og see efter ham. Og saa tog han sin Mellemmad med og gik ud for at lede efter Drengen, men der møder han Ulven, og den vil have hans Mellemmad; Manden vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Manden.

Men da Konen mærkede, at Manden ikke kom hjem, gik hun ud for at lede efter ham, det gik hende ligesaadan, hun vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Konen.

Hunden og Ratten, de sad hjemme; men Ingen kom der hjem til dem, hverken Dreng eller Mand eller Kone; saa siger Hunden til Ratten: Jeg maa ud og lede efter dem; strax møder den Ulven, Hunden den havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven Hunden.

Da Ratten mærker, at Hunden ikke kommer hjem, tænker den: Jeg maa ud og lede ham op; strax møder den Ulven, Ratten havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven ogsaa Ratten.

Men nu havde Ulven da ogsaa spist saa mange, at de ikke kunde faae Blods inde i den. Ratten og Hunden kom op at slaaes indeni Ulven, saa rev de Hul paa den, og ud dumpede de syv Faar, det stumprumpede Føl, Drengen, Manden, Konen, Hunden og Ratten; de overfaldt alle i Forening Ulven og slog den ihjel; og saa døde Ulven.

Storken er kommen.

Hvorfor styrte de frem af alle Arcefter,
 Drengen og Tøsen og Moer bagefter,
 Og Bedstemoer med den Lille paa Armen,
 Hvad kalder dem ud, hvad volder den Larmen?
 Faldt der et Skud eller rørtes Trommen?
 Storken er kommen! Storken er kommen! —

— Ja I, som sidde med Volde omkring,
 Maae vide, det er ingen ringe Ting:
 Der er ingen Egn, hvor den drager hen,
 Som jo siger: Velkommen, velkommen igjen!
 Der er intet Tag paa dens hele Bei,
 Som jo siger: - Gud give, du bygged paa mig!
 Thi Storken den er en Lykkens Bagt:
 Dagligt Brød bliver altid fundet,
 Fryd er i Dønten, Fred i Blundet,
 Hvor den sin skjærmende Rede har lagt;
 Og Storken den er en Glædens Fugl:
 Den bærer Foraaret med paa sin Vinge,
 Alle Skovens Blade den lader udspringe,
 Alle Blomster kalder den frem af Skjul,
 Alle Sangfugle aabner den Næbbet paa,
 Alle Bække raaber den op af Dvale,
 Og alle Folk, baade Store og Smaa,
 Gi'er den Lyft at juble i Skov og Dale! —

O, kommer herud! Hvorfor kun afsted
 En lille Visit i den varmeste Sommer?
 Drag ud, naar det hédder: Storken kommer!
 Og I skal see, at I nok jubler med.

Faer skal sove.

Hører du det, min egen Unge,
 Nu maa du kjønt holde Tand for Tunge;
 For Faer har været paa Søen en Tour,
 Og han skal til Byes op over Baffen
 Med Kurven paa Nakken,
 Saa han trænger haardt til en Middags-Luur.
 Lad mig nu see, du er rigtig stille,
 Min egen Lille;
 Det maa du love,
 For Faer skal sove!

Den Smaa, han lytter med Andagt til,
 Og lover at være saa stum som en Silb.
 Men som han nu ligger paa Gulvet og roder
 Og stotter op til sin tause Moder,
 Mens Kofkehjulets mærkværdige Snurren
 Og den mærkværdige Torst i Kurven
 Er Gjenstand for hans undrende Forsten,
 Faaer Andemoer Lyst at hilse paa Torsten.
 Da løber det rundt i Drengens Tanker:
 Den Snaddrebøtte, den kunde nemt
 Forstyrre vor Faer, og det var slemt.
 Saa strækker han ud sine Pusjelanker,
 Løfter sin Kjæp og slaaer løs paa Anden
 Og vræler, som om han var fra Forstanden:
 Hei, vil du væk! hvor tør du vove!
 Hører du ikke, at Faer skal sove!

„Men Dreng dog! du er jo fra Forstanden!“

„„Nei Moer! jeg vilde blot tisse paa Anden!““

Bigen og Uenderne.

Naa det var nok Kurven, som lokked Ter hid;
 Der er Intet for Ter, ei en eneste Bid;
 Paa Ryggen med den! — Men bliv nu herhenne,
 Jeg vil snakke med Ter en lille Kjende;
 Jeg skal hilse Ter hjemmefra; I kan troe,
 At Høns og Duer de savned Ter ikke,
 De syntes de fik saadan deilig Ro,
 Og var færdig at sprække af Mad og Drikke;
 Der lød en Kurren og Rylleky:
 Gudstelv at de Uender er fløine af By!

Men af den No fik de snart en Bækkelse,
 For Grisen slap ud, det blev en Forstrækkelse;
 I veed, lig'som I, har han flemme Noder,
 I Alt, hvad der er, han gaaer og roder,
 Og de kalde ham Vendernes store Broder;
 Saa køs han vor Hund og vælted vor Bør,
 Og saa kom han rigtig i godt Humør:
 Han krøllede Halsen, slog op med Bagen,
 Og nu kan I troe, der blev en Sagen;
 Naada, hvor han kunde Hønsene sprede,
 De sad rundt paa Ruger og Lemme og Lede,
 Den sorte kom heelt op i Storkens Rede.
 Og Alle de streg: Kykky, Kykky,
 Lad saa hellere Venderne komme paany! —

— Det maatte I høre! — Men nu er det Tiden,
 At jeg maa hjem; ja vi sees jo siden. —

Saa løb hun, men efter hende omkap
 Streg Venderne ivrig: Rab, Rab, Rab!
 Det betyder paa Dansk: Ja du skal ha'e Tak,
 Men Korn fylder bedre i Skrutten end Snak.

I Engen.

De Blomster i Enge, dem holder jeg af,
 Det er som et eneste Blomsterhav;
 Og tusind Bier har Honning suget,
 Hvor Ingen har gravet og Ingen har luget.

Der kneiser Munken med blaa Kalot,
 Og Mjødurten duster saa stærkt og godt;
 Og nede hvor Storken vadsker sin Høse,
 Der blomstrer Engenes gule Rose.

Og trindt det mylrer med hvide og blaae,
 Og tæt det bølger med Straa ved Straa,
 Man svømmer sig frem, saa høit staaer Græsset,
 Og man kommer hjem, saa rigt belæsset.

Svolder = Slaget.

Kong Svend Tvestjæg af Danmark, Kong Olaf Skjoldkonning af Sverrig og Hakon Karls fordrevne Søn, Erik Karl Hakonsen, havde længe pønset paa, hvorledes de skulde komme den norske Konge Olaf Trygvason til Livs; Hver meente de at have Sit at hævne, og Alle havde de stor Vyst til et større eller mindre Stykke af hans Rige. Saa spurgtes det da, at Kong Olaf gjorde et Tog til Benden for at hente nogle Eiendomme, som tilhørte hans Hustru Thyra, der før havde været gift med Kong Bugislav af Benden; og den norske Konges forenede Fjender besluttede da at passe ham op, naar han vendte tilbage herfra; men for at være saa meget desto sikrere, fik Kong Svend den jomsborgske Høvding, Sigvald Karl, til at begive sig til Benden for under Venstabs Maste at udspeide Kong Olafs Færd. Det lykkedes Karlen at indsmigre sig hos Kongen og at opholde hans Afreise, indtil der var kommen Bud fra Danmark, at den forenede Flaade var samlet og ventede Kong Olaf ved Den Svolder mellem Nhygen og Pommern; vel rygtedes det, at Kongen kunde vente Ufred underveis, men Sigvald forsikrede, at dette Rygte var den største Løgn og tilbød Kongen at følge ham med ti Skibe. Da der samtidig opstod Knurren blandt Nordmændene over at de laae saa længe færdige uden at komme afsted, gav Kongen Enhver, der var færdig med sit Skib, Lov til at begive sig paa Hjemreisen, medens han dog takkede dem, som ikke skyndte sig mere, end at de fulgte med ham. Flaaden blev nu løst, der blev blæst til Bortseiling, Seilene heisedes og med 60 norske og 11 jomsborgske Skibe sthyrede Kongen ud af Havnen; selv seilede han paa sit navnkundige Skib Ormen den lange. Som ovenfor omtalt havde Sigvald lovet Kongen 10 Skibe, det ellefte tilhørte Sigvalds Hustru Astrid, og herom, som om de øvrige Tildragelser paa dette Kong Olafs sidste Tog, fortæller Sagaen Følgende:

Man siger, at Astrid, Sigvald Karls Hustru og Kong Bugislavs Datter, kom til Kong Olaf Natten før han seilede bort fra Benden. Astrid sagde ham den skjære Sandhed, at den danske og svenske Konge og Erik Karl laae i Bag-

hold for ham med en uovervindelig Hær, og hun bad Kongen inderlig, at han ikke maatte udsætte sig for sine Fjenders Efterstræbelser; men Kongen svarede: „Jeg forandrer ikke min Reise for et saa usikkert Rygtes Skyld, som jeg ikke veed, hvormeget Sandt der er i; min Ven Sigvald vilde nok have varet mig, dersom han havde hørt, at der var lagt svigefulde Raad op imod mig; men selv om jeg vidste, at det var sandt, hvad du siger, saa vilde jeg dog ikke flye for et Møde med mine Uvenner, thi Gud har Magt at give den Seiren, som han vil.“ Da sagde Astrid: „Saa vil jeg kun bede dig om een Ting, at du vil tage den Hjælp af mig, som jeg kan yde dig til at komme bort, hvis du skulde behøve den.“ „Det tager jeg imod,“ sagde Kongen, „hvis Nøden byder;“ og dermed skiltes de.

Den Dag; da Kong Olaf lod sin Flaade lægge ud af Havnen, blæste der en sagte Vind, men gunstig, saasnart de kom ud fra Land; alle smaa Skibe, som løb hurtigere, seilede derfor ud paa Havet; men Sigvald Jarl, som seilede nær Kongeskibet, raabte over til dem og bad Kongen seile bag efter sig. „Jeg veed bedst,“ sagde han, „hvor Sundene ere dybest her mellem Derne, og det kan I behøve med Eders store Skibe.“ Jarlen seilede da frem foran med sine Skibe og Kong Olaf efter med sine de store. Men da Sigvald Jarl seilede ind ved Den Svolder, roede nogle Mænd ham imøde paa en Skude; de sagde Jarlen, at den danske og svenske Konges Flaade laae der i Havnen foran dem; da lod Jarlen stryge Seil, og med Aarerne roede de Skibene ganske langsomt ind under Den. Jarlen havde ti Skibe, som han havde lovet Kong Olaf til Hjælp, hvis han behøvede det; men der var endnu et ellefte vendisk Skib, hvorpaa, som sagt, Astrid Kongedatters Mænd skal have været; denne Snekke kredsede omkring Jarlens Skibe, men dog i nogen Afstand. Kong Olaf seilede nordest med Stor-skibene, og han havde ogsaa elleve Skibe, men hele den øvrige Hær var da seilet bort ud paa Havet.

Danekongen Svend, Sveakongen Olaf og Erik Jarl laae, som forhen sagt, der under Den med hele deres Flaade; Veiret var smukt og klart Solskin. Alle Høvdingerne og et stort Følge af Hæren med dem gik da op paa Holmen, og da de der saae, at saa mange af Nordmændenes Skibe seilede sammen ud paa Havet, bleve de overmaade glade, thi deres Hær knurrede, fordi de havde ligget der til ingen Nytte saa længe, at Somme endogsaa ansaae det for tvivlsomt, om Norges Konge vilde møde dem. Nu saae de, at der seilede et stort og stadseligt Skib, og strax udbrød begge Kongerne: „Det er et stort og sjelden smukt Skib, det maa være Ormen lange.“ Erik Jarl svarede: „Det er ikke Ormen

lange; det er vel et stort og smukt Skib, men det skal vise sig, at Ormen er baade større og prægtigere;" og det var ogsaa saaledes som Jarlen sagde, det Skib eiede Styrkaar af Gimse. Lidt efter saae de, at der seilede et andet Skib, der var meget større og havde et Hoved paa; da sagde Kong Svend: „Der seiler Ormen lange, lad os nu skynde os til vore Skibe og ikke være altfor sene til at gaae imod dem." Erik Jarl svarede: „Det er ikke Ormen lange, skjøndt det er vel udrustet;" og det var som han sagde; det Skib eiede Kong Olafs Broder, Thorkel Nefja, som dog ikke selv var ombord. Nu kom der atter et smukt, stort Skib seilende frem; da sagde Kong Svend: „Der seer vi nu Kongeskibet." Jarlen svarede: „Bist er det et stort og stadseligt Skib, men Ormen lange er dog langt prægtigere." Strax efter seilede der et fjerde stort Skib, og disse to Skibe eiede Kongens Svogre, Thorgeir og Hyrning fra Viglen, men de styrede ikke selv Skibene, de vare nemlig begge to hos Kong Olaf paa Ormen lange. En lille Stund senere seilede endelig det femte Skib, og det var meget større end de forrige; da sagde Kong Svend leende: „Nu er Olaf Tryggvason bange, siden han ikke tør seile med Hoved paa sin Drage." Erik Jarl svarede: „Det er ikke Kongens Skib; jeg kjender dette Skib nøie og Seilet med, det har jo stribede Seil, det er Erling Skjalgsens fra Bæderen; lad os lade dem seile, for jeg kan forsikre Jer om, at der er saadanne Mænd der indenborde, at hvis vi lægger til Slag med Olaf Tryggvason, saa staaer vi os bedre ved, at der er et Hul i hans Flaade, end at dette Skib fylder det ud, saaledes som det er besat; jeg troer nemlig nok, at Erling selv styrer det." Da sagde den svenske Kong Olaf: „Vi vil dog ikke heller være altfor bange for at slaes med Olaf Tryggvason, om han ogsaa har et stort Skib, thi det vilde være en ubodelig Skam, om vi laae her med en uovervindelig Hær, og han seilede bort ad Alfarvei lige for vore Dine." Erik Jarl sagde: „Lad os lade dette Skib seile bort, ligesom det forrige, for jeg skal sige Jer en Tidende, der er ligesaa god som den er sand, at Kong Olaf endnu ikke er seilet omkring os; og I skal sandelig nok idag komme til at prøve at slaes med ham. Ja, skjøndt hver af os Tre; som skal hedde Høvdinger for denne Flaade, har draget en stor Hær sammen, kan vi dog vente at faae en saadan Kamp før Dagen er til Ende, at vi skal synes, vi har Arbeide nok, selv om de Skibe, der nu ere seilede omkring, ikke ere med i Slaget!" Og Erik havde gjættet ret, Erling var der paa sit Langskib, og seilede da fra sin Svoger Kong Olaf, saa han aldrig saae ham mere, og ligedan mange andre raske Mænd og Benner af Kongen. Ikke længe efter at disse fem Stor-skibe vare seilede forbi — alle Flaadens Smaaskibe vare jo seilede allerede før —

saae de og kjendte Sigvald Karls Skibe, som dreiede af ind under Holmen; derefter seilede der tre Skibe, og et af dem var et Skib med Hoved paa, da sagde Kong Svend: „Alle Mand til Skibene, her seiler Ormen lange.“ Erik Karl sagde: „De har mange andre store og stadselige Skibe end Ormen lange, og der er kun saa af dem seilede forbi endnu; lad os vente!“ Da sagde mange Mænd: „Nu kan man see, at Erik Karl ikke vil flaaes med Olaf Trygvason; han tør ikke hævne sin Fader; men det er en saa stor Skam, at den skal spørges om alle Lande, hvis vi ligger her med en jaadan Styrke, og Norges Konge seiler lige forbi os ud i Havet med en Haandsfuld Folk imod vor Hær at regne.“ Erik Karl blev meget vred over deres Tale og befalede alle Mand at gaae til Skibene; „men,“ sagde han, „jeg venter, at skjøndt de Danske og Svenske nu tvivler saa meget om mit Mod, saa skal dog Ingen af Jer, før Sol gaaer i Hav i Aften, være raslere end jeg og mine Mænd.“ Da de nu gik ned, saae de, at der seilede fire store Skibe, og eet af dem var en stor forgyldt Drage; da sagde mange Mænd, at Karlen havde talt sandt; her seiler nu Ormen lange, sig de, og det er et saa vidunderlig stort og smukt Skib, at intet Langskib af den Skjønhed og Størrelse er bygget i Norden; det er ikke underligt, at den Konge er vidt berømt, som har Evne til at lade gjøre saa dyrt et Skib. Da stod Kong Svend op og sagde: „Høit skal Ormen bære mig i Kvæld, ham skal jeg styre!“ Dertil svarede Erik Karl: „Om ogsaa Kong Olaf Trygvason ikke havde flere Skibe end dette ene, som vi seer nu, saa vilde Kong Svend aldrig saae vundet det fra ham med sin Danehær alene!“ — Men disse store Skibe med Hovederne, som de troede var Ormen lange, vare: det første Tranen, det andet Ormen korte. Nu jog alt Folket ned til Skibene, tog Teltene af, og Høvdingerne ordnede Hæren til Angreb. Dernæst fortæller man, at de kastede Lod om, hvem der først skulde lægge til Kongeskibet, Ormen lange, selv, og Lodden traf den danske Kong Svend, saaledes at han først skulde lægge til, derefter den svenske Konge Olaf, og tilsidst Erik Karl, hvis det behøvedes; og Enhver skulde eie de Skibe, som han selv med egen Styrke ryddede og vandt fra Kong Olaf. Men som Høvdingerne talte om disse Ting, saae de, at der seilede tre meget store Skibe og tilsidst et fjerde; paa Forstavnen af dette sidste Skib saae de Alle et stort Dragehoved, der saae ud som lutter Guld, og da Solen skinnede paa det, lyste det vidt over Søen; de undredes Alle meget over Skibets Længde, for det varede en god Stund, imellem at de saae Forstavnen og til Bagstavnen kom frem; da vidste de Alle, og det modsagde Ingen, at det var Ormen lange. Ved dette Syn blev mangen Mand taus, og Forfærdelse og Angst kom over Mængden;

og det var ikke underligt, thi dette store Skib bragte saare Mange Døden. Men Eriq Jarl udbroød: „Dette prægtige Skib passer sig for en saadan Konge, som Olaf Tryggvason er; for det er med Sanden sagt om ham, at han rager saa meget frem over andre Konger, som Ormen lange over andre Skibe.“

Da Sigvald Jarl og hans Mænd havde strøget Seil paa deres Skibe og roede ind under Holmen, opdagede Thorkel Dydril paa Tranen og andre Skibshøvdinge, som fulgte ham, dette, og strøg da ogsaa Seil, roede ind efter ham, og Thorkel kaldte paa ham og spurgte, hvorfor han ikke seilede videre. Jarlen sagde, at han vilde vente paa Kong Olaf; „jeg er bange for,“ siger han, „at vi har Ufred foran os.“ De lode da Skibene drive, indtil Thorkel Nefja kom med Ormen forte og de fire Skibe, som fulgte ham; der blev sagt dem den samme Tidende, de strøg da ogsaa Seil og lod drive for at vente paa Kong Olaf; men Kongernes Flaade laa inde i Havnen, og Ingen kunde see, hvor stor Hær de havde. Da nu Kong Olaf seilede hen til Holmen, og han saae, at hans Mænd havde strøget Seil og ventede paa ham, sthyrede han ind imod dem og spurgte, hvorfor de ikke seilede; de sagde Kongen, at der laa dem en fjendtlig Hær i Veien og bad ham at flye. Da Kongen hørte dette, stod han op i Lyftingen*) og raabte til sine Mænd: „Rast ned med Seilet, Mærerne ud, tag Farten af Skibet; jeg vil heller slaes end flye; jeg har endnu aldrig flyet i Slag; Gud maa raade for mit Liv, men flye gjør jeg ikke; det er ingen ret Konge, som flyer for sine Fjender af Frygt.“

De gjorde nu, som Kongen bød, og Ormen løb frem for Skibene; Skibsfolket skjød de andre Skibe frem med Mærerne; da roede ogsaa Kongernes hele Flaade ud fra Den, og Høvdingerne bleve meget glade over at see, Kong Olaf var kommen i deres Baghold. Men da Kong Olaf Tryggvason og alle hans Mænd saae, at Søen i deres Nærhed var vidt bedækket med Modstandernes Skibe, da sagde en klog og tapper Mand, Kongens Morbroder Thorkel Dydril, til Kongen: „Herre, sagde han, her er en stor Overmagt at slaes imod, lad os heise vore Seil og lade staae ud til Havs efter vor Flaade; det kan nok naaes endnu, mens vore Fjender ruste sig til Slag; man kan ikke falde den

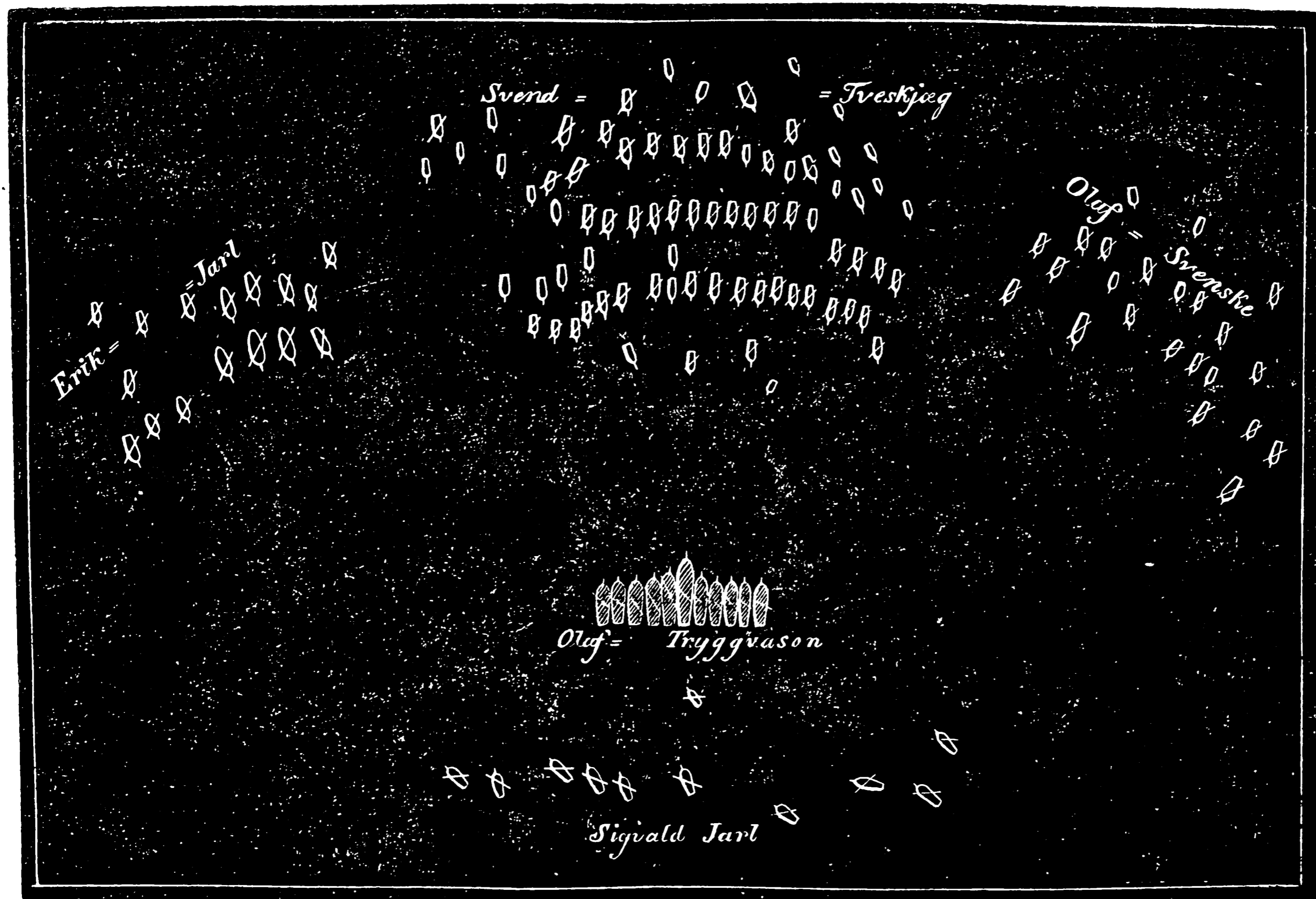
*) Om forekommende Skibsudtryk Følgende: Foran Masten var det ene „Forrum“; „Lyftingen“ var en Slags Kahyt i Bagstavnen; mellem Lyftingen og Masten var 1) nærmere Masten: „Krapperummet“ (det snævre Rum); 2) ved Lyftingen: det andet „Forrum“. — Den næstfornemste Mand ombord var „Stavnboen“, som befalede i Forstavnen og havde Hovedbanneret (var Hovedsmandens „Mærkesmand“); hans Undergivne kaldtes ogsaa „Stavnboer“; de øvrige Krigere i Forstavnen hed „Frembyggere“. (Efter N. M. Petersens Danm. Hist.)

Mand ræd, som gaaer forsigtig tilbærks med sig og sin Hær." Da svarede Kong Olaf og raabte høit: „Hæft Skibene sammen; man ruste sig til Slag og drage Sværdene, mine Mænd skal ikke tænke paa Flugt!" — Kong Olaf lod de elleve Skibe, han havde der, blæse til Sammenlægning; Kongeskibet var i Midten med Ormen korte paa sin ene og Tranen paa sin anden Bord, og de fire andre Skibe deraf ud til begge Sider. Skjøndt det vel var store Skibe, han havde, var der jo dog kun en lille Haandsfuld Folk mod hans Fjenders uovervindelige Hær. Da savnede han, som man kan tænke, sin Flaade; og det er mange forstandige Mænds Mening, at hvis Kong Olaf havde havt de fem store Skibe, som før bleve nævnte, og hele den Skibsflaade, der var seilet fra ham, med alle de raske Mænd, der var ombord, da skulde han snart have vundet Seir over sine Modstandere, saa svært som det nu faldt de tre Høvdinge med deres umaadelige Hær at overvinde ham med de Par Skibe; han her havde.

Kong Olafs Mænd lagde nu Skibene sammen; men da Kongen saae, at de vilde sammenbinde Stavnene paa Ormen lange og Ormen korte, raabte han høit: „Læg det store Skib bedre frem, jeg vil ikke være bagerst af alle mine Mænd, naar Slaget begynder." Da sagde Kongens Mærkesmand og Stavnbo, Ulf den Røde: „Hvis Ormen skal ligge saa meget længere frem, som han er større og længere end de andre Skibe, saa bliver Forstavnen udsat." Kongen svarede: „Jeg lod Ormen gjøre længere end andre Skibe, netop fordi den skulde lægge saameget desto djærvere frem i Strid, og være let at kjende baade under Slag og under Seil; dengang vidste jeg ikke, at jeg vilde faae en Stavnbo, der er baade rød og ræd!" — Ulf svarede: „Vær du ikke mere ræd, Konge, til at værge for Lystingen, end jeg for Stavnen!" — Kongen havde en Bue i Haanden, lagde en Piiil paa Strengen og sigtede paa Ulf. — „Skyd ikke paa mig, Herre, sagde Ulf, men hellere paa dine Fjender, det er nyttigere; hvad jeg gjør, det gjør jeg dog for dig; det kan være, at, før det bliver Aften, vil du synes, at dine Mænd er ikke for mange." Kongen tog Pilen bort og skjød ikke; men imens de talte saaledes sammen, saae Kongens Mænd, at den vendiske Snekke, der havde seilet alene om Dagen, nu løb saa stærkt ind mod Ormen bagtil ved Lystingen, at man neppe kunde følge den med Dinene; en Mand stod op i Stavnen og talte med Kongen i et ubekjendt Tungemaal, og Kongen svarede i det samme, saa at Nordmændene ikke kunde forstaae dem; de talte kun et Dieblif sammen, derefter roede de paa det lille Skib til Land og lagde sig for Anker der. Kongens Mænd spurgte ham, hvem de Fremmede var, som havde talt med ham. Han svarede kun: „Det var vore Benner fra Benden."

Kong Olaf stod paa Ufvingen, høit over alle de Andre; han var let at kjende, thi han havde gyldent Skjold og Hjelm, og en kort rød Silkefjortel uden over Brynjen; da han nu saae, at hans Modstanderes Flokke begyndte at dele sig og Bannerne bleve satte op for Høvdingerne, spurgte han sine Mænd: „Hvem er Høvding for Flaaden her ligeoverfor?“ Der blev svaret ham, at der laa Kong Svend med Danehæren. Kongen sagde: „For de bløde Karle vil vi ikke være bange; der er jo ikke mere Mod i en Danst end i en Daa; aldrig har de Danste vundet Seir over Nordmændene, og de skal heller ikke seire over os idag! Men hvem raader for de Folk, som ligge tilhøre for de Danste?“ — „Det er Kong Olaf Svenske med hans Hær.“ — Kongen sagde: „Svenskerne vil nok finde, at det var lettere og behageligere at sidde hjemme og slikke Blodboller, end at gaae mod Ormen idag under Eders Vaaben; jeg troer ikke, vi behøver at være bange for de svenske Hestædere! Men hvem eier de store Skibe der paa Bagbord af Dansterne?“ — „Det er Erik Jarl Hakonsens.“ Da sagde Kong Olaf: „Ja, de har lagt en Flaade mod os med mange mægtige Mænd, og Erik Jarl kan vel have Grund til dette Møde; af ham og Hans kan vi vente os en skarp Strid, thi de er Nordmænd som vi.“

Kongerne og Jarlen roede nu hurtig frem; Kong Svend lagde sine Skibe mod Ormen lange, Olaf Svenske ud fra ham igjen med Stavnene mod de yderste af Olaf Tryggvasons Skibe, og paa den modsatte Side lagde Erik Jarl til; han havde et overmaade stort Skib, en Barde, som han pleiede at bruge i Viking; der var Skæg oventil paa begge Børd, og ned fra Skægget en tyk Jernplade, lige ned i Søen; derfor blev Skibet kaldet Jernbarden og var stærkest af alle Skibe. Nu blev der blæst til Angreb, begge Hære raabte Kampraab, og derpaa begyndte et haardt Slag. Sigvald Jarl lod skodde med Arererne paa sine Skibe; og lagde ikke til Striden dengang; om ham er der kun lidt fortalt i dette Slag.

Kong Svend lagde mod Kong Olaf Tryggvason med 60 Skibe; hans Mænd stak Stavnene saa tæt som mulig til begge Ormens Børd, og den rakte jo meget længer frem end Kong Olafs andre Skibe; ligeledes angreb de Danske Ormen korte og Tranen med megen Kraft, og nu blev Striden haard og blodig. Alle Frembyggere paa Ormen stod i Huggestrid, saamange som kunde komme til; men Kong Olaf selv og de, der stod bagerst, brugte Buer og korte Sværd og dræbte med dem mange Danske, saarede Nogle, — dog faldt ogsaa mange af Kongens Mænd i dette Dieblif —; men da Angrebet paa Ormen blev for alvor stærkt, gik Kongen ogsaa frem i Huggestriden og fløvede mangan Mands Isse med sit Sværd. Det blev de Danske en svær Kamp, for Stavnboerne paa Ormen lange, Ormen korte og Tranen kastede nu Ankere og Stavnkroge paa Kong Svends Skibe, og med deres Vaaben huggede de nedad under deres Fødder, da de stod saameget høiere; de ryddede alle de danske Skibe, som de fik Hold paa; men Kong Svend og de af hans Hær, som slap derfra, flyede over paa andre, og lagde derefter trætte og saarede ud af Skudvidde; det gik da saadan, som Kong Olaf Tryggvason havde gjættet, at de Danske sejrede ikke over Nordmændene.

Olaf Svenske lagde til isteden, da Kong Svend lagde fra; og der begyndte nu paany en meget haard Strid; stor Larm lød der og høie Skraal af Kæmpernes Opmuntringsraab og af Vaabenbraget, da Staalene mødtes. Svenskerne lagde mod Ormen lange med femten Skibe og deres Angreb var rasst, da de kom til med friske Kræfter, men Nordmændene værgede sig tappert, dræbte en Mængde Mænd og saarede Nogle, og det gik Svenskerne paa samme Maade som de Danske: Nordmændene holdt deres Skibe fast med Stavnkroge og Ankere og ryddede dem, de kunde naae; deres Sværde skrev een Lov for alle Svenske, som de kom paa Hug nær. Da bleve Svenskerne fjede

af at holde Stand; de havde mistet meget Folk og deres Stor-Skibe, og Kong Olaf Svenske havde ikke vundet større Vre end han havde før, men var glad over, at han slap derfra med Livet. Saaledes havde Olaf Tryggvason jaget baade de Danske og de Svenske paa Flugt.

Nu skal vi høre, hvad Erik Jarl tog sig for, medens Kongerne sloges med Norges Konge. Jarlen lagde først imod det yderste af Kong Olaf Tryggvasons Skibe paa den ene Fløi; som vi sagde før; der lagde han sidebords til med Barden, ryddede Skibet og huggede det strax løs fra Sammenbindingerne; dernæst lagde han til det næste, og sloges til ogsaa det var ryddet; saa begyndte Folkene at løbe fra de mindre Skibe op paa de store, men Jarlen huggede løs, hvad han fik ryddet. De Danske og Svenske lagde sig nu paa alle Kanter i Skudvidde om Kong Olafs Skibe, men Erik Jarl laa stadig sidebords med Skibene og holdt Huggestrid, og efterhaanden som der faldt Folk paa hans Skibe, gik strax Andre op isteden af de udhvilte Danske og Svenske. Da blev Kampen baade haard og heftig, mange af Kong Olafs Folk faldt, og tilsidst vare alle hans Skibe ryddede, undtagen Ormen lange; paa den havde hele den norske Konges vaabensføre Mandskab samlet sig. Erik Jarl lagde da til Ormen med fem store Skibe, og sidebords til med Barden. Han stod selv i Forrummet paa Skibet, hvor der var opstillet en Skjoldborg; og nu blev der baade hugget med Sværd og stukket med Spyd og kastet med Alt, hvad Vaaben var og Hænder kunde tage; Nogle skjød med Buestud eller Haandskud, og der faldt en saadan Regn af Vaaben over Ormen, at man neppe kunde værges sig med Skjoldene. Kong Olafs Mænd blev da saa rasende, at de løb frem og op paa Rælingen for at naae deres Fjender med Sværdhug og dræbe dem, men de fleste af disse havde fundet det for haardt at prøve Huggestrid med Kongens Kæmper, og havde derfor ikke lagt sig saa nær ind under Ormen; det tænkte Nordmændene ikke paa, de vilde kun bestandig frem og slaae deres Fjender ihjel; for lutter Hidfighed og Hævnløst huffede de ikke Andet, end at de sloges paa flet Mark, løb derfor lige ud over Borde og sank saa ned mellem Skibene med deres Vaaben.

Der var hos Jarlen en norsk Mand, Finn Gyvindson fra Hærlandene; der fortælles, at han var den dygtigste og meest sikkertræffende Buestytte i Norge; han havde gjort Einar Tambestjælvers Bue. Einar stod i Krappe- rummet paa Ormen og skjød om Dagen med Bue derfra; han skjød haardest af Alle; han skjød efter Jarlen med en Piiil, og den fløi ind i Roerknappen

ligeover Jarlens Hoved saa haardt, at den gif i ligetil Pilebaandene*). Jarlen saae efter den og spurgte sine Mænd, om de vidste, hvem der skjød saa haardt, og i samme Dieblif kom der en anden Piiil, der gif Jarlen saa nær, at den

fløi mellem hans Side og hans Arm og agterud i en Fjæl, saa at Odden stod igjennem. Da sagde Jarlen til Finn Gyvindson: „Skjd den store Mand der i

*) hvormed Fjæren bestes til Skafstet.

Krapperrummet." „Skyde ham kan jeg ikke," svarede Finn, „thi hans Dødsstund er ikke kommen endnu, men maaskee kan jeg knække ham hans Bue;" dermed skjød han en Piiil, der traf midt paa Einar's Bue, idet han tredie Gang spændte den saa haardt han kunde, og med en høi Lyd gif Buen over. Da raabte Kong Olaf: „Hvad brast saa bragende?" „Norge af din Haand, Konge!" svarede Einar. „Nei saameget brast dog ikke," sagde Kongen, „thi Gud og ikke din Bue raader for mit Rige; tag du nu min og skyd med den." Kongen fastede Buen til ham, Einar tog den op og spændte den strax lige ud til Pilespidsen; da sagde han: „For veeg, for veeg er den Vældiges Bue," fastede saa Buen tilbage til Kongen, tog Sværd og Skjold og sloges djærvt.

Men fra Ormens Uysting skjød Kong Olaf Tryggvason Dagen lang stundom med Buestud, stundom med Kastespyd, og stadig to ad Gangen; og det har Alle sagt, baade hans Venner og hans Fjender, enten de havde været selv tilstede eller havde faaet Tidender om Begivenhederne der, at de veed Ingen, som har kæmpet mandeligere end Kong Olaf.

Kong Olaf havde det fremfor de fleste Konger, at han gjorde sig saa let kjendelig i Slag; Folk vidste ikke noget Exempel paa, at nogen Konge havde viist sig saa aabenbart i Striden for sine Fjender, og det mod en saadan Overmagt, som han havde at gjøre med; han lagde derved sin Kjæthed og Sjælsstyrke for Dagen, saa at Alle kunde see, at han skyede ingen Fare; og jo mere aabent og trygt han viste sig, desto mere Rædsel og Frygt indgjød han. Kongen saae nu frem over Skibet, at hans Mænd svang deres Sværd ofte nok og huggede tidt; men han saae tillige, at Sværdene beed slet. „Sætter I ingen Kraft i Eders Sværdhug, siden de ikke bider for Jer?" spurgte han høit. „Herre," var der en Mand, som svarede, „vore Sværd er baade sløve og brustne." Da gif Kongen fra Uystingen ned i Forrummet, lukkede op for Høisædeskisten, tog mange smukke, skarpe Sværd frem og gav sine Mænd; men da han rakte ned med høire Haand, saae de, at der løb Blod ned fra Armfinnerne; dog vidste Ingen, hvor han var faaret.

Stærkest og farligst for Fjenderne var Forrumsmændenes og Stavnboernes Forsvar, thi der var baade meest udsøgt Mandskab og høieste Bord, men da Mandefaldet tog til paa Ormen, faldt Folkene meest midtskibs, baade af Saar men dog meest af Træthed, og man mener, at dersom disse Tappre havde kunnet føre Bærnet tilende, saa var Ormen seent bleven taget.

Da der blev thyndt omkring Masten, gjorde Erik Jarl sig rede til at entre Ormen selv feintende og kom ogsaa op paa den; da gif Kong Olaf's

Svooger, Hyrning, imod ham med en Flok Folk, og nu blev der en overmaade haard Strid mellem dem, thi Hyrning sloges meget djærvt, og Enden blev, at Erik Jarl rykkede tilbage og sprang ned paa Barden, og de Mænd, som havde fulgt ham, deels faldt deels saaredes; men Hyrning blev meget berømt af denne Kamp. Da Erik Jarl var kommen ned paa sit Skib, sagde Kong Olaf: „Hvad! Rjorte I Jarlen ned af Drmen?“ De sagde: Ja. „Det var brav gjort,“ siger Kongen, „og det ventede jeg, thi Jarlen seirer ikke over os, saalænge han har Thor i Stavn!“ Dette hørte mange Mænd og Erik Jarl ogsaa. Jarlen lod nu Eigene og de Saarede tage bort af Barden, og fik friske Folk isteden af Danste og Svenske. Der er de, som fortælle, at han dengang lovede at lade sig døbe, hvis han fik taget Drmen; og dette til Beviis for disse Folks Fortælling: Han kastede Thor bort og satte et Crucifix istedenfor op i Bardens Stavn. Da han nu havde rustet sig paany, sagde han til en klog Mand og stor Høvding, som stod der hos, nemlig Thorkel høie, Sigvald Jarls Broder: „Siden du er den klogeste af alle Mænd,“ siger han, „saa giv mig nu et Raad, det bedste du veed, til at tage Drmen.“ Thorkel svarede: „Jeg kan ikke give noget Raad, som er ganske sikkert, men jeg vil sige, hvad jeg synes rimeligst kunde due: du skal tage store Planker og lade dem falde ned paa Drmen, saa den kommer til at helde, thi naar dens Bord ikke ligge høiere end andre Skibe, saa vil Entringen blive jer lettere; andet Raad kan jeg ikke give, hvis det ikke kan hjælpe.“ Jarlen beredte sig til at gjøre, som Thorkel sagde.

Under denne Raadslagning, og mens der blev nogen Hvile i Slaget, bad Kong Olafs Mænd ham, at han paa en eller anden Maade vilde see at komme bort; de sagde, som sandt var, at Faren var størst, naar han var tilstede, og at det var rimeligt, at alle hans Mænd vilde faae Liv og Fred af hans Fjender, saasnart de vidste, at han var borte; de sagde tillige, at det kunde vel endnu lade sig gjøre at heise Seil og staae til Havs nordesten til hans Flaade, hvis han hellere vilde det. Men Kongen svarede som før, at han vilde ikke fløe for sine Fjender, saalænge han kunde holde sit Skib uskadt, og meente, at det ikke engang vilde være rigtigt af ham, „for,“ sagde han, „jeg er endnu ikke saa vis paa, at de faae taget Drmen, mens saamange raske Mænd forsvare den.“

Som de talte om dette, roede den samme vendiske Snekke, der havde ligget alene ved Land hele Dagen, og som vi sagde, havde lagt sig til Samtale med Kongen før Slaget, ind mod Drmen; Mændene paa dette lille Skib gjorde det fast agter ved Lystingen og tilbød Kong Olaf, at de vilde gaae op paa

Ormen og flaaes for ham; de sagde, at de vilde gjerne falde med Kongen der, eller flygte bort med ham, hvis Skjæbnen blev saadan. Kongen svarede: „Det hjælper mig ikke, at I gaaer op paa Ormen og kæmper hos os, men det kan være, det vil blive mig til Nytte, om I bliver liggende paa samme Sted, hvor I har været hele Dagen.“ De roede da tilbage og lagde sig for Anker igjen.

Erik Jarl lagde nu til Ormen for anden Gang, og hele den danske og svenske Flaade beredte sig ligeledes til Slag med Kong Olaf Trygvason; Svenskerne stak Stavnene mod Ormen, men hele Flaadens Mængde laa i Nordmændenes Skudvidde og skjød saa hyppig som mulig paa dem. Jarlen lagde atter Barden sidebords med Ormen, og gjorde et haardt Anfald med sine friske Folk; heller ikke sparede han sig selv og dem, der var tilbage af hans Egne. Kong Olaf og hans Mænd værgede sig med den største Tapperhed og Manddom, saa Mandefaldet paa Ormen var ikke stort, saalænge de endnu vare ved fulde Kræfter, derimod dræbte de mange af deres Fjender baade paa Jernbarden og de andre Skibe, som havde lagt sig ind under Ormen. Men da Angrebet endnu stedse faldt Erik Jarl for seigt, lod han hisse stort Tømmer tilveirs paa Barden og derfra falde ned paa Ormen; og det sige Folk, at Ormen var ikke bleven taget uden paa denne Maade, som Thorkel høie havde raadet til. Ormen tog stærkt til at helde, da Tømmeret blev sænkfet ned paa dens ene Bord, og nu blev der et stort Mandefald paa begge Sider. Da Besætningen, som forsvarede Ormen, begyndte at tyndes, prøvede Erik Jarl paa at entre, men han fik en haard Modtagelse; saasnart Kong Olafs Stavnboer saae, at Jarlen var kommen op, søgte de agter paa Skibet; vendte sig til Bærn mod ham og gave ham en skarp Hilsen; men eftersom der faldt saa mange Folk, saa der blev tomt rundt om alle Bord, og de, der endnu vare kampdygtige, thuede agterud paa Skibet, hvor Kongen var, saa begyndte Jarlens Mænd dog paa alle Kanter at gaae op.

Thorsten Drefod var i Forrummet agter ved Ustingen, da Jarlens Folk trængte ivrigst op paa Ormen. „Herre,“ siger han, „maa nu Enhver, hvad han kan?“ „Hvorfor ikke?“ siger Kongen. Thorsten slog da med sin Rhytnæve til en af Jarlens Mænd, som sprang op paa Rælingen ved ham, han satte ham den saa haardt under Kindbenet, at Manden røg langt bort ud i Søen og døde strax; derefter blev Thorsten saa rasende, at han greb Seilstangen og slog fra sig med. Men da Kong Olaf saae det, sagde han til ham: „Tag dine Vaaben, Mand, og værg dig med dem; Vaaben er til det, at man

skal bruge dem i Kampen, og ikke slaae Folk ihjel med Hænderne alene eller med Træ." Thorsten tog da sit Sværd og sloges mandelig.

Endnu var Striden meget heftig i Forrummet; Kong Olaf skjød fra Ustingen med Rastespyd og Spyd baade haardt og tidt, men da han saae, at Erik Jarl var kommen i Forrummet paa Ormen, skjød han til ham med tre kortskastede Rastespyd; det gif dog ikke som det pleiede, thi Kong Olaf havde ikke skudt fejl før, hvorhen han sigtede, men intet af disse Spyd traf Jarlen; det første fløi udenfor hans høire Side, det andet paa samme Viis ved hans venstre, og det tredie frem i Skibet over Jarlens Hoved. Da sagde Kongen: „Saaledes har jeg aldrig før feilet min Mand; denne Jarls Lykke er stor, og det er Guds Villie, at nu skal han have Magten i Norge; det undrer mig heller ikke, thi han maa have gjort en Forandring med Bardens Stavn, og det gaaer, som jeg sagde idag, at han ikke vilde seire i vort Møde, saalænge han førte Thor i Stavnen.“

Nu da der vare komne saamange af Jarlens Folk op paa Skibet, som der kunde være, og Ormen laa heelt omgiven af hans Skibe, og havde kun ringe Folkemængde til at forsvare sig mod saa stor en Hær, saa faldt i en kort Tid mange af Kong Olafs Kæmper, skjøndt de var baade tappre og stærke; der faldt begge Kongens Svogre, Brødrene Hyrning og Thorger, Vikar af Tiendeland, Ulf den Røde og mange andre raske Mænd, som efterlod sig et berømmeligt Minde.

Kolbjørn Staller havde været med at værge Stavnen hele Dagen. Han havde Vaaben og Klæder ligesom Kong Olaf, og havde valgt dem saaledes, netop fordi han tænkte, at det maaskee, som Tilfældet nu var, kunde behøves at skjærme Kongen; og da de Tappreste begyndte at falde i Forrummet, sprang Kolbjørn op paa Ustingen, og det var da ikke let at kjende, hvem af dem der var Kongen, thi Kolbjørn var ogsaa en meget høi og smuk Mand. Der regnede da i den Grad med Vaaben, at Pilene hang som Fryndser fra Kong Olaf og Kolbjørns Skjolde; men idet Jarlens Mænd søgte agterud mod Ustingen, kom der for deres Dine et saa stærkt Lys over Kongen, at de ikke kunde see imod. det, og da Lysen svandt, saae de ikke Kongen nogetsteds.

Kolbjørn Staller har selv fortalt, at da han var kommen op paa Ustingen, og Kongen begyndte at skyde paa Erik Jarl, da saae Kolbjørn, hvad Andre allerede havde seet før, at der løb Blod ned fra Armskinnerne, og lidt efter syntes han, han saae Kongen springe over Bord i sin Brynie og den fulde Rustning, han havde baaret hele Dagen, og skjød Skjoldet over sig, da hans

Fjender vilde tage ham. I samme Dieblif saae Kolbjørn om efter sine Modstandere og saae, at der nu vare komne saamange op paa Ormen, at man gjerne kunde sige, at der var heelt fuldt af dem; Kolbjørn sagde siden, at da blev han slaaet med lidt Frygt; han vendte sig endnu engang mod den Kant, hvor Kongen før havde staaet, og da han ikke saae ham der, kastede han Skjoldet fra sig og sprang overbord. Da han kom ned i Søen, saae han et meget smukt Skjold under sig, som han syntes var det, Kong Olaf havde baaret den Dag, og idet han kom ned paa Skjoldet, mærkede han, at en Mand svømmede rast under det, men slap det strax, da han følte, der kom noget tungt ned paa det. Derefter blev Kolbjørn greben og trukken op i en Skude; de troede, at det var Kong Olaf og førte ham for Erik Jarl; men da Jarlen saae, at det ikke var Kongen, men Kolbjørn, blev han frigiven. I dette Dieblif sprang mange af Kong Olafs Mænd overbord fra Ormen, af dem, som endnu vare ilive og havde værget sig saadan, at deres Tapperhed er bleven husket.

Sigvald Jarl havde ligget stille med sine 10 Skibe hele Dagen uden at deeltage i Slaget; men da Kong Olaf var sprungen overbord, raabte hele Hæren Seiersraab, og da greb Sigvald og hans Mænd til Aarerne og roede hen i Slaget. I samme Dieblif som dette Raab lød og Sigvald roede hen til Hærskibene, lagde de Mænd ogsaa Aarerne ud, som to Gange denne Dag havde lagt til med den vendiske Snekke ved Kong Olafs Skib for at tale med ham; de roede bort saa hurtig som mulig og tilbage under Benden; og det var derfor strax Manges Tro, at Kong Olaf havde krænget Brynien af sig i Dybet, var dykket ned under Langskibene, svømmet hen til den vendiske Snekke, og at saa Astrids Mænd havde bragt ham i Land. Nogle af Kong Olafs Fjender vilde endogsaa have seet, at en Mand i røde Klæder svømmede hen til Snekken, og at Astrid Kongedatters Mænd stode op imod ham og trak ham op i Skibet.

Hvordan det nu end er gaaet, saa kom Olaf Tryggvason aldrig siden til Magten i Norge; men de af Kong Olafs Benner, som sørgede dybest over at miste en saadan Høvding, syntes dog, det var en Lettelse i deres Sorg, at han var i Live, om han end var fjernt fra sit Rige og sit Fosterland.

Da det var forbi med Manddrabet paa Ormen og den var ransaget og ryddet for Eigene, blev Dronning Thyra ført op paa Dækket nedenunder fra; hun var meget sørgmodig og græd bitterlig; men da Erik Jarl saae det, gif han hen til hende og sagde med megen Deeltagelse: „Her er skeet store Ting og mange gjæve Mænd ere faldne; ikke alene Eder, Dronning, men hele det norske Folk

have vi voldt en stor Sorg; skjøndt vi veed jo vel, at Eder gaaer det nærmest. Men nu, da gjort Gjerning ikke staaer til at ændre, saa vil jeg give Bøde, saa godt jeg formaaer; og om jeg faaer nogen Magt i Norge, da skal jeg allesteds i dette Land hævde Eders Hæder, som jeg kan bedst, og ære Eder i alle Ting." Dronningen svarede: „Det Løfte har du gjort med det samme høie og milde Sind, som du saa ofte viser; og hvis jeg kunde, vilde jeg gjerne leve og tage mod din gode Gjerning; men mit Hjerte er slaget med saa dyb en Sorg, at mit Liv ikke kan blive langt." Og det skete, som hun sagde. Hun kunde hverken spise eller drikke for Sorg; hun spurgte da Biskop Sigurd, hvad der var det Mindste, det var et Menneſke tilladt for Gud at nyde til sit Livs Forlængelse; og siden spiste hun ogsaa hvad han sagde, var det Mindste, der var tilladt; med dette Lydigheds Tegn døde Dronning Thyra ni Dage efter.

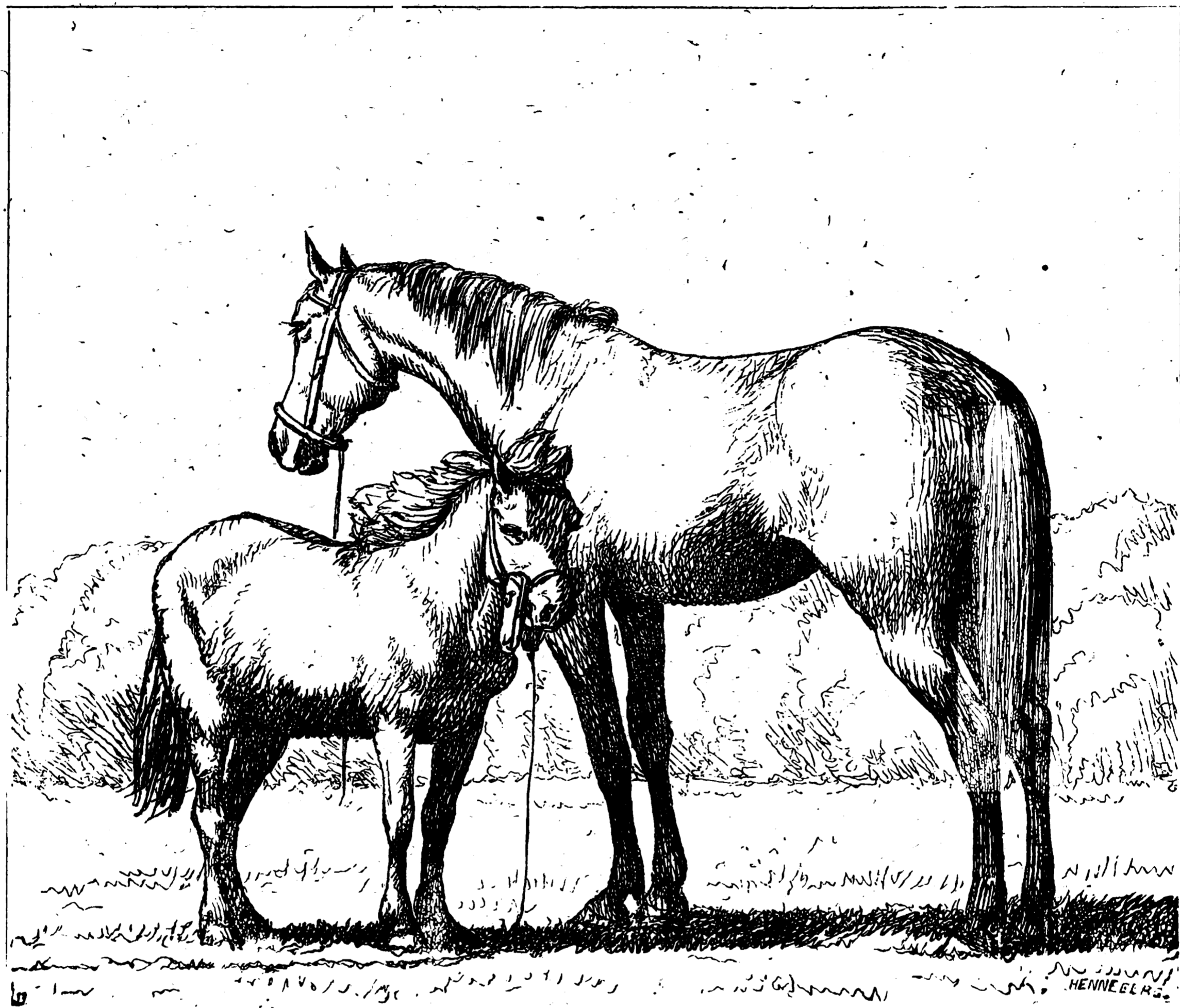
Erik Jarl Hakonsen fik ved Seiren Ormen til Gie; og paa den foer Einar Tambestjælver og de andre Mænd, Jarlen havde givet Fred efter Slaget, nordpaa med ham til Norge. Kong Olafs Hund Bige havde ligget i Rummet

foran Ufhtingen hele Dagen, mens Slaget stod paa, og hele Tiden efter; men da Jarlen kom øster i Biken med Ormen, gif Einar Tambeskjælver hen hvor Hunden laa, før han gif i Land. „Herreløse ere vi nu, Vige!“ sagde han; men ved disse Ord sprang Hunden op og tudede høit, som om den var hjertesyg; den løb da i Land med Einar og gif op paa en Høi; der lagde den sig ned og vilde ikke tage imod Mad af Noget, men værgede dog sin Føde mod andre Hunde, Dyr og Fugle. Taarerne randt den fra Dinene ned over Snuden, saaledes græd den over sin Herre; og der blev den liggende, til den var død.

Da Ormen var besat med de allerstærkeste Mænd, saa fik de vel ført den øster i Biken, skjøndt det gif trøvt nok; thi baade svaiede den hele Tiden, og lystrede ikke Røret. Derfor lod Erik Jarl Ormen lange hugge op; og Somme sige, at han lod den brænde.

Dette Slag blev meget berømt i Norden af mange Grunde; først ved Kong Olafs og hans Mænds udmærkede Forsvar paa Ormen, thi man har intet Exempel seet paa, at Noget saa længe og med en saa stor Tapperhed har værget sig mod en saadan Overmagt af Fjender, som de maatte stride imod; dernæst ved Erik Jarls og hans Hærs haarde Angreb, og endelig blev dette Møde meget berømt ved det store Mandefald og Jarlens Seier, da han rhydede det Skib, som paa den Tid var det største og smukkeste, der var bygget i Norge, og om hvilket Mange havde sagt, at det aldrig vilde blive taget med Baaben, naar det flød paa Havet og var besat med saadanne Mænd, som da vare ombord. Men meest berømt blev Slaget dog derved, at den Konge blev overvundet, der var navnkundigst, saalangt man talte Danst; og saa elsket var Kong Olaf, at det var hele Folkets Mening, at en saadan Høvding kunde ikke mere fødes i Norge.

Slaget stod den anden Dag i Ugen, den niende September, een Nat efter sidste Mariemesse; der var da gaaet 1000 Aar siden vor Herres Jesu Christi Fødsel.

Norbaggen og Sjællænderen.

I Førstningen, da de stødte sammen,
 Da var Bekjendtskabet ikke til Gammen;
 Den Store syntes, her var saa godt,
 Den Lille syntes, her var saa smaat:
 „Med saadan en Sump skal jeg lade mig nøie,
 „Det byder man En, som er født i det Høie!

„Hvilken Flade! Herfra og til Verdens Ende!
„Mine stolte Fjelde, af, hvor er I henne?“ —

Den Store hørte en Stund herpaa,
Saa sagde den: „Hør, veed du hvad, du Smaa,
„Du er født i det Store, men selv er du lille,
„I dit Sted tav jeg hellere stille!“

Dog, gif de hinanden end lidt paa Klingen,
Mens Tiderne randt, saa ændredes Tingen;
Den Store tænkte: Jeg elsker min Slette,
Han elsker sit Fjeld, det er jo det Rette;
Den Lille mærked i Mund og Mave,
At Græsset er ganske godt paa det Rave;
Saa slutted de Fred, ja Venstreb med Tiden,
Og det har de trofast bevaret siden.

Uglen.

Stille, stille, I lystige Fugle,
 Forstyrres ikke en gammel Ugle,
 Der sidder med gravitetiske Miner
 Mellem Fortids store Ruiner,
 Kyster paa Ho'det ad Tidens Flygtighed,
 Savner den rette, solide Dygtighed.
 Hvor Bedbend dækker de sprukne Stene,
 Sidder jeg allerhelst alene
 Og er først i rigtig godt Humør,
 Naar Jorden dækkes af Nattens Slør.
 Skammer Jer dog og lader mig være,
 Holder Athenes Fugl i Ære,
 Rækker lidt Baand paa Eders Tunger,
 I Spyttegjøge, I Ravnunger!

Drengen og Hunden.

Naar man kan A=B=C, ja-saa er man flog,
 For-saa kan man Lidt af hundrede Sprog,
 See det havde Ole længe mærket,
 Saa satte han sig ved Plankeværket,
 Tog frem sin Viisdom, slog op sin Bog,
 Og nu skulde Caro gjøres flog.

Men af den Læsen var slet bevendt,
 For Caro var ingen Sprogtalent,
 Og skjøndt han holdt grumme meget af Ole,
 Saa holdt han dog ei af at komme i Skole;
 Kun Gæt fik han lært i den grønne Skov,
 At B=D=B siger altid Bov!

Nagaz.

(Bad-Pfäfers.)

Paa Jernbaner og Dampskibe gjennemflyve vi nu ogsaa Schweiz og vinde derved — Tid til at kunne dvæle her paa de mærkeligste og interessanteste Steder; et af disse er unægtelig Nagaz med Bad-Pfäfers. Fra Korschach ved Bodensøe naaer man paa Jernbanen i nogle Timer herhen; en længere Vei, men ligesaa beqvem og med hele Schweizerlandets rige Afvevling, aabner sig for den, der fra Schaffhausen over Zürich til Nagaz vil følge det Løb, Rhinen i den ældste Tid havde, før den brød sin nuværende Vei mod Bodensøe.

Hen over det mægtige Rhinsald, der overstænker os med sin Støvregn, bærer en muret Bro det henslyvende Banetog ind i den natmørke Tunnel under Slottet Laufens dybeste Kjælder. Ved Olten flyve vi gennem Jurabjergenes faste Ryg; Minuterne derinde synes at forlænges i denne uhyggelige, uendelige Bue, hvor de mange uhyggelige Arbeidere ved Gjennembrydningen fandt Døden. Banetogets brændende Fakler belyse de graa Steenblokke, som det frempibende Vand strømmer hen over, varslende at Naturaanden her stadig kæmper mod Menestevilliens Kraft; rundt om oprulle og udfolde sig nu frodige Egne, de graa-blaae Alper med Sne og Gletscher løfte sig, vi naae Zürich. Villaer og Byer straale frem i den rige Fylde af Grønt paa de smilende, indbydende Bredder; Dampskibe flyve hinanden forbi, og paa et af disse gaae vi over den vidt-udstrakte Vandflade, og gennem Linth-Canalen komme vi ud i Wallenstädtersøe, der nævnes som den vildeste, den meest gruopvækkende af alle Schweizer-Søerne; paa dens nordlige Side stige op fra Dybet lodrette, mørke Klipper med underlig savtakkede Tinder; naar deroven fra Stormen kaster sig ned paa Søen, opsluges Baad og Fartøi af de knusende Bølger, kun Dampskibet har her endnu holdt en saadan Storm ud; paa dette naaer man snart den østlige Bred, hvor Sarganz-Dalen aabner sig, gennem hvilken Rhin-

strømmen ved store Oversvømmelser, særlig nævnes den i Aaret 1618, har truet med at bryde sit ældste Veie og atter tage Løb ud i Wallenstädtter= og Zürichersee. Fra Sarganz bringer Banetoget os i et Qvarteerstid til Ragaz. I St. Gallen ved den aabne, brede Rhindal, tæt under de skovgroede Bjerge ligger denne lille, høist maleriske Schweizer=By; Husene, for største Delen af Bjælker, have foran brede Vinduer og fremspringende Altaner, hvide Muere omhegne de grønne Biinhaver; Veien fører forbi Kirkegaarden, over hvis lave Muur rager frem et Monument; kjendte Træf, formede i Marmoret, hilse os, her hviler Tænkeren, Philosophen Schelling.

Vi kom ved Solnedgang, Folk sad i Alhynger udenfor deres Huse, et rødt Solskin belyste Bjergene, de nærmeste prangede med deres Pragt=Tæpper af fløielsgrønne Marker, broderede med Gran= og Løv=Skove, Husene høit oppe pyntede som Alperoser i det Grønne, Vandfaldene skinnede som smalle Sølvbaand; Borgruinerne traadte skarptbetegnede frem, mens de fjerne Bjerge blaaned i den gulgrønne Luft og Sneetoppene glødede som Ild. Malerist mellem en Række Vandmøller hang de blomstrende Hyldebuske ud over Taminafloden, der melkehvid brusede hen over sorte Marmorblokke, afsted for at blande sig med Rhinens blaagrønne Vand.

Et stort elegant udseende Hotel kneiser, som en pyntet Crinoline=Dame, midt i al den Romantif; man gaaer det forbi, og et endnu større, der i sin Udstrækning danner en heel Gade, ligger for os; dette er det meest besøgte og bedst indrettede Hotel, saa storartet som man skildrer os disse i Amerika: i den ene Fløi er indrettet et Capel for de kirkesøgende Englændere, og i det modsatte Hjørne har man aabent ud til Haven et Theater, hvor der i Badetiden spilles hveranden Aften. Medens vi nogle Dage forud i Webers store ellers besøgte Hotel ved Rhinfaldet havde ved Middagsbordet kun været tre Gjester, fandt vi her flere hundrede. Orkestret gav os Musik fra alle Tonekunstens Poler, fra Wagner og Bellini, fra Beethoven og Strauß. I Cafeen, ligesom ogsaa foran Hotellet og i Haven, var et Liv, en Tummel, et Røre, og neppe trehundrede Skridt deraf stod man igjen i den store eensomme Natur, foran den vilde Fjeldkløft, hvor Tamina har brudt sig Bei og nu, idet den styrter frem mod den aabne Dal, danner et mægtigt Vandfald af næsten hele Kløftens Brede. Et langt Bjælkogalleri, spiget fast i den steile Klippevæg, fører fra Stien hen til Faldet, og paa en let, tynd Bro kommer man over det til den modsatte Side, hvor nu en smal Bei, sprængt i Klipperne, fører til Bad=Pfäfers.

Arønifen mælder, at i Aaret 1038 kom deroppe paa den uveibare Fjeldhøide en Jæger, for at tage en Ravnerede; idet han der travlede om, blev han opmærksom paa en tæt Damp, som hævede sig fra den gabende Klippespalte, dybt nede brusede en Flod, hørte han, fra dens Kilde med foghedt Vand løftede Dampen sig.

Snart vidste man her i Egnen om det opdagede Sundhedsvæld; de Syge strømmede til og lode sig samt det Allernødvendigste heise ned i denne frygtelige Afgrund, hvor dengang ikke fandtes andet Læ, end det Klipperne selv frembøde; senere tømredes dernede et Par Træskuur, svævende over den brusende Flod. Her, hvor kun Daglyset gav Skumring, her, luffet ude fra Verden, blev nu den Syge i Uger og Dage eensom, overladt til sig selv og Vandets Kraft.

Munkene i Klostret oppe paa Bjerget lod allerede for to hundrede Aar siden reise en stor, muret Bygning nede i Klippesvælget, foran hvor Fjeldene mødes; Veien her til gif langs den svimlende Fjeldvæg, og mangen Syg maatte derfor endnu lade sig heise herved; først i vore Dage komme vi her let og beqvemt. I Aaret 1839 sprængtes fra Kagaz til Bad-Pfäfers en Bei, saa bred, at en lille Vogn med een Hest for kan befare den og man i en Tregvarteerstid naae derhen. I Badetiden er Stedet opfyldt og beboet af besøgende Syge, medens dog de fleste Gjester foretrække at boe i det livlige, store Hotel i Kagaz; derfra gaae to Veie, den ene, almindelig stor og bred, fører i Zizak opad den skovgroede Bjergside, forbi Ruinen Wartenstein, hvis fyrstelige Abbeder, med deres adelige Munk, engang førte et meget verdsligt Liv; man naaer her øverst oppe det forrige Kloster St. Perminsborg, nu en Daarekiste; den anden Bei fører efter nogle saa Skridt fra Hotellets Have hen til Klippespalten, hvor man over det svævende Bjælfegalleri og den smalle Bro ved Vandfaldet betræder den i Klipperne huggede Bei.

Som man i Eventhyrene læser, at Fjeldet revner og frembyder en Gjennemgang, saaledes seer man det her i Virkeligheden: Fjeldet er revnet og blevet staaende, dannende et Leie for den fremadbrusende Flod, hvis mangfoldige Bugter den nyssanlagte Bei følger. Til Venstre hæver sig Klippevæggen lodret, mange, mange Favne høit; man er nærved at falde bagover, idet man seer op mod den med Granstov befryndsede øverste Pjunt; tæt ved os tilhøre er Scenen mildere og mere afvejlende, snart gaaer man ved et frodigt Grønt, et rigt Blomsterflor, under Bøge- og Kastanietræer, snart er man i Snevinger mellem nøgne Klippeblokke, som Vandet driver ned over, eller man gaaer gennem Buer, sprængte i

den haarde Steen. Endelig standser man foran Indgangen til en klosterlig Bygning, det er Bad-Pfäfers, der synes ligesom ved et Jordstjælv at være sjunket her ned, indflemt mellem de steile Klipper, udfyldende den hele Spalte. Man træder ind i en lang, hvælvet, lav Halle; Kjøkken, Spisestue og celleformede Bærelser støde op til den. Solstraalerne naae kun midt i Sommer-tiden herved, i August Maaned skinne de her kun fra Klokken elleve om Formiddagen til tre om Eftermiddagen.

Den Besøgende løser i Forhallen Afgangskort til Kilden, og en Fører ledsager ham derhen. Vi mødte mange Syge i den lange, qualme Buegang, fra hvilken vi naaede en luftigere, stor Halle: Drikkesalen, hvor, fra den dybere inde i Fjeldet sprudlende Kilde, det hede Vand bliver ledet; det er klart, uden Affmag og omtales som særdeles kraftigvirkende.

Den Beklemthed, man har følt paa hele den lange, indsluttede Wei fra Kagaz, ved den iisnende Luft, som Solen ikke mægter at opvarme, ved den eenstonende Lyd af Floden, og ved Tanken og Muligheden, at een af de løst liggende Klippeblokke kunde rulle ned og knuse os med Bogn og Hest, synes at naae sit Høidepunkt herinde i Bygningens tunge, qualme Luft, man føler Trang til at komme ret ud i det Frie og drage Aande: Døren for Drikkesalen aabnes, man træder ud og føler sig om mulig endnu mere overvældet, man staaer tæt foran et gruopvækkende, et sig i Mørket tabende Svælg, ret som foran Indgangen til Underverdenen; man staaer paa en Bro midt over den henbrusende, kogende Flod; til Venstre, men kun tre fire Skridt, er Klippegrund, derfra videre frem har man kun et i Klippevæggen spiget Bjælkelag ind i den foran gabende Revne; de himmelhøie Fjelde mødes og lukke sig; herind gaaer vor Wei endnu et heelt Qvarteerstid fremad, før vi naae Kildens kogende Straale; — Bjælkelaget er bredt nok for to Mennesker, Side om Side; men tæt op hælde sig ud over os de vaade, beegsorte Klippemasser, til Høire stiger Fjeldvæggen lodret op af Strømmen, der i vild, tordnende Fart jager afsted; en enkelt Træstamme er spiget fast som en Slags Rækværk, men under dette, ned til de vaade, slibrige Bjælker, vi gaae paa, er Intet, dersom man skulde falde, man da kunde gribe fat i, for ikke at styrte i Afgrunden; Vinene, der i Forsigtighed see ned efter Fodfæstet, finde ingen No, intet Hvilepunkt, Floden flyver frem, som skudt ud af en Kanon; man synes at den hele Grund nedenunder jager afsted. Tæt ved tunge Klippeblokke, høit oppe den gabende Revne, en Aabning smal at see, som en Ridse, der skinner den blaa Luft, der vifter det Grønne og mælder om Livet i Oververdenen; en Fodsti fører høit deroppe hen over os.

Et Qvarteers Bei herinde paa det vaade Bjælkegalleri bliver en lang, uhyggelig Tid, det bevægelige Vand bruser vildere og mere lydelig, dyb Aftenslumring har man ved solklar Middag. Dette Halvmørke, denne Indflemthed mellem de nære Klippemasser, den dampende Flod i Dybden, overvælder selv de Stærkeste; vi høre ikke til disse, og fornam allerede paa den halve Vandring den forunderlige Mæthed, som griber den Svimle og Nerveuse; men Villien er en stærk Fører, og har man foruden denne ogsaa en kraftig Ledfager at støtte sig paa, da kommer man vel frem, tænke de Fleste og vi sagde det samme; men alt som Mørket tog til og Floden larmede, og fogte med bedøvende Lyd, greb os Naturmagtens hele Overvælde; Fødderne sittede, Sveddraaberne perlede frem fra alle Porer; imidlertid hjalp det at staae et Dieblif stille, lukke Dinene og kjøle Panden med det fra Klippevæggen drivende iiskolde Vand; vi forsøgte endnu nogle Skridt fremad, da blev Overvældelsen stærkere, næsten ubekæmpelig, Alt rundt om syntes at svæve, dandse, antage en taageagtig Skikkelse og drage ned i Afgrunden; en dæmonisk Lyst til at styrte sig derved var den øieblikkelige Drift, kun ved frampagtig at knuge sig til sin Ledfager, lukke Dinene, staae stille og voldelig ligesom slukke hver Tanke megtede vi at holde ud.

Før man naaer Kilden, lukke Klipperne sig ganske. Det er næsten som Nat udenfor den saakaldte „Magdalenegrotte“, en stor Marmorhule, der engang af Abbeden Sadokus blev bestemt til Gudscafel. Endnu et Par Skridt, og Daglyset trænger atter frem; man er ved Kildens Udspring, hvor, fra en Aabning som en Brønd, det tredive Graders varme Vand udsender sin hede Damp, der løfter sig høit i Beiret. Ganske sikkert staaer man her ikke; det er kun et Par Aar siden, fortalte Føreren os, at medens et Selskab var her, løsnede sig et Klippestykke og knuste paa Stedet en af dem, en ung Pige fra en af Schweizerbyerne.

Her var det, hvor for Aarhundreder siden de usle Hytter hang over det dampende Væld; herved bleve de Syge heisede og havde ingen anden Bei tilbage, ingen anden Udgang, end den, atter at løstes høit igjennem det gabende Svælg; uforandret, som dengang, brygge inde i Fjeldet Naturkræfterne det hede helbredende Vand og hælder det fra Marmorrummen rigelig, en heel Flod, Tamina.

Mæt og sulten.

Sulten? Er han sulten? Og saa vil han klage
 Og klynke paa alfare Bei og Sti!
 Naar, han som eier et Arhyderi,
 Det bedste, der er, naar Mæden skal smage!
 Jeg kunde misunde ham hans Naar!
 Fy! hold dog op med sit Flæbe-Stykke;
 Tak han sin Gud og priis sin Lykke,
 Som jeg aldrig har havt og aldrig faaer.

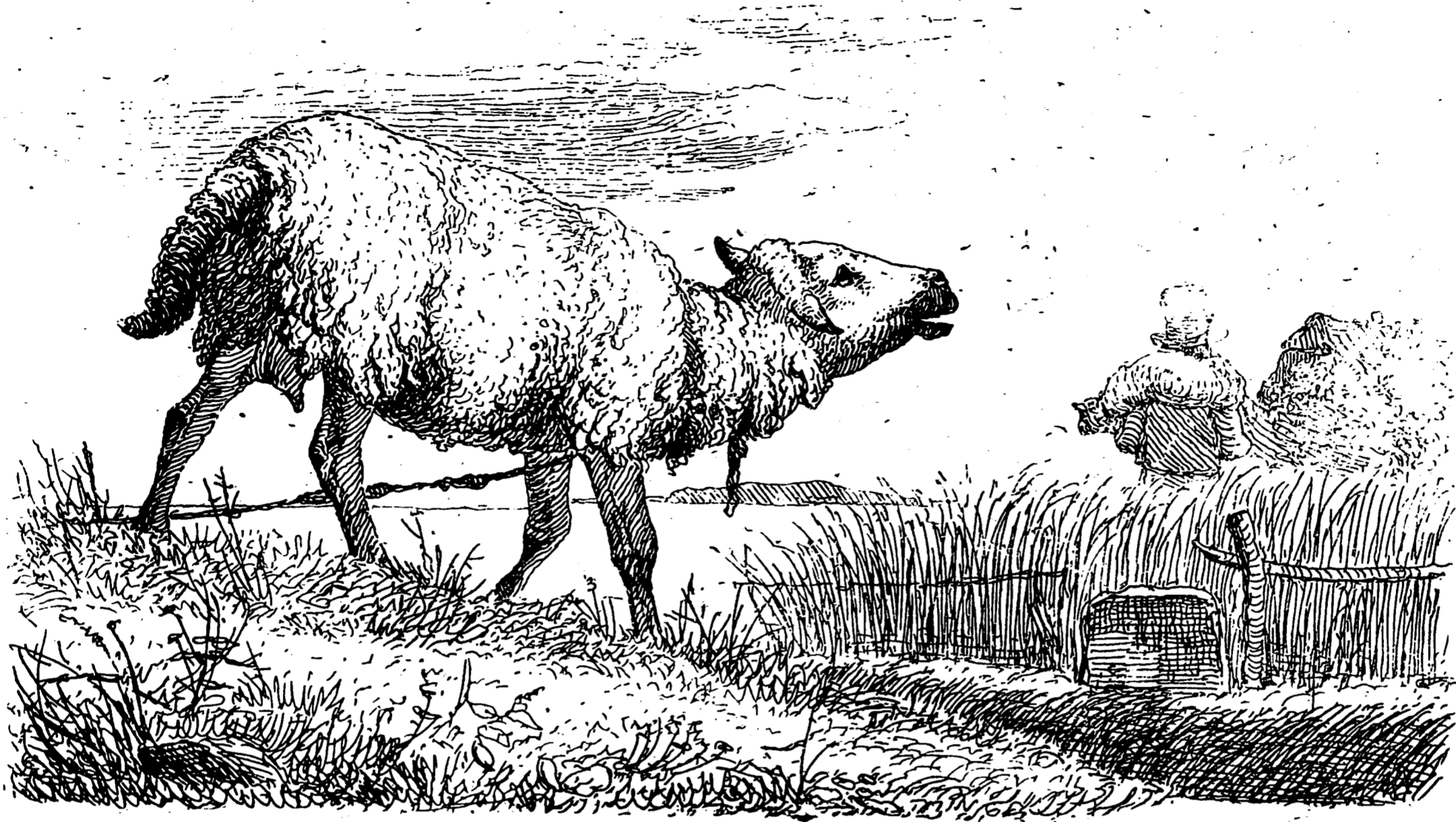

Savoharddrengens Sang.

Jeg dandser og dreier paa min Lire saa fro,
 Og min lodne Ven gaaer paa Fire og paa To;
 Men ei kan jeg glemme
 De Bjerger derhjemme
 Og Røerne, som kjendte min Stemme.

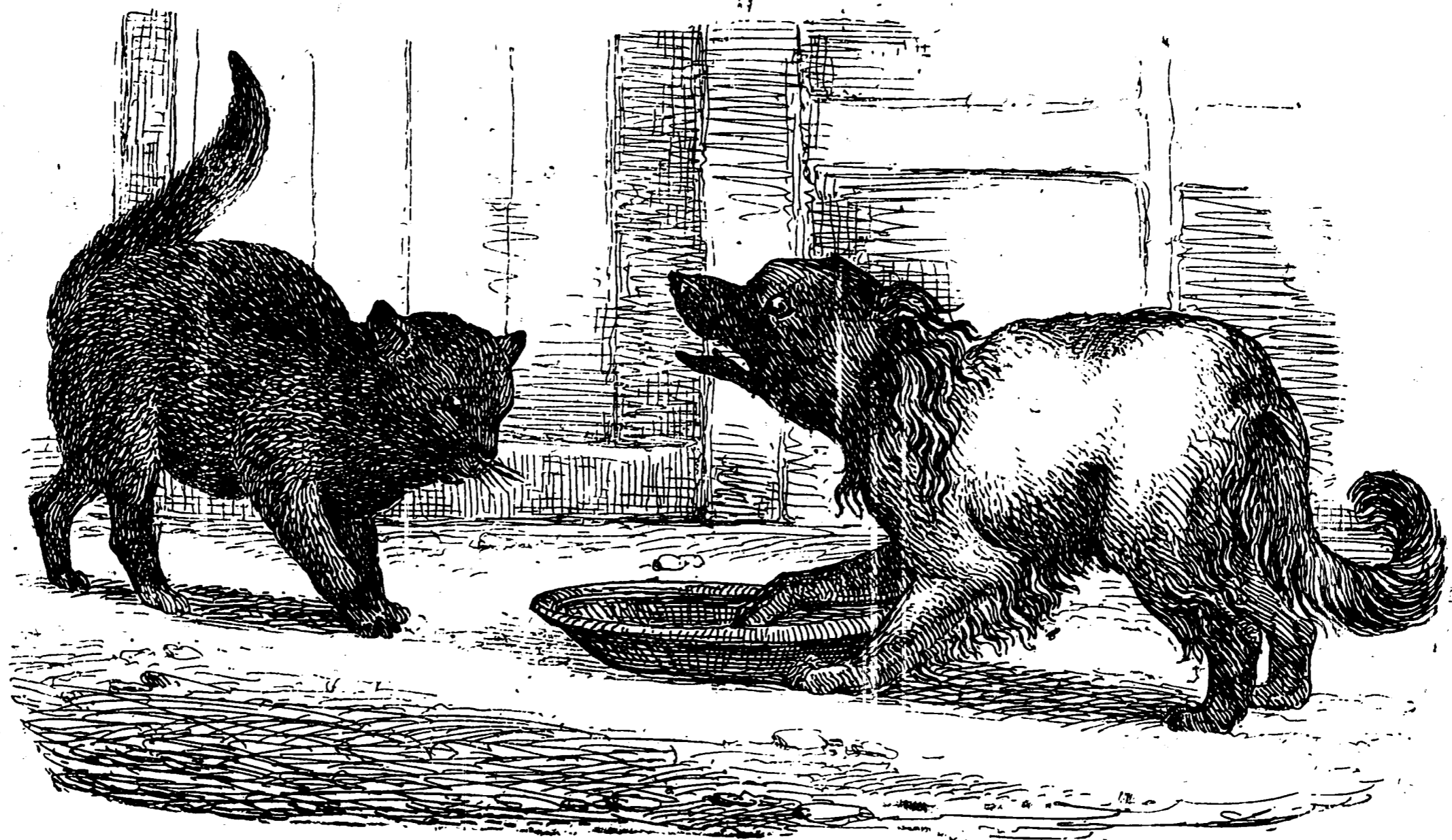
Og tidt maa jeg holde mit Die paa Klem,
 At ikke jeg skal synge mig Taarerne frem;
 Thi hvor kan jeg smile,
 Og hvor kan jeg hvile;
 Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!

O, vinder jeg tilbage til Bjergene blaae,
 Hvor sødt, hvor sødt skal jeg sove paa Straa,
 Og juble og tralle; —
 Men skulde det falde,
 Gud veed om jeg saa finder dem Alle!

Faarets Klage.

Mit lille fløverhvide Lam,
 Du Bævereste af Alle!
 — Var Kjæden ei saa seig og stram,
 Saa fløi jeg til mit lille Lam;
 Nu maa jeg staae og falde.
 Hvad hjælper mig min gamle Teg
 Og mine brune Banker!
 Hvad hjælper mig de Andres Teg
 Og Grøstevoldens Blomsterneg
 Af Kongehys og Kanter!
 Bræg mig imøde! bring mig Trøst,
 Det kan kun du af Alle!
 Kom, gjem dig ved mit uldne Bryst,
 Og hør din Moders bange Røst!
 — Hun kan kun staae og falde!

Hunden til Ratten.

Hør Mons, du kan spare dig din Bisit! —
 Vel er du min Ven, det mærker du tidt:
 Thi, skjøndt du ofte spørger lidt frit,
 Kan jeg aldrig huske, at jeg har bidt;
 Og skjøndt du har paa mit Teppe slidt,
 Jeg la'er dig dog bruge det ganske som dit!
 Men Venstabs kan ogsaa gaae for vidt;
 Og min Mad den er min, og jeg har Appetit;
 Og nærmer du dig et eneste Skridt,
 Saa seer du Døren — og paa den blier du smidt.

Vandregræshopperne.

Kaste vi et Blik ud over den store Masse af forskellige Skabninger, som indesluttet indenfor Leddedyrenes Grændser, møder der os strax et for dem eiendommeligt Forhold, nemlig det store Antal, saavel af Arter, som af Individer, hvori de optræde. Medens vi her i Danmark have 44 Arter af Pattedyr, træffe vi i en enkelt Orden af Insekterne, f. Ex. Billerne, hos os alene noget over 2200 Arter, og medens Linné i den sidste Udgave af sit System, omtrent for 100 Aar siden, angav alle de paa hans Tid bekjendte Dyr til 6700, kjende vi nu af en enkelt Familie af Billerne, nemlig Snudebillerne, 7000 Arter, fordeelte paa 630 Slægter.

Er saaledes Leddedyrenes Artsantal langt større end nogensomhelst anden Dyrerække paa Jorden, saa gjælder dette endnu mere om Individernes, der i Regelen optræde i saadanne Skarer, at man reent maa opgive at ansætte deres Mængde i Tal. Leddedyrene findes i Havet og i de ferske Vand, paa Jordens Overflade og under den; ingen Plante og intet Dyr kan gaae fri for disse Skabninger, der snart anfalder dem udvendig fra, snart trænge ind i deres Indre, for i kortere eller længere Tid at føre de Organismers Opløsning imøde, som de angribe.

Det er indlysende, at Dyr, der optræde under saadanne Forhold, maae spille en stor Rolle i Naturen; og bliver deres Virksomhed i Almindelighed upaaagtet eller overseet, saa ligger dette deels i deres ringe Størrelse, deels deri, at vi ere vant til, at Alt skal gaae, som det gaaer, — uden at man nøiere tænker over Aarsagerne dertil. For Naturforskeren derimod, der ikke blot lader sig nøie med at betragte og undersøge de ham omgivende Naturgjenstande, men ogsaa spørger om deres gjensidige Forhold til hverandre, for ham bliver Leddedyrenes Række af den høieste Betydning. Uden dem vilde Planteverdenen tage en saadan Overhaand, at den vilde kvæle alt andet organisk Liv paa Jorden; uden dem vilde der deels i Havet, deels paa Landet ophobe sig Masser

af gjærende og forraadnende Plante- og Dyrestoffer, kort sagt: uden dem vilde hele det organiske Liv paa Jorden slet ikke kunne bestaae.

Netop paa Grund af deres Masser og ringe Størrelse, virke Leddehyrene saa overordentlig kraftig; men netop paa Grund deraf blive de i Almindelighed oversete; kun naar de naae en betydeligere Størrelse, eller naar deres Virksomhed griber forstyrrende ind i Menneskelivet, vække de den almindelige Opmærksomhed; disse to Forhold findes næppe stærkere udtalte hos noget Insekt end hos Vandregræshopperne, og disse Dyr have derfor fra de ældste Tider havt en udstrakt, om end sørgelig Berømmelse.

Græshopperne høre til en Afdeling af Insekterne, som man, paa Grund af et eiendommeligt Forhold i Mundens Bygning, har kaldt de Hjelmtjæbede, og som indbefatter under sig en Mængde Insekter af meget afvigende Udseende. Herhen høre f. Ex. Guldsmedene, Døgnfluerne, Termiterne, Jordkræbsene, Faarehullingerne, Drentvistene, Rafferlækkerne, Spøgelseserne, de vandrende Blade o. fl. andre. Foruden at de alle stemme overeens i Mundens Bygning, udmærke de sig ogsaa, som forresten mange andre Insekter, derved, at de have en saakaldet ufuldstændig Forvandling.

Hos de fleste Insekter, f. Ex. Billerne, Bierne, Fluerne, Sommerfuglene og endnu nogle andre, see vi, at der ud af Egget kommer et Dyr, der slet ikke ligner Moderdyret; det er vel noget forskjelligt for hver enkelt af disse Ordener, men alle stemme dog overeens deri, at de mere eller mindre have en Ormform. Dette Dyr, Larven, spiser meget graadig, voxer stærkt og skifter Hud en 4—5 Gange; noget efter det sidste Hudskifte bliver den urolig og tilshneladende syg; den tager ingen Næring til sig, den skrumper sammen, og istedetfor at døe, som man af dens Adfærd skulde have ventet, omgiver den sig med et forskjellig dannet Hylster, hvori den stille ligger hen. Dette er den anden Periode af Insektets Liv, det er en Ovaletilstand, i hvilken det tærer paa det Fedt, som det har samlet som Larve. Endelig, efter kortere eller længere Tids Forløb, brister Puppehylsteret, og ud af det kommer det forplantningsdygtige Insekt, som nu ligner Moderdyret.

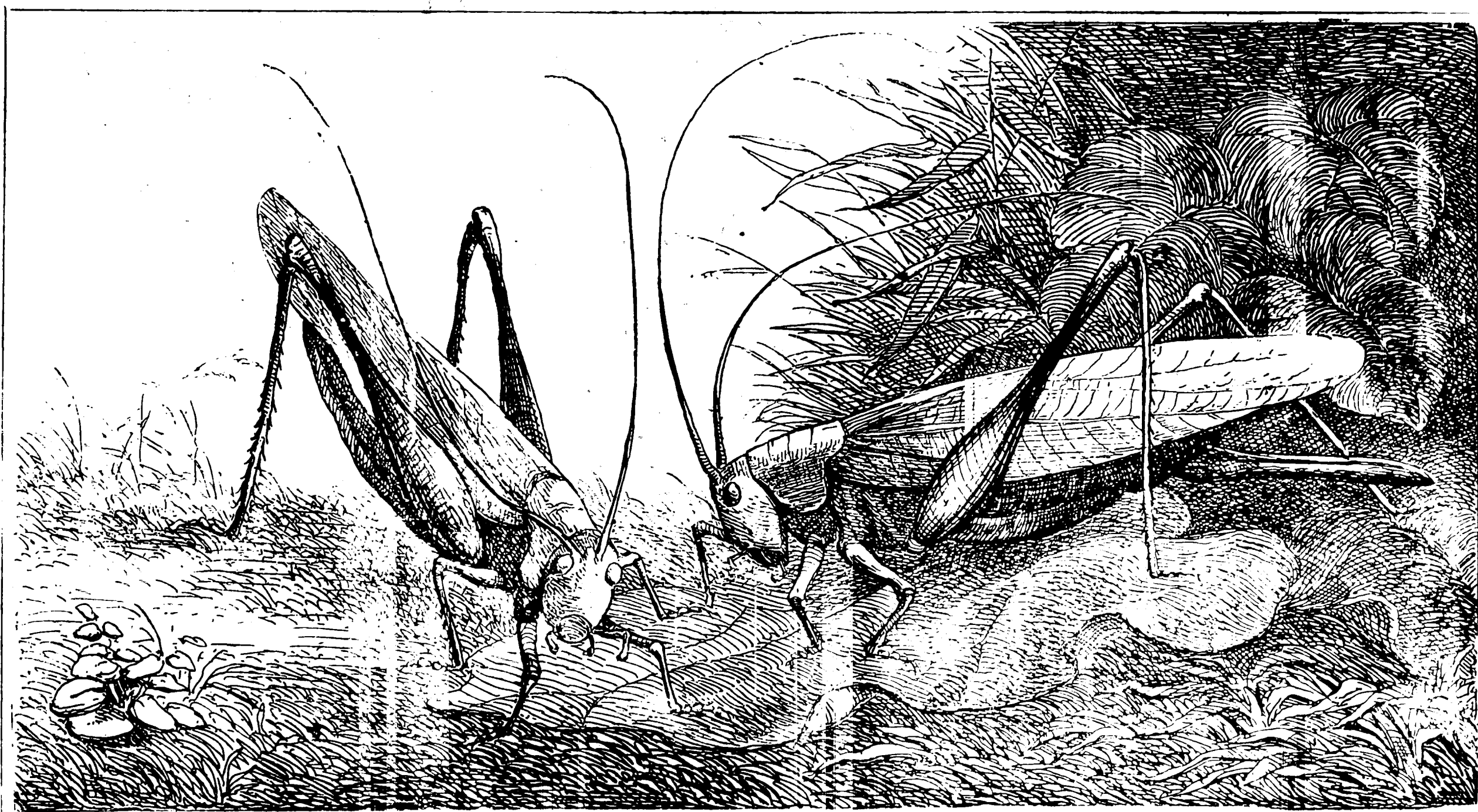
En saadan Række af overraskende Forandringer, som man har vedtaget at kalde en fuldstændig Forvandling, finder ikke Sted hos Græshopperne. Om Foraaret udklækker Solvarmen Eggene, der have hvilet Vinteren over i Jorden, og ud af dem kommer nogle Dyr, som naturligviis ere langt mindre end Moderdyret, som mangle Binger og Forplantningsredskaber, som ere anderledes farvede, men som man dog strax kan kjende som unge Græshopper. De tage

nu Næring til sig, vore, skifte flere Gange Hud og efter det sidste Hudsifte begynde Vingerne at vise sig, som korte Vingelapper. I denne Tilstand kalder man dem Nympher, og denne skal da svare til den hvilende Puppertilstand hos Insekterne med fuldkommen Forvandling. Endelig skifte de sidste Gang Hud, hos os henad Høsten, og nu ere de fuldtudviklede Græshopper, som ere istand til at forplante sig. Smidlertid seer man let, at den Række Forandringer, som de undergaae ved deres Hudsifter, aldeles ikke kan stilles i Sammenligning med Forvandlingerne hos den første Gruppē, saa at det mere maa betragtes som en slet og ret Bæxt, saaledes som vi f. Ex. finder den hos Hvirveldhyrene, og nærmest hos Slangerne, hvor lignende Hudsifter finde Sted.

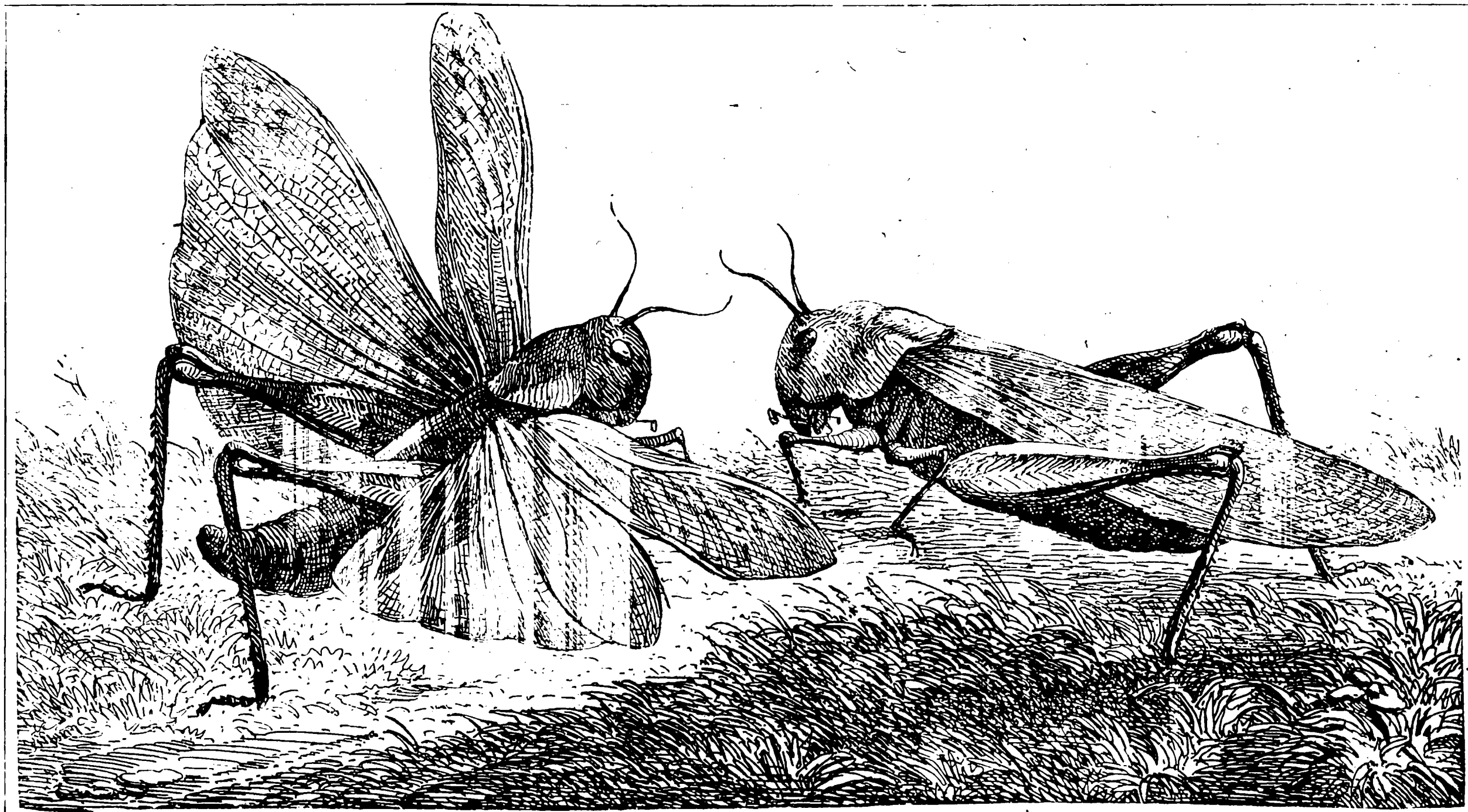
Græshopperne ere Insekter af en betydelig Størrelse; deres Hudskelet er, som alle de Hjelmfjæbedes, blødt og seigt, og da de saagodtsom udelukkende, paa Grund af deres Næring, ere bundne til Planteverdenen, have de ogsaa antaget dennes Farver. Saaledes have vi en Hedeart, der er brunliggrøn med hørøde Undervinger, Lyngens Farver; vore Eng- og Skovarter ere lysegrønne, og andre, der leve paa høi, tør Skovbund, ere brune; derimod optræde aldrig metalliske Farver. De bevæge sig deels ved Spring eller Hop, hvoraf de have faaet deres Navn, deels ved Flugt. Springet, der er kraftigt og sikkert, udføres ved Hjælp af de bageste Been, der ere blevne til Springbeen; Laaret er kraftigt og tykt, fordi det indeholder de store Muskler, der udføre Bevægelsen, Skinnebenet er langt og tyndt, og virker som en Springstok, og Foden er bleven flad og bred for at give et godt Fodfæste. Naar de ville springe, bøie de Laaret og Skinnebenet sammen under en spids Vinkel og ved pludselig at rette dem ud i en ret Linie, slynges de afsted. Under Springet benytte de tillige Vingerne som en Faldskjærm, og forlænge det derved betydelig, saaledes at nogle af vore Arter, der ikke ere mere end et Par Tommer lange, kunne gjøre Spring paa en 10 til 12 Alen.

Af de 4 Vinger ere de 2 øverste pergamentagtige og farvede; de dække de underste, som ere hudagtige, brede og i Hvilen sammenfoldede som en Bifte; undertiden ere de alle fire hæmmede eller mangle aldeles.

Græshopperne ere, som alle plantædende Insekter, selskabelige Dyr, der i Millioner opfylde vore Marker, Enger og Skovplainer. Eggene udvikles om Foraaret, og først henad Sommeren naae de udkrøbne Unger deres fuldkomne Størrelse og Udvikling. Efter deres Bygning og Levemaade falde Græshopperne i to meget naturlige Afdelinger, som man med danske Navne maaskee kunde betegne som Skovgræshopper og Markgræshopper.

De første udmærkede sig derved, at deres Følehorn ere særdeles lange (et Par Gange længere end Dyret), og at Hunnen er forsynet med en lang fremragende Væggebraad til at anbringe Eggene med; da denne har en vis Lighed med en Sabel, kaldes de ofte i Folkesproget Sabelgræshopper; de ynde fortrinsviis spale, styggefulde Steder og findes derfor hyppigst i Skove, Haver og Smaalunde.

Markgræshopperne have korte, noget fladtrykte Følehorn, og Hunnen mang-

ler Læggebraaden; de opholde sig paa solrige Steder, men ere ikke bundne til nogen bestemt Bund, og findes derfor baade paa Heder, i Skove og paa fri Mark.

En stor Eiendommelighed ved Græshopperne er, at de i visse Tiemed give meget tydelige Toner fra sig, og at de, for at opfatte og skjelne mellem disse Toner, ere i Besiddelse af et særdeles vel udviklet Ore; et Redskab, som man endnu ikke, trods al anvendt Møie, har kunnet finde hos de andre Insekter. Maaden, hvorpaa de frembringe disse Toner, som vi høre hver Sommerdag og hver stille, varm Sommernat, er noget forskjellig hos de to Afdelinger. Hos Markgræshopperne skeer det derved, at Baglaarets indre Rand, der er forsynet med en fiin savtagget Liste, hurtig gnides mod en tilsvarende Liste paa Overvingernes Sider; derved sættes disse i Svingninger, og der opstaaer en skarp, gennemtrængende Tone, der har en Deel Lighed med Trillerne af en fjern Vægterpibe. Skovgræshopperne bevæge derimod blot de opløstede Vingedækker mod hverandre, og frembringe, ved et lignende Listeapparat, Lyden. Smidlertid er det kun Hannerne, der „slynge,“ Tonerne tjene som Voffetoner for Hunnerne, og er altsaa noget Tilsvarende til det, vi finde hos Fuglene; Hunnen har vel svage Spor af Hannens Sangapparat, men forniaaer ikke at frembringe nogen Lyd med det. Alt eftersom Vingerne ere længere eller kortere, eftersom Vingerne eller Benene bevæges langsommere eller hurtigere, opstaaer der en saa forskjellig Tone, at en nogenlunde øvet Kjender af disse Dyr, ligesaa let opfatter Arten, som man kjender de forskjellige Fugle paa deres Sang.

I Forbindelse med Sangen staaer Græshoppernes saa tydelig udprægede Ore, der i ydre Bygning noget minder om Fiirbenenes, ihvorvel det findes paa et ganske andet Sted, nemlig hos Skovgræshopperne paa den øverste Deel af de forreste Skinnebeen, og hos Markgræshopperne tæt oven over Baglaarenes Indledningssted. Det bestaaer af en ydre Abning, hvorover der er udsprendt en tynd, perlemorsglindsende Hud, Trommehinden; indenfor denne er et Hulrum, der optages af en vandfyldt Blære, hvorpaa Hørenerven udbreder sig. I ældre Tid antog man hele dette Apparat for en Slags Sangbund, bestemt til at opfange og forstærke Lyden; men nyere Tiders Undersøgelser have med tilstrækkelig Skarphed godtgjort dets Betydning som Høreorgan.

Da Græshopperne ere bundne til Planteverdenen, rette de sig ogsaa saaledes efter denne, at de aftage mod begge Polerne, hvor Vegetationen er fattigere og tiltage, saavel i Størrelse, som i Arts- og Individantal

mod Æquator, hvor de hyppigt anrette Ødelæggelser, imod hvilke alle andre Ødelæggelser af Insekter reent træde i Skyggen. „Vi ere Herrens vældige Hærskarer,“ siger Græshoppen i et arabisk Sagn til Mahomed, „vi frembringe hver 99 Æg, og hvis Hundredet blev fuldt, vilde vi fortære Alt paa Jorden og i Jorden og Jorden selv med.“

Under Navnet „Vandregræshopper“ gaaer imidlertid ikke een enkelt Art; men enhver større, i Masse optrædende Art af Markgræshoppernes Familie, betegnes af de Reisende, fra hvem vi have de fleste Efterretninger, med dette Navn. Disse store Græshoppers rette Hjem er de vidtstrakte Stepper i Afrika, Arabien og Høiasien; men naar de paa Grund af deres umaadelige Mængde begynde at mangle Føde, kaste de sig over de tilgrændsende Lande, sætte over Middelhavet, styrte sig over hele det sydlige Europa, ja trænge selv op i Mellemtydskland, udbredende overalt paa deres Tog Hungersnød, smitsomme Sygdomme, Skræk og Forfærdelse. Selv til England, Danmark, Sverrig og Norge komme de undertiden, og denne Art er det, som Linné først har beskrevet under Navn af Vandreggræshoppen.

Et Exemplar, som jeg i Efteraaret 1858 tog paa Strandmarkerne udenfor Charlottenlund, viste følgende Farver: Bissen graa, Kinderne perlesfarvede med mørkere ringsformede Tegninger; Panden meget svag rødlig, næsten hvid med to himmelblaa Striber mellem Dinene; Munddelene rosenrøde, med Undtagelse af Overkæberne, der vare sorte ved Roden og indigoblaa ud imod deres Spidse; Dinene brune; Bipinene ravglindsende; Følehornene bleggule ind imod Roden, mørkerøde ud imod Spidsen; Forbryststykket var ovenpaa smudsigt rødbrunt, paa Siderne perlegraat; Mellem- og Bagbryststykket perlegraat, hist og her med lidt indblandet Rødt.

Bagkroppens øverste Led vare svagt olivengrønne, paa hver Side tegnede med to sorte Længdestriber; Bugleddene svagt perlegraae, deres bageste Rande noget rødlig; For- og Mellembenene perlegraae, med stærkt rosenrøde Saaler; Baglaarene perlegraae, paa deres indvendige Side indigoblaae; Knæene sorte, under dem et lysere guult Bælte; Skinnebenene lysegule med mørke, kraftige Torne; Overvingerne svagt rødbrune ovenpaa, paa Siderne med mange mørkere Pletter; Undervingerne grønne.

Længden af dette Exemplar, der var en Han, beløb sig til halvtredie Tomme; Vingefanget noget over fire Tommer. Dens Spring, der naturligviis bleve understøttede af Bingerne, viklede fra en 80—100 Alen.

Med denne Art maa man imidlertid ikke forvekle vor almindelige store grønne Sabelgræshoppe, der undertiden gaaer under Navn af Vandreggræshoppen; den hører til den anden Afdeling, nemlig Skovgræshopperne, og kjendes let ved sine meget lange Følehorn og derved, at Hunnen har Kæggebraad.

De Edelæggesler, som Vandreggræshopperne, ligesom de ældste Tider, have anrettet paa de forskjelligste Punkter af de tre gamle Verdensdele, ere saa storartede, saa forbausende, at man maa have været Dienvidne for ret at kunne fatte dem. Kun Krigenes Rædsler og Pestens Edelæggesler kunne stilles i Sammenligning med denne Landeplage. Man tænke sig Landstrækninger, saa store som Sjælland med Holsteen og Rauenborg, myldrende med Skarer af disse Dyr, for hvilke Millioner ere et for ringe Begreb; man tænke sig disse, opfyldende Luften, tætte som Snuggene i en December=Sneestorm, formørkende Solen, kvælende Alt, Mennesker og Dyr, som vove sig ud imellem dem; dækkende Blomster, Træer, Buske, kort hver Plante, som blot rager en halv Linie frem over Jorden, milevidt med deres talløse Masser. Man forestille sig fremdeles Jordoverfladen og Alt, hvad den bærer, overtrukken med et springende, hoppende, flagrende Dække af Dyr; et Dække, som ikke lader sig fjerne eller rive af; et Dække, der, lig en Nessustkjortel, opcæder og fortærer Alt, uden at der er Haab eller Mulighed til Redning. Man høre den Larm og det Spektakel, der opstaaer ved disse Skarers Bingeslag; Braget af de, ved deres tifold forøgede Bægt, omstyrte Træer, og den jævne, eensformige Lyd af disse forenede Myriaders Rjæber, en Lyd, som man bedst kan sammenligne med de knistrende Luer af en vidtudstrakt Ildbrand; man tænke sig tilsidst en saadan Egns Udseende efter at Græshopperne have forladt den; var den før blomstrende, rig og frugtbar, saa er den nu, ikke engang en Hede, thi der er dog en Vegetation, men en øde, mørk, gold Udørk, stinkende affkyelig af disse Dyrs Lig og efterladte Ekrementer, der i store Bunker ligge spredte hist og her, en Udørk, hvor af og til et enkelt, ikke blot afbladet, men ogsaa afbarket Træ tjener til at bevise, at den engang har baaret en Vegetation. Man forestille sig tilsidst de fattige Beboere af en saadan Egn vansmægtende vandre om paa de før saa frugtbare Marker, forgjæves ledende efter en Draabe Vand, der ikke er besmittet af disse Dyrs Rædsler, forgjæves søgende efter en Frugt, en Plante eller kort sagt noget Spiseligt, hvorpaa de kunne stille deres Hunger; hvorledes denne twinger dem til at opsamle Kamelernes Gjødning for deraf muligviis at kunne udpille nogle ufordøjede Byg- eller Maiskorn, og hvorledes de endelig, naar selv denne sidste, kummerlige Hjælp er sluppen op, i Fortvivlelse døe af

Sult, Tørst og pestagtige Sygdomme, naar de ikke ere saa heldige at træffe en forbiggende Karavane, til hvilke de kunne sælge deres Børn, for at unddrage dem og sig selv Hungersdøden. Man tænke sig Alt dette, og man vil da faae et Billede af en Græshoppeødelæggelse i Orienten, svagt og ufuldstændigt rigtig nok, fordi det savner Dienvidnets Kraft, men dog sandt og tilforladeligt.

De ældste Historiefrivere og Naturforskere omtale eenstemmig Græshopperne som en af de værste Landeplager, der kunne ramme de paagjældende Lande. Vi have saaledes allerede ved Moses Beretning om, hvorledes Græshopperne hørte til en af de ti Landeplager, der ramte Ægypten og bevirkede, at Israelliterne fik Lov til at drage tilbage til deres Fædreland; og allerede Naturhistorikeren Plinius fortæller, at der i Cyrenaica og paa Lemnos bestod Love, som gjorde det til en Borgerpligt tre Gange om Aaret at udrydde Græshopperne; først som Æg, dernæst som Larver og endelig som fuldkomne Insekter.

En engelsk Major Moore giver interessant Beretninger om Ødelæggelsen af Maharatternes Land ved Græshoppesværme: „Sværmen strakte sig i Længden 500 engelske Mile (125 danske) og var saa tæt, at den formørkede Solen fuldstændig; man kunde ikke see 300 Alen foran sig. Denne Art var ikke Linnés Vandreggræshoppe, men en Art af blodrød Farve, Noget, som forøgede det Rædselsfulde i denne uhyggelige Scene. Træer, Buske og Planter vare som overtrukne med et blodrødt Slør og Alt blev ødelagt; dog vare Ferskentræerne de, der holdt sig længst, men selv disse bleve til Slutningen angrebne og afgnavede.

Græshopperne ere de omstreifende Araberstammers naturlige Allierede; begge nære sig af Rov og Plyndring, og begge udbrede Rædsel og Ødelæggelse, hvor de drage frem. Naar Græshoppesværmen vise sig, juble Araberne; thi „El Khere“ (Betsignelsen) har viist sig; paa deres letfodede Heste følge de Sværmenes Tog, og ved at myrde og plyndre de af Landeplagen nedtrykte Beboere, føie de nye Ulykker til den. I deres billedrige Sprog give de den den æventyrligste Skikkelse, medens der dog i deres Tegnelse ligger meget Sandt og Træffende til Grund. „Det er et mægtigt Dyr, den har Hestens Hoved og Elephantens Dine, dens Nakke er bred som Tyrens, og dens Bryst ligner Løvens. Af Ornen har den laant sine Vinger; den har faaet Kamelens Been og Strudsens Fødder, dens Hale er som Slangens og dens Bug som Skorpionens.“ En mægtig Skildring, ogsaa fuld af orientalske Billeder, men sand

og nøiagtig, giver Propheten Joel af den, idet han beskriver den Græhopper-ødelæggelse, som skal ramme Jøderne, paa følgende Maade:

„Herrens Dag er nær; en mørk og dum Dag, en Dag med Skyer og stor Dunkelhed er som Morgentaagen spredt over Bjergtoppene. Et stort og mægtigt Folk, hvis Rige ikke har været fra Dagenes Begyndelse, og ei heller skal være efter dem, saa mange Aar, der er Slægt efter anden til. En Ild fortærer foran det og bagefter det brænder en Lue, foran det er Landet som Edens Have, men bagved det som en meget øde Ørk, og Ingen skal undkomme for det. Dets Skikkelse er som Hestes Skikkelse, og som Ryttere skulle de rende. De skulle springe paa Bjergenes Toppe, rumle som Bogne og brage som en Ildslue, der fortærer Halm, eller som et mægtigt Folk, der har rustet sig til Kamp. For dets Ansigt skulle Folkene bæve, alle Ansigter skulle blive ganske blege.“

Heller ikke Europa er gaaet ganske fri for disse graadige Gjæster; naar Måsserne i Afrika have naaet en overvættens Størrelse, og naar heftige sydlige Vinde have hjulpet til, er det undertiden lykkedes dem at sætte over Havet, og i flere Tilfælde have de nordlige Middelhavslande lidt ikke ubetydelig. — I Aaret 591 ødelagdes Syditalien forfærdelig af dem, og den af dem forarsagede Pest dræbte herved en halv Million Mennesker. 1478 angrebe de det venetianske Gebeet og 30,000 Mennesker døde af Hunger. Til Rusland ankom der 1650 tre forskjellige Sværme, rimeligviis fra Høasiens Stepper; de drog gennem Rusland fra Øst til Vest, ødelæggende al Vegetation paa deres Vej, og endte i Polen og Lithauen, hvor Skarerne vare saa talrige, at de formørkede Solen, og at man paa 20 Skridt ikke kunde see fremragende Gjenstande. — Omtrent paa samme Tid led Frankrig betydelig af dem, idet der til Languedoc ankom saa betydelige Sværme, at store Marker i Løbet af tre Timer saae ud, som om de vare meiede og afhøstede. Efter Kornet angrebe de fortrinsviis Biinbjerge og dernæst alle Løvtræer uden Forskjel; den Plante, der her holdt sig længst, rimeligviis paa Grund af sin Bitterhed, var Hampen; dog forsvandt ogsaa denne tilsidst sporløst. — Selv et Land, hvis Beliggenhed er saa nordlig som England, er ikke ganske bleven forskaaet, ihvorvel deres Angreb have været meget sjeldne. I Aaret 1748 ankom en betydelig Sværm dertil, men maa rimeligviis have været udmattet og forkommet, da de snart gik til Grunde uden at hngle og uden at anrette nogen synderlig Skade. Denne Sværm lader til at have været Resten af de Måsser, som Aaret iforveien hærgede Moldau, Wallachiet, Siebenbürgen, Ungarn og Polen, hvor de vare saa

talrige, at deres Masser lignede store Skyer, der formørkede Solen; en enkelt af disse Sværme, der var flere hundrede Favne i Gjennemsnit, fløi saa tæt, at man paa 30 Skridts Afstand Intet kunde see, og brugte desuagtet 4 Timer om at flyve forbi et enkelt Punkt, det saakaldte røde Taarn.

Danmark er aldeles gaaet fri for Insektødelæggelser af denne Natur, og den linnéiske Vandreggræshoppe hører hos os til Sjeldenhederne. Dog er den funden af og til om Efteraaret paa Saltholmen, Amager og de flade Fælledstrækninger, der strække sig fra Rjøbenhavn ned til Flasketroen, imidlertid er den altid optraadt enkeltviis og sporadisk, og forplanter sig næppe hos os.

Mærkeligt er det, at medens Vandreggræshopperne ere sjeldne hos os, synes de i den senere Tid at blive mere udbredte i Sverrig. Den svenske Naturforsker de Geer iagttog i Aaret 1749 de første Vandreggræshopper i Sverrig, som han dengang opdagede, rigtignok i ringe Antal, ved Upsala, Røfsta og paa de nærmeste Der omkring i Østersøen. Disse syntes at være Marodeurer af de talrige Sværme, som i 1748—49 hærgede forstjellige Egne af Europa. I de nærmest paafølgende hundrede Aar iagttog man saa godt som ingen Vandreggræshopper, og først i den sidste Tid have de viist sig i større Antal. I Midten af August 1847 kom en Flok tæt udenfor Lund, som, uden at være saa særdeles talrig, dog kom flyvende med en saadan Støi, at Kvæget paa Markerne slog sig løs og at Heste løbe løbske. Efter et kort Ophold droge de atter nordpaa. En Maaned senere kom en ny Flok vandrende til Omegnen omkring Lund, men lode sig dog nøie med at afsæde Græsmarkerne, da Høsten allerede var forbi; især tyndede de Bladene af Kartoflen, som de aldeles afsaade. Endnu langt ind i October vedbleve de at vise sig enkeltviis, deels paa Lunds Gader, deels paa Markerne deromkring, hvor de, uagtet Efteraarsskulden allerede var bleven følelig, fløi og hoppede saa livlig omkring som i August Maaned. En svensk Entomolog v. Borch gjorde ved denne Leilighed nogle interessante Jagttagelser over den Maade, hvorpaa Vandreggræshoppen fortærer sit Foder. I Fangenskab aad hvert Individ omtrent en Haandsfuld Græs om Dagen; de toge fat paa Græsstraet med Forspødderne, bøjede det sammen og lode det saaledes lidt efter lidt glide igjennem Overlæbens rendeformede Udskjæring ned i Svælget. Græsstraet fiindeles derved ikke med Overkjæberne, men det knuses blot mellem Overkjæbernes indre riflede Flader, saa at Saften presses ud. Dette kan man see af de lange, sorte Excrementer, som lade sig rulle op, og vise Græsstraets oprindelige Form og Længde, kun med den Forandring, at det seer ud som om det var kogt. Da det saaledes især kun er Saften, som Vandreg-

græshoppen optager af Planterne og fordyer, seer man let, at dette maa bidrage meget til deres Graadighed. Endnu mærkeligere er det, at man i Sverrig af og til har truffet, deels Nympher, deels nylig udkrøbne Individier af Vandregræshoppen; sikkert er det, at den yngler der, men om den gjør det hvert Aar, eller kun i enkelte varme Somre, er ikke afgjort. Foruden ved Lund, har man truffet den paa Gothland, hvor den især var almindelig paa Flyvesandsstrækningerne ved Olle Hau.

Hvilke de Betingelser ere, der bevirke, at Græshopperne i enkelte Aaringer vise sig i saa uhyre Masser, og i andre næppe bemærkes, kjende vi endnu ligesaa lidt med Sikkerhed, som hvorfor Oldenborrene hos os, med Mellemrum af visse bestemte Perioder, optræde masseviis; formode maa man, at det er visse, gunstige Livsbetingelser, saasom Varme, overflødig Næring, Mangel paa insektædende Fugle og Pattedyr, der for enkelte Aar kunne være rigeligere tilstede end for andre, der bevirke det. Først naar Yngelen bliver saa talrig, at en enkelt Egn ikke kan tilbyde dem tilstrækkelig Føde, begynde de at vandre, ikke i nogen bestemt Retning, men efter de Punkter, der kunne tilbyde dem den rigeligste Næring. At de paa disse Vandringer kunne sætte selv over brede Bænder, som for Exempel Middelhavet, er utvivlsomt; dog er det ikke Dyrets Flyvedygtighed, der bevirker dette; thi som alle Græshopper flyver Vandregræshoppen tungt og i afbrudte Sæt, men derimod Strømninger i Atmosfæren; saasnart disse høre op, falde de i Havet, drukne og skylles til Land, ligesom vi hyppig see det ved vore Kyster med en Mængde Insekter, især Oldenborren. Et godt Beviis paa, at det er Luftstrømningerne, der føre dem med sig, afgive blandt andre en Beretning af Capitain Stokes paa Skibet Georgia. Den 21 November 1811 befandt han sig i en Afstand af 50 Mile fra de canariske Øer, som vare det nærmeste Land; Skibet gik med en svag Brise af Syd-Vest, der lidt efter lidt løiede af og gik over i fuldkomment Vindstille. Pludselig begyndte nogle Skyer at nedsende en formelig Regn af Græshopper, der i Tusindeviis bedækkede Skibets Dæk og dannede et tæt Overtræk, saavel paa dette, som paa Havoverfladen i en viid Strækning paa begge Sider. Denne Regn vedvarede lige saa længe, som Vindstillet stod paa, omtrent 1 Time, og de nedstyrtende Græshopper syntes ikke i mindste Maade at være udmattede, men stræbte deels ved Spring, deels ved Flyven at unddrage sig Mandstabet's Forsølgelser.

Efter at have betragtet Græshoppernes vidtstrakte Tøge, og de af dem forarsagede Ødelæggelser, maa man i første Dieblik komme til den Erkjendelse, at de ere Dyr, absolut skadelige for Planteverdenen; Skabninger, som man helst maatte see udryddede af Jordens Overflade; og dog faaer man en ganske anden Overbeviisning, naar man betragter dem fra et almindeligt naturhistorisk Standpunkt, som Led i det store Naturhele.

Alt Liv her paa Jorden, det være sig bevidst eller ubevidst, falder i to store Afdelinger, det dyriske eller animale og det plantelige eller vegetative; to umaalelige Riger, der i deres Yderpunkter, i det Mindste for Diebliffet, synes at støde sammen, men som dog i deres almindelige Virkninger vise sig yderst forskjellige. Disse to Riger staae i den nøieste Betyrning til hinanden, og derved tillige i et meget bestemt Afhængighedsforhold. Planteriget forskaffer ikke alene de plantecædende Dyr deres Næring, men sørger ogsaa indirekte derved for, at Rovdyrene ikke savne deres for dem bestemte Føde; men ikke nok hermed; selv den Luftart, som alle Dyr uden Undtagelse indaande, Ilten, frembringes stadig i passende Maal ved Planternes Udaanden. Paa den anden Side frembringe Dyrene, ligeledes ved Udaanden, Kulshyen, den for Planterne nødvendige Livsluft, og forskaffe tillige, deels ved deres Gjødning, deels ved deres Forraadnelse, en Mængde kemiske Stoffer, som ere ligefrem nødvendige for Planternes Liv. Vi kunne derfor ikke tænke os det ene af disse Riger borte, uden at det andet, efter længere eller kortere Tids Forløb, vil følge det i Undergangen; men heller ikke maa det see, at det ene af disse Riger griber væsentlig ind i det andet's Rettigheder og truer det med Undergang, og herfor har Naturen sørget paa forskjellig Maade. Iblant Dyrene er det deels Rovdyrene, deels de snyltende Former, der sætte Grændser for Arternes og Individernes altfor store Udbredelse; men iblandt Planterne have vi kun de snyltende Former tilbage, de andre mangle. Det er derfor nødvendigt, at Dyrverdenen optræder som planteødelæggende, og iblandt dem indtage Lededyrene et ubetinget Herredømme paa Grund af deres store Udbredelse og tallose Mængder; et Herredømme, hvorimod alle de andre plantecædende Dyr ere at betragte som forsvindende Størrelser. Lededyrene ere Planteverdenens Beherskere, Insekterne paa Landet, Kræbsdyrene i Havet; de ere at betragte som Styrrerne i hele det store Maskineri. Overalt, hvor en Planteart vil trænge sig frem og gjøre sig gjældende, der ere Insekterne de, der vise den indenfor de rette Grændser og tæmme dens Udbredelseslyst. Naar derfor Mennesket ved kulturmæssig Dyrkning fremsthynder og understøtter de Planter's Væxt, som ere nødvendige til hans Ophold paa

Jorden, beforderer han disse Planter's Udbredelse efter en Maalestok, som ikke er deres naturlige; ved Dyrfningen af vore Kornsorter, ved Anlæg af Skove, begunstiges visse, ganske enkelte Planter, som derved fordrive de andre naturlige fra deres Bopesteder. Dette er et Brud paa de af Naturen givne Love for Planternes Fordeling, som hurtig straffer sig selv; thi netop ved disse Culturplanter's altfor stærke Udbredelse, opstaaer der en rigeligere Næring for de dem tilhørende Insekter, som snart ville være tilstede i Myriader for at bringe Alt i den gamle Orden igjen. Mennesket maa derfor bestandig være paa sin Post mod disse, vel i Størrelse uanseelige, men netop ved deres Masse yderst farlige Fjender, og det maa kæmpe kraftigst og meest udholdende netop for de Culturplanter, der ere villigst til at udbrede sig; thi netop dem har Naturen givet de fleste Fjender. Rundt om i Europa har det derfor været en Opgave for Entomologerne at udfinde Midler, hvorved man kan afværge Angreb af den Natur, noget som i Regelen med Lethed kan gøres, naar man tilfulde kjender vedkommende Insekter's Livshistorie; men i Orienten, hvor Kundskaber til deslige Ting endnu er i sin Barndom, hvor Vegetationen er saa uendelig hyppig, og hvor endelig Indbyggernes Tro paa en ubøielig Skjæbne lægge de største Hindringer i Veien for en kraftig Indstriden, netop deraf hører man de største Klager over saadanne Angreb, — Angreb, som ville vedvare, saalænge der ikke gøres noget alvorligt derimod, og som vel følelig ramme de agerdyrkende Nationer, men som fra Naturens Side ikke ere Andet end retmæssige Forsøg paa at bringe Planternes naturlige Fordeling tilbage.

Dannevirke.

Dannevirke.

Der sad en Dronning paa Jellinggaard,
 Saa lys og liflig som Sol i Vaar,
 Saa from af Hjerter som flog og snild,
 Saa stærk af Villie som blød og mild;
 Ved Folkets Bugge en Moder øm,
 Som saae dets Skjæbne forud i Drøm,
 Som nærred det ved sit varme Bryst,
 Dg var i-Fare og Nød dets Trøst;
 Hvis Omhu havde dets Hjem beredt
 Dg lært det føle, at det er eet;
 Hvis klare Syn og hvis vise Raad
 Det samlede først til en fælles Daad. —
 Nu er forgangne ni Hundred Aar,
 Dg ofte skiftede Folket Aar,
 Dg ofte værged det slet sin Arv,
 Dg ofte vidste det ei sit Tærv,
 Men ikke har det sin Moder glemt,
 Hvis Støv i Jellingehøi er gjemt;
 Dg ingen Dronning har Danmark havt,
 Om hun var kjærlig og from og god,
 Om hun end styred med Mandens Kraft,
 Hvem Folket elsker som Dannebød.

De danske Kæmper i Biking foer,
 Dg Trælle dyrked den fede Jord,
 Dg Qvinder raadte for Huus og Hjem,
 Dg Dronning Thyra sad fremst blandt dem.
 Da tyktes Saxerne det var bedst

At være Thydens ubudne Gæst.
 De mykred ind i det aabne Land
 Og fore fremad med Mord og Brand.
 De fyldte Pose, de fyldte Sæf,
 Og hastede atter med Byttet væf,
 Før Vikingfaren tilbage kom;
 At møde den de ei skøtted om.
 Da lued Dronningens Kind af Harm,
 Og Hjertet blødte i hendes Barm,
 Og Tanken glimted i hendes Sjæl,
 Og Raad hun pleiede med sig selv:
 „See, Gud har sat om det danske Land
 „En Vold af Bølger, en Muur af Vand,
 „Som nok skal holde i Farens Stund,
 „Mens Vikingstammen staaer frisk og sund.
 „Mod Syd kun fattes det Hegn og Led;
 „Der gaabner Veien sig jevn og bred
 „For graadig Fjende og troløs Ven.
 „Men jeg vil stoppe det Gab igjen.
 „Hvor ingen Bølge mod Stranden flaaer,
 „Og ingen Strøm imod Havet gaaer,
 „Der vil jeg dæmme med Steen og Jord.
 „Hvor Thylland sænker sin brede Naas
 „Mod Vestens Sumpe og Sliens Fjord,
 „Der vil jeg lukke med Bom og Laas.“

Saa vide ginge de Herrebud:
 „Til Vaar maa Viking ei drage ud.
 „Hver forlig Kæmpe, hver Bonde fri,
 „Om han boer nær eller han boer fjern,
 „Skal møde Dronningen Vest for Sli,
 „Og hjælpe hende at bygge Værn!“
 Og Alle gjorde de, som hun bød.
 Saasnart det vaared og Isen brød,
 Fra Skaanes Kyster og Danmarks Der
 De Snekker iled for bliden Bør.

Og Syden ikke tilbage stod,
 Men han red ud paa sin Ganger god.
 Og Angelboen ei hjemme sad,
 Han aged efter med Ol og Mad.
 Og der de naaede til Stevnet frem,
 Da var alt Dronningen der før dem.
 Hun flux forklarer dem hvad hun vil,
 Og deler hver Mand hans Gjerning til.
 De hugge Stammer fra Rod og Green,
 De spidse Bæle, de slæbe Steen,
 De drage Graven ad Heden hen,
 Og høine Bolden med Jord fra den,
 De lægge over af Tørv et Tag,
 De reise Taarnet af Bjælkelag.
 Og der det lakked mod Sulen hen,
 Saa drog de Alle hjemad igjen;
 Thi da var Dronningens Gjerning gjort,
 Og Bolden stod der med Taarn og Port.
 Da blev ved Porten en Kure sat,
 Som skulde vogte den Dag og Nat,
 Og slippe fredelig Vandrer ind,
 Men holde lukket den tæt og fast
 Mod Hver, som kom der med Ondt i Sind,
 Mod fremmed Bælde og Overlast.

Og Bolden staaer der den Dag idag.
 Og den har trodsset saamanget Slag,
 Og den har standsset saamangen Fod,
 Og den har druffet saameget Blod.
 Mod den har stormet den thdske Hær
 Med Ild og Dxe og Sphd og Sværd.
 Paa den har kæmpet den danste Mand
 For Frihed, Ære og Fædreland.
 Med Taarer sanded de thdske Møer,
 At Danmark havde saa haard en Dør;
 Dog stundom kom der saa stærk en Trop,

At den med Møje brød Døren op.
 Men tog saa Drotter ved Danmarks Styr,
 Som huffed Fortidens Være dyr
 Og thded Fremtidens dunkle Træf,
 Saa fort da høded de Boldens Bræf;
 Og Taarnet peged igjen mod Sky,
 Og Porten luffedes til paany.
 Omfider kom der en skummel Tid,
 Da Kraften spildtes til indre Strid;
 Da Herre spilled hver Herremand,
 Og Bonden sukked i Trællestand;
 Da Rigens Lande var Pant for Gjæld,
 Og Drotten raadte knap for sig selv;
 Da Magten atter af Nyt blev født,
 Men Folkelivet laa næsten dødt
 Og gisped under et Trælleaag
 Af fremmed Tanke og fremmed Sprog;
 Da Danmarks Røver til Heste blev,
 Som pløied Krønnikens Overdrev;
 Da Danmarks Hjerter ifkun slog til
 Som Regnepeuge i Kortenspil;
 Da Danmarks Bildmænd med Skjorter paa
 For Borde maatte hos Tydskten gaae.
 Den Bold, som skulde for Strømmen stemt,
 Laa da fornegtet, forsømt og glemt;
 Og Taarnet vakled og sthyrted ned,
 Og Porten blev til en Gade bred,
 Og Tidslens Stængel og Stræppens Blad
 Som Bagter ene paa Bolden sad.
 Dog qualtes ikke den danske Aand
 I Spændetrøje og Ledebaand;
 Det danske Hjerte i Bøndom slog,
 Og talte stundom sit eget Sprog.
 Der lyder end fra hiin mørke Tid
 Saa klar og klinger en Stemme hid,
 Som klager dens bittere Nød og Trang,
 Og maner til Liv og Haab og Mod,

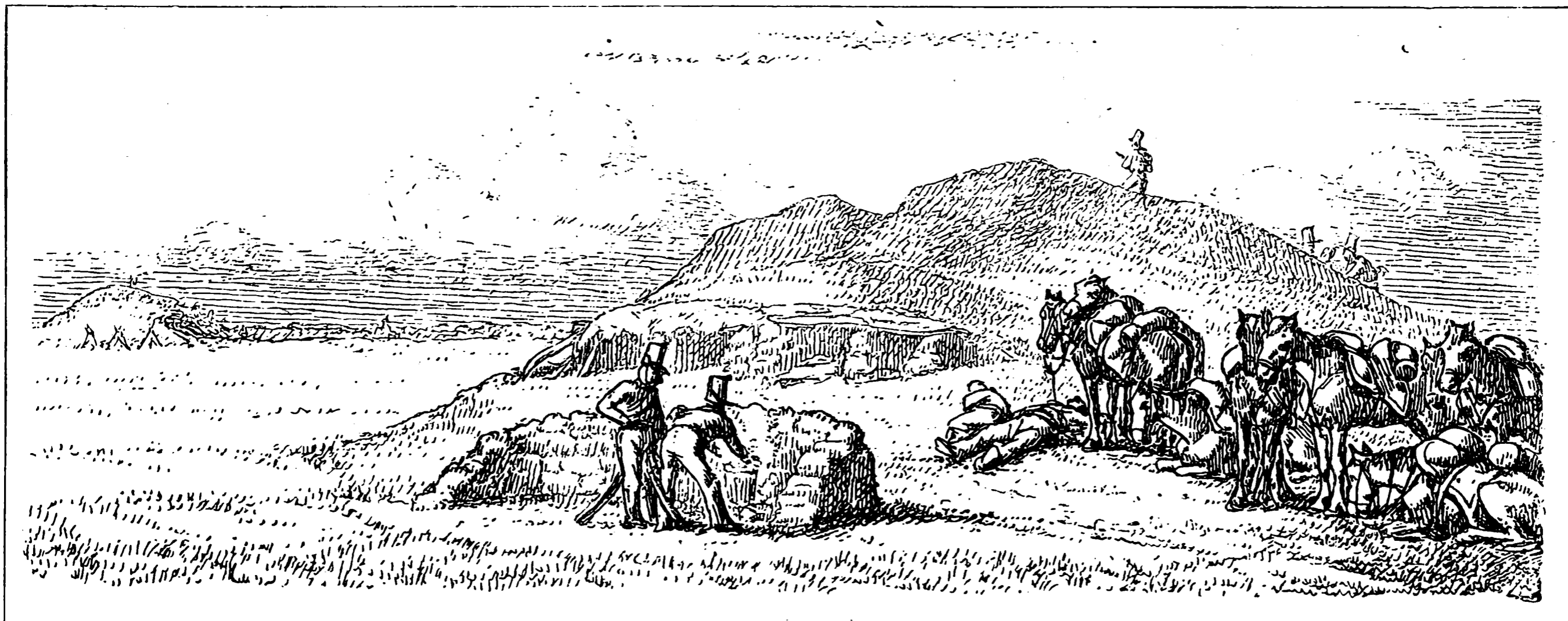
Dg falder til Bærn for Bæng og Bang,
Dg det er — Bisen om Dannebød.

Den Bise bruste ad Torvet hen
Fra femten Tusinde danske Mænd;
Dg der var Alvor i deres Bryst,
Dg der var Styrke i deres Røst.
Den gjenopvakte hiin Foraarsdag
Det fulde, mægtige Hjerteslag,
Som rulled gennem den gamle Tid,
Naar Folket flokkede sig til Strid;
Den gjenoplived hiin Villie stærk,
Som grundede Dronning Thyras Bærk,
Dg bort den pusted alt Trægt og Tungt,
Saa Folket atter var frit og ungt.
Snart lød „til Baaben“ Kong Fredriks Bud,
Da drog dets Sønner i Veding ud.
Mens Oprørshæren foran de jog,
Mod Sønder atter de Veien tog;

Og der de komme til Eliens Bred,
 De søgte den gamle Grændses Sted.
 Da fandt de Bolden, som den var lagt,
 Bevaret af Glemsel og Foragt.
 Dens Fod var nappet af Flovens Skaar,
 Dens Side trampet af Røer og Jaar;
 Hist gennem Bæggen var Veien brudt,
 Her ned i Mosen var Skrænten studdt;
 Men Bolden løfted endnu sin Ryg
 Høit over Hede og Mark og By.
 Den var ei længer en Skandse tryg,
 Men bag dens Levninger var et Ly,
 Hvor det var sikkert at holde Vagt
 Og godt at stride mod Overmagt.
 Her stod de Danske hiin Paastedag,
 Da Psalmen endte med Vaabenbrag;
 Da Wrangel troede, at det var let
 At jage den lille Skare hjem,
 Men havde vundet, da Nat brød frem,
 Et Natteleie paa samme Plet;
 Da Ræsføe maalte sit Riddersværd
 Med Tydsfflands broutende Forbundshær,
 Og spilled med den om Seirens Priis,
 Og folgte den Jord i Tommeviis.
 Her stod de Danske for anden Gang
 Hiin Sommer hed og hiin Vinter lang,
 Da Isteddagenes haarde Dyst
 I Slesvig havde gjort reent og lyst,
 Mens Fjendehæren end laa paa Luur
 Og klækked Rænter bag Rendsborgs Muur.
 Her stod de Svende i Natten luun
 Og speidede gennem Mosens Damp,
 Og redte, trætte af Dagens Kamp,
 En Seng i Lyngen saa blød som Duun;
 Her stod de Samme i Snee og Slud
 Og stirrede kjækt i Mulmet ud,

Dg tændte sig Baal af Hingens Top,
 At tõe de stivnende Lemmer op.

Bagtilden er slukt og Krigen endt,
 Og Folkets Tanke og Hu er vendt
 Til andre Sykler, ad andet Hold,
 Og øde ligger den gamle Vold,
 Og trampes atter af Dvægets Hov,
 Som havde Danmark ei Værn behov,
 Som Kampen fornys var ført for Spøg
 Og Bennegaver dens dybe Saar,
 Som Twisten, der vared i tusind Aar,
 Var slettet ud ved et Pennestrøg.
 Men atter gaaer der af Branden Røg;
 I lyse Luer engang den flaaer.
 Da gjælder det, om den Aand er stærk,
 Som taler til os fra Thyras Værk;
 Om Hjertet, der styred hendes Raad,
 Er mægtigt at føde mægtig Daad;
 Om Herren, de Svages Skjærm og Skiold,
 Som aldrig i Nød vort Land forlod,
 Vil skænke os Visdom og Kraft og Mod
 Til atter at lukke Thyras Vold.

Fugl, Prindsesse og Hest.

Et jydsk Folkeeventyr.

Det hændte sig engang, der var en Konge, han havde tre Sønner, og saa havde han en Guldbild, som bar Guldblade, men hver Nat blev der et Blad borte. Saa siger han til den ældste Søn, at han skulde passe paa i Nat, hvem der tog det Blad. Sa, han sad over Abilden, til det blev henved Dag, saa faldt han i Søvn, og om Morgenens var Bladet alligevel væk. Saa sagde han til den anden Søn, at han skulde passe paa, og det gik ligesaadan. Saa sagde han til den tredie Søn, og det var den yngste, at han skulde passe paa; han tog en Bind med sig og en Kniv og vilde sidde og snitte, for at holde sig i Arbeide. Henimod Dag kommer en graa Fugl og sætter sig i Træet og napper paa Bladet; Prindsen lister sig saa stille hen, faaer fat i Halen af Fuglen, og Fuglen fløi og han beholdt Halen. Da havde han den at vise sin Fader om Morgenens. „Det maa da være en kostbar Rede, den Fugl har, som den har hentet Guldblade til i saa mange Aar,“ sagde Faderen, og nu skulde da Sønnerne ud at lede om den Fugl; de fik Mad og Penge med og fulgtes saa ad ud i den vide Verden. Men da de kommer ud i Skoven, der skilles Veien ad og bliver til tre Veie, og saa vilde de hver gaae sin Bei; men før de skiltes, stak de hver sin Kniv ind i et Træ ved Veien, og det skulde være et Tegn for de Andre, at den, som kom først forbi Træet igjen og havde Fuglen med sig, han skulde trække sin Kniv ud af det igjen.

Den Yngste, som havde Halen med sig, han gik nu sin Bei, han kom langt ind i den tætte Skov, og der stod en Ulv tæt foran ham, og han tænkte: Det er reent galt; jeg tør ikke gaae omkring den, og ikke heller tør jeg gaae tilbage, men saa sagde Ulven: „Kom du kun og sid paa min Ryg; jeg veed nok, hvor du skal hen.“ Prindsen tænkte: Det maa nok være en sjelden Ulv, siden den kan snakke; saa satte han sig paa dens Ryg, og Ulven rendte med ham. Saa rendte han mangfoldige Mile med ham, til de kom op paa en stor Bakke.

„Staa nu op paa min Ryg og see, om du ikke kan see en Stjerne i Øster.“
 So det kunde han. „Ja der skal vi nu hen,“ sagde Ulven, og saa rendte den med ham, til de kom derhen; det var et Slot, der skinnede saa stærkt, og der var en Skov derved. Saa siger Graabeen: „Nu vil jeg blive i denne Skov, saa kan du gaae op og give dig ud for en Fuglesænger; thi deres Fuglesænger er død.“ Ja, han gjorde saa, og da han kom op paa Slottet, saa var det tækket med de Guldblade, som Fuglen havde hentet.

Ulven havde sagt til ham, at han nok kunde kjende Fuglen, den hang i et Guldbuur, og naar de sov allesammen, skulde han tage Fuglen, men han maatte ikke tage Buret med. Han fik da ogsaa Alting at see paa Slottet og deriblandt Fuglen, og en Nat, mens de sov Allesammen, tog han sig for at ville have Fuglen, men saa syntes han, det var urimeligt, at han skulde reise blot med en Fugl i sin Haand, og han tog da Buret med. Den Tid han kom paa Trappen, tog Fuglen til at synge, saa det gjenslød i hele Gaarden, og Bagten kom og greb ham, og han blev kastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenens og spørger ham, hvordan han turde understaae sig at stjele saadan en Fugl? Ja han bad om Forladelse, det var da rigtignok feil gjort, og vilde Kongen ikke benaade ham, blev det da galt med ham. Kongen svarede: „Det er ogsaa det Samme; der er en Konge i et andet Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhaar; kan du skaffe mig den, saa skal du faae baade Fugl og Buur og mange tusinde Rigsdaler til.“ „Jeg skal gjøre min Flid,“ sagde han, og paa de Ord fik han sin Frihed og gik ned til Graabeen. „Kommer du nu,“ sagde Graabeen, „hvor blev Fuglen af?“ „Na den Fugl turde jeg ikke tage.“ „Ja du skal ikke lyve for mig; jeg veed det godt, jeg hørte nok, den Tid Fuglen sang, og de kom og greb dig, for du adlød mig ikke; nu er det ligesaagodt jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „Na nei, der kan blive Raad endnu.“ „Ja hvad er det?“ „Der er en Konge derhenne i det Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhaar; kunde jeg skaffe den, saa kunde jeg faae baade Fugl og Buur og mange Penge til.“ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa rendte den med ham igjen, til de kom hen til det Kongerige til det Slot, og der var ogsaa en Skov ved. „Nu vil jeg blive her,“ siger Ulven, „mens du gaaer op og giver dig ud for en Hestedoctor, deres Hestedoctor er død; saa seer du nok den Hest, og naar du seer, at de Andre sove, kan du nok tage den, men du maa tage den i den bare Grimé, du maa hverken tage Sadel eller Bidsel med.“ Han gik derop og fik Tjeneste, han faae Hesten og fik saa=

dan Lyft til den, og der hang baade Guldsadel og Guldbidsel ved den. En Nat, de sov, vilde han da prøve sin Lykke og tog Hesten, men saa syntes han dog, det var urimeligt at ride paa saadan en Hest uden at have hverken Sadel eller Bidsel, og saa tog han dem med. Da han kom paa Trappen, tog Hesten til at vrinske, saa det gjenslød i hele Gaarden, og Bagten kom og greb ham, og han blev kastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenens og spørger ham, hvor han turde understaae sig at stjæle saadan en Hest, der ei var Mage til i mange Kongeriger. Ja, han tilstod, det var en stor Feil, men han stolede paa Kongens Raade. Det kan nu ogsaa være det Samme, sagde Kongen, dersom du kan gjøre mig een Tjeneste; der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter; kan du skaffe mig hende, saa skal du faae baade Hest og Sadel og Bidst og Bidsel og mange hundrede Rigsdaler til. Ja han skulde gjøre sin Flid. Han gaaer ned til Graabeen igjen. „Naa, kommer du nu, hvor blev Hesten af?“ „„Na den Hest turde jeg ikke tage.““ „Ja jeg veed det godt; jeg hørte nok, dengang Hesten vrinskede, og de kom og greb dig, for du adlød mig ikke; nu er det ligesaagodt, jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „„Na nei, lad mig leve; der kan endnu være Raad.““ „Ja, hvad Raad er der saa?“ „„Der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter, kan jeg skaffe hende, saa kan jeg faae baade Hest, Sadel og Bidst og Bidsel og det Hele og mange Penge til.““ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa løb han med ham igjen af det Kongerige og hen i et andet; der var ogsaa en Skov ved det Slot, og i Nærheden af Slottet var et svært stort Træ; da de kom hen til det store Træ, siger Ulven: Nu skal du skynde dig, for nu er Klokken sly, og nu kommer hun med sine sly Møer, og de har hver sin Kjedel og vil ud at hente Kildevand. Saa kan du nok kjende hende fremfor de andre, saa skal du knæle for hende og bede, om det er tilladt at tale et Par Ord med hende under fire Dine. Hun bliver venlig og siger strax ja; imens vil jeg skjule mig ved dette store Træ. Han gif ogsaa, og da kom ogsaa strax hun med sine sly Møer. Han knælte for hende og bad om at maatte tale et Par Ord med hende under fire Dine. Ja, hun bad ham staae op, og de sly Møer gif lidt iforveien. Før hun vidste af at sige, ligesom han stod og talte med hende, greb han hende og løb hen med hende til Ulven, kastede hende paa Ulvens Ryg og sad selv op ogsaa, og Ulven rendte med dem, saalænge til de kom hen til det Slot, som Hesten var i, og til den Skov, som der var. Ulven siger til hende, at dersom hun vilde være dem troe, skulde hun faae en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhaar, som hun skulde faae at ride paa.

Jo, siger hun, der var Ingen hun hellere vilde have end Prindsen, og hun skulde nok være dem tro. Saa gjør Ulven sig til en Tomsfru, og Prindsen spadserer op paa Slottet med hende. Der blev da en Stads, der var aldrig at tale om, med den fremmede Prindsesse, han kom med; han fik Hesten med Guldsadel, Guldbidsel og Bidst og saa mange Penge til. Han rider ud i Skoven til den rigtige Prindsesse og siger, at her var en Hest, hvis Lige ikke var til i al Verden; den vilde han forære hende at ride paa; han løfter hende op paa den, hun rider og han gaaer ved Siden af noget hen i Skoven, og der opholde de dem til Natten. Oppe paa Slottet der fik da Prindsessen, som Ulven havde gjort sig om til, et Kammer, og da det blev Nat, gjorde Prindsessen sig til en Muus og løb ud ad et lille Musehul og kom til dem i Skoven, og saa var det da Graabeen igjen. Prindsen satte sig paa Graabeen og Prindsessen satte sig paa Hesten og de red nu rask.

De kom omsider til den Skov, som laa ved det Slot, som Fuglen er paa. Graabeen gjør sig til den stadselige Hest og Prindsen rider op paa Slottet paa ham. Hvad der ikke havde været Stads ved Prindsessen, saa blev der her ved den stadselige Hest, hvis Rige ei fandtes i Verden; de tog mod Prindsen, saa det var en Lyst. Prindsen fik Fuglen med Guldburet og mange tusinde Rigsdaler til. Hesten blev sat i en svær Stald, og Prindsen reiste ud i Skoven igjen til Prindsessen, og de blev i Skoven Dagen over til Natten. Saa gjorde Hesten sig til en lille Muus, løber ud af et Muehul og kommer ud i Skoven

til dem; det var da Graabeen igjen, Prindsessen red paa den stadselige Hest, Fugleburet hang paa Sadelknappen hos hende, og Prindsen red paa Graabeen.

Saa ride de da raſt væk igjen, til de kom i den Skov; hvor Graabeen kom til Prindsen. Her, ſiger Graabeen, er det Sted, hvor jeg kom til dig; her ſkal vi ogsaa ſkilles igjen. Men nu ſkal du love mig, at du hverken vil hvile eller ſove, inden du kommer hjem, for ſaa gaaer det galt med dig. Prindsen ſagde Ja; det ſkulde han nok love. Da han kom til det Nderſte af Skoven, kom han ogsaa til det Træ, hvori de havde ſat deres Knive, da de ſkilles ad; han tog ſin Kniv og reiſte videre, hun red og han gif. Saa blev de ſaa ſkrækkelig ſøvnige begge to, at Prindsessen ſiger, om de ikke kunde lægge dem ned ſaameget ſom et Kvarteer, for nu havde de ikke ſovet i mange Nætter og Dage. Jo, lad os det, ſiger Prindsen; og de bandt Hesten ved et Træ og lagde ſig ned i Græsſet i hverandres Arme; og de ſov ſaa meget godt.

Nu komme da hans Brødre, og de ſee, at hans Kniv er væk, altsaa vidſte de, at han havde fundet Fuglen, ſaa havde de ikke Noget at gaae efter. Saa vilde de da reiſe hjem bag efter ham. Da de kommer lidt hen, finder de ham; der ſtod den ſtadselige Hest, og Fuglen hang ved Siden af, og der laa den deilige Prindsesse. See han har bjerget godt, ſige de til hverandre, og ſaa blive de enige om, at de vil ſlaae ham ihjel og tage det, han har bjerget. Det gjorde de ogsaa, og reiſe med Fuglen, Hesten og Prindsessen hjem til deres Fader og ſiger, at de havde bjerget alt dette. Hesten ſatte de ind i en Stald; han hverken aad eller drak og var færdig til at ſlaae Stalden ned, ſaa gal var han; de vidſte, at Fuglen var en dygtig Fugl til at ſynge, men den ſang aldrig; den ſad, ſom den vilde ſørge ſig ihjel. Prindsessen havde ſaaet et ſmukt Kammer anviiſt, men hun ſatte ſig ved Vinduet og gjorde ikke Andet end ſaae ud ad Vinduet og græd. Nu vidſte da Graabeen nok, hvordan det var gaaet til, og vilde da hen til Prindsen igjen og hjælpe ham. Nok af det, hvad den gjorde ved ham eller ikke, veed ikke jeg, men han fik ham da tillive igjen. Prindsen han reiſte ſig i Beiret og rev ſig i ſit Hoved og vidſte ikke, hvor han var. Graabeen ſatte ſig noget henne fra ham og vilde ſee, hvad han vilde tage ſig for. Du lød mig godt, ſom jeg bad dig, ſiger Graabeen, nu vil jeg ſplitte dig ad, for nu kan det ikke mere hjælpe; du har aldrig villet lyde mig, og det vil du da heller ikke endnu. „Na jo,“ bad Prindsen, „lad mig beholde Livet; jeg er tilfreds, om jeg ſaa ſkal gaae og betle mit Brød, ſaa ſkal jeg komme til dig med det Halve, naar du blot vil lade mig beholde Livet.“ Ja, da du beder ſaa naadelig om det, ſaa ſkal du have Lov at beholde det; men ſaa ſkal du ſkynde dig hjem, for det er ikke godt med dem, dine Brødre kom hjem med; de ere færdige at døe af Rængſel; og ſaa fortalte den ham, at hans Brødre havde

flaaet ham ihjel og vare reiste hjem med det, de havde bjerget. Og naar du nu kommer hjem, saa kjender de dig ikke, for du seer saa ilde ud, siden du har været død; saa giver du dig ud for en Hestedoctor, og saa gaaer det nok saadan for dig af sig selv, at du faaer Prindsessen, men saa skal du love mig, at du vil komme her ned til mig din Bryllupsnat med din Kniv i din Lomme. Ja, siger Prindsen, og han reiser.

Han kommer hjem til sin Faders Gaard; der var Ingen, der kunde kjende ham; saa giver han sig ud for en Hestedoctor. Det var da rigtig rart, siger Kongen, for de havde en Hest, hvis Rige var ikke i Alverden, men den vilde hverken æde eller drikke, siden han havde faaet den, og Ingen kunde komme ind i Stalden til den, den var færdig at splitte baade sig selv og Stalden ad. Det skulde da være en underlig Sygdom, naar han ikke skulde kunne curere den, siger Prindsen; strax han kom ind i Stalden, begyndte Hesten ogsaa at sparke og slaae, men saasnart den hørte, at Prindsen snakkede til den, stod den saa spag og saa stille, at baade Kongen og de Allesammen kunde gaae op til den og klappe den og give den at æde og drikke. Da nu Hesten var cureret, blev Kongen saa fornøiet, og siger, at da han nu var saa lykkelig, at han saa snart kunde curere den Hest, saa havde de en Fugl, som var den dygtigste Fugl til at slynge, der var i Alverden. „So det skulde være underligt, om han ikke skulde kunne curere den.“ De viste ham da op paa Salen, hvor Fuglen hang, og saasnart Fuglen hørte Prindsen, sang den, saa det skingrede over hele Gaarden. Kongen faldt i den dybeste Forundring, og siger, at de havde endnu een Ting i Gaarden, og det var en Prindsesse, som hans Søner havde havt hjem med fra fremmede Lande, og hun gjorde ikke Andet end saae ud ad Vinduet og græd. Prindsen siger som før, at det skulde være en underlig Sygdom, som enten hun eller Nogeting havde, at han ikke skulde kunne curere den. Saa fulgte de ham op paa den Sal, hvor Prindsessen sad; saasnart han kom indenfor Døren, sprang hun ned ad Forhøiningen, hun sad paa, og siger, at der kom den, hun havde reist med, og den, hun ogsaa vilde have. Kongen lyttede noget paa det, hun sagde, at hun kjendte noget til ham; men Prindsen sagde: So, jeg er ligesaaavel Eders Søn, som de andre er; det er mig, som har hentet baade Fuglen og Hesten og Prindsessen. Kongen vilde da vide Besteed om, hvordan det var gaaet til, og det kunde han nok fortælle; det var ikke saadan, som de Andre havde sagt. Saa fortalte han ogsaa Kongen, hvordan han havde lagt sig til at sove, da han var træt af Reisen, og hvordan hans Brødre vare komne og havde slaaet ham ihjel. Hans Brødre bleve kaldte ind og maatte ogsaa tilstaae, at det var saadan, det var gaaet til. De fik nogen Straf, men endda ikke saa megen.

Saa skulde han da have Prindsessen; det var han ogsaa nærmest til. Hans Bryllupsaften hufkede han da paa, at han skulde ned til Graabeen; han tog sin Kniv i sin Lomme og gik ned til den, og den sad ganske rigtig paa Bletten og biede paa ham. Naar kommer du nu, sagde Ulven, og er det gaaet

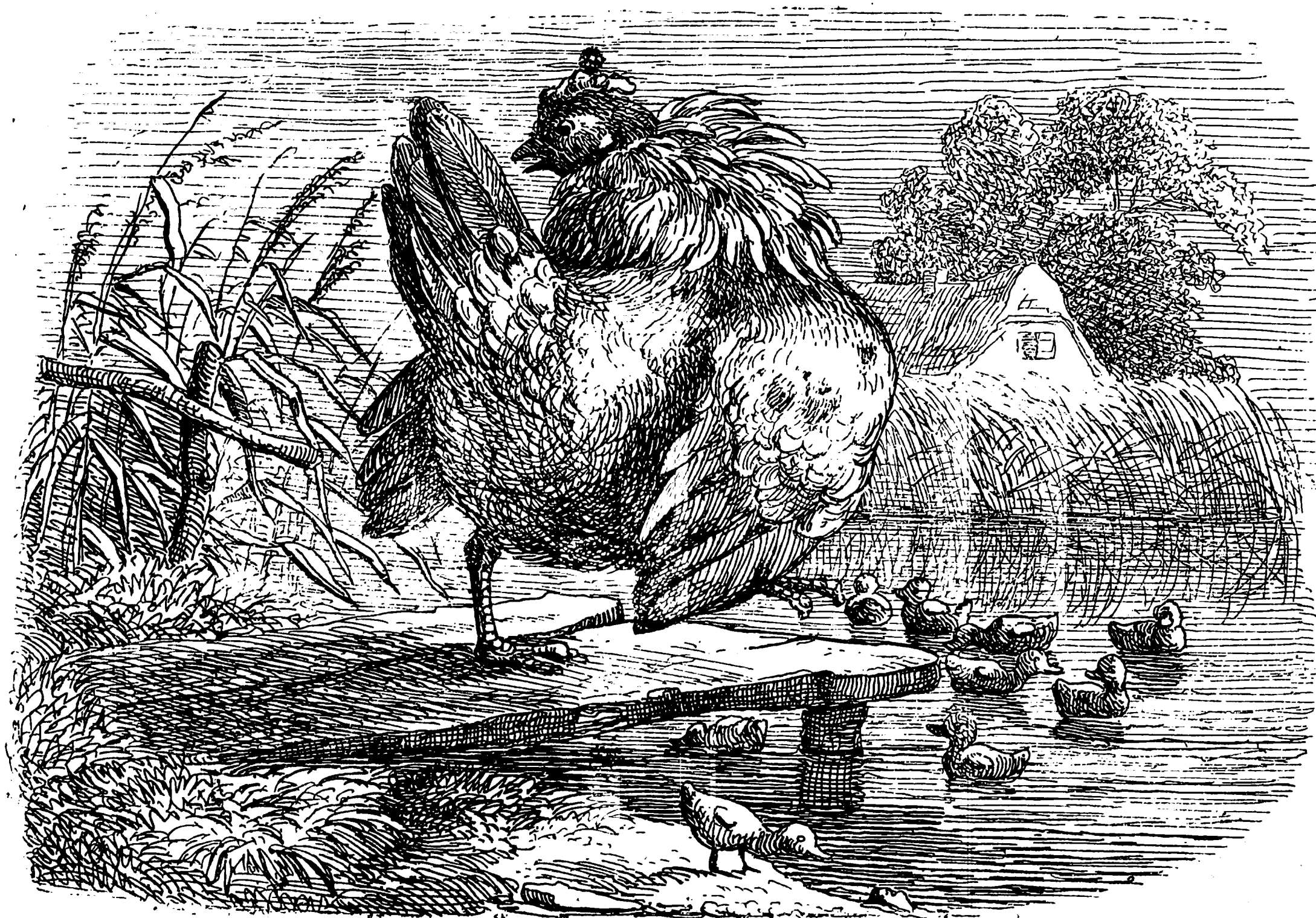
dig vel? „Ja, idag har jeg havt Bryllup.“ Nu skal du skjære mit Hoved af og sætte til min Hale, siger Ulven, og skjære min Hale af og sætte til mit Hoved. „Nei, det kan jeg ikke gjøre, du har været mig for god til det.“ Ja, dersom du ikke gjør det, saa skal det blive ligesaa galt med dig, som det var, dengang dine Brødre havde slaaet dig ihjel og vare reiste med Alt, hvad du havde. Ja saa maatte han da til at gjøre det; ligesaa snart som det var bestilt, blev det den deiligste Prinds, som Noget vilde see for sine Dine, og saa fulgte han hjem paa Slottet med Prindsen. Da han saa var kommen hjem, kjendte Kongen ham, at det var en Arveprinds til Riget, og Kongen blev heelt forfrækket, da han saae ham, for hans yngste Søn skulde jo have Riget. Men

den fremmede Prinds sagde, at det kunde være det Samme med Riget, for havde han ikke været, saa havde Kongens Søn ikke faaet det han havde faaet, og havde Kongens Søn, ikke været, saa var den fremmede Prinds ikke bleven frelst. Og saa levede de saadan sammen, at Prindsen tog sig Jugenting for, førend han havde spurgt Graabeen til Raads, og de levede saadan med hinanden i mange Aar, og det var saa godt som det kunde være; de lever saadan med hinanden den Dag idag er, troer jeg.

Faaret og Blomsterne.

„Faar! Sikke Blomster, jeg kan vise;
 „Bare see, — ikke spise!“
 Faaret aad dem til sidste Straa,
 Andet forstod det sig ikke paa.

Hønen med Ullinger

U havde hun opdraget Smaafolk nok,
 Men aldrig en saa beshynderlig Flok;
 Det brød hende, hvorfra de Børn havde faa't
 I Arv denne Lyst til at sjaste med Vaadt;
 Hun vidste, hun selv veg ikke fra Landet,
 Og Fatter gif heller aldrig i Vandet. —
 Og dog, de bad jo med rabbende Tunger;
 Hvad kunde man nægte de søde Unger?

De slog med Bingen, de vralted afsted,
Først holdt hun igjen, — saa fulgte hun med;
Hun tænkte: „Na hvad, naar det kan dem more!
Det ændrer sig nok, naar de bliver store!“ —
Men hver Dag fik de det samme Bud:
„Børn, altfor langt maae I ikke gaae ud!“
Og hver Dag stod hun med klagende Toner
Og streg: „Vær forsigtig, I droner, I droner!“
Og aldrig saae hun Mons Kat sig nærme,
Hun bruste jo Binger og vilde dem skjærme,
Som om hendes fattige Høne-Ham
Var nok til at dække den ganske Dam.

Men for de Smaa var det Hele en Gaade,
De laae nu og tænkte paa deres Maade:
Af, hvor her er deilig paa Bølgernes Toppe,
Det er Under, at Moer vil blive deroppe.

Gaasepigen til Glenten.

Hu! hei! du Gjæslingethy!
 Fly, fly!

Alt paa dine Binger saa lange!
 Jeg passer vel paa
 Mine Gjæslinger smaa,
 De hvide, de graae,
 Du skal dem ei faae,
 Du skal dem ei fange,
 Jeg veed, hvor de er, og hvormange.

Hu! hei! du Gjæslingethy!
 Fly, fly!
 Saa vidt over Søer og Dale!
 Nu snart skal vi hjem,
 Jeg driver dem frem,
 Og rører du dem,
 Du Kødere slem,
 Du skal med din Hale,
 Du skal med din Hals det betale.

Humblebierne og Hvepserne

1. Humlebierne.

Tidlig om Foraaret, naar Pilen staaer med sine fine, bestedne Blomster, naar den hvide Anemone og den gule Stjerneblomst titte frem mellem Skovbundens visne Blade, men endnu længe før Bøgen er sprungen ud, begynde Insekterne, lokkede ved de oplivende Solstraaler, at vise sig. Myrerne vaagne af deres lange Vintersøvn og forsamlе sig i store Hobe udenpaa deres Tuer, for at sole sig og samle Kræfter til deres forestaaende Arbeide; Honningbien er flittigere, den har allerede travlt og tumler sig støvbethyngt mellem Pileblomsterne; de dorste, staa-blaae Oliebiller have forladt deres Vinterkvarter hos de vilde Bier, hvor de snyltede som Larver, og vandre gravitetiske omkring i Græsset for at æde eller aflægge deres Æg, medens Myggene, ligesaa lette og siirlige i deres Bevægelser, som hine ere kluntede og ubehjælpomme, i store, ghygende Sværme boltre sig over Vandet. Der er en Friskhed og en Livsglæde udbredt over alle disse Dyr, den samme som vi føle, naar vi paa en rigtig smuk Foraarsdag komme ud i det Frie.

Gaae vi paa en saadan Dag gennem en af vore Bøgestove, see vi, især paa de aabne Plainer og paa Steder, hvor Bunden er lidt bakket, nogle store Bier, som hurtig og muntert stryge hen over Skovbunden; det er Humlebierne, eller Brumlerne, som de, paa Grund af deres brummende Lyd, ogsaa kaldes. Lad os engang fange en af dem, men lidt forsigtig, at den ikke stikker os, og see rigtig paa den, for at vi kunne faae at vide, hvorledes den er bygget, og hvad den vel er bestemt til.

Forrest paa Hovedet see vi et langt, bruunt Nør, som Bien snart strækker langt frem, snart slaaer saaledes tilbage, at det næsten skjules for os. Det er de to nederste Dele af dens Mund, Tungen og de to Underkæber, der ere saaledes indrettede, at de omfatte Tungen ligesom i en Skede; Tungen selv er besat med fine Haar ud imod Spidsen og ender med en fiin, blød Følevorte. Med denne Mund kan Bien ikke afbide Planter, ei heller anfælde andre Insekter; den

er kun skiftet til at opsuge Blomsterfast, og det er ogsaa det Eneste, hvoraf de nære sig. Ovenover Sugerøret seer man Overtjæberne, der ere skarpe, glashaarde og kunne bevæges mod hinanden, som Bladene i en Sax; disse benytte Bien til at afbide Mos og fine Græsstraa, hvoraf den laver sin Rede. Foruden Munddelene, som den altsaa baade benytter som Værktøi og til at optage Føde med, bærer Hovedet endnu Dinene og Følehornene. Af de første bemærker man let de to store paa hver Side af Hovedet. Det er de sammensatte Dine, et Navn, der hidrører fra, at de ere sammensatte af mange tusinde smaa Dine, hvis yderste Flader danne sexkantede Blader; saadanne sammensatte Dine træffer man hos næsten alle Insekter; men Antallet af de sexkantede Blader, altsaa Dinene, er meget forskjelligt; hos vor almindelige Stueflue bestaae de kun af omtrent 4000 enkelte Dine; hos Guldsmeden af 12000 og hos enkelte Sommerfugle endog af en 30—40,000. Smellem de to store Dine ligger der næsten i en ret Linie tre smaa ravglimsende Pletter; det er tre enkelte Dine. Med dem kan Bien kun see nær ved, og bruger dem derfor naar den arbejder paa Reden, eller naar den vil finde Honninggjæmmerne paa Blomsterne; derimod er den langsynet paa de store Dine, og disse benyttes især under Flugten. Mærkeligt er det, at de enkelte Dine, der findes hos næsten alle Insekter, mangle hos Billerne, hvor man, paa en ganske enkelt Undtagelse nær, kun finder sammensatte Dine.

Endelig bærer Hovedet to Følehorn; disse ere hos Bierne korte og knækkede, for at de bedre kunne manøvrere med dem inde i deres snevre Boliger. Naar man betragter dem under en stærk Forstørrelse, vise de en ganske eiendommelig Bygning, idet de yderste Led ere gennemhullede, ligesom et Sold, og besatte med fine Børster, der beskytte disse Abninger mod Indtrængen af Støv og Fugtighed. Da der tillige gennem hvert Følehorn løber en stærk Nerve, som kommer directe fra Hjernen, er det klart, at de maae besidde, foruden Følelsen, en eller anden Sands, men hvilken denne er, har man endnu ikke kunnet finde. Nogle Naturforskere antage, at de lugte med dem, andre at de høre og atter andre, at de ved dem kunne spore Forandringer i Veiret. Maaske besidde de en egen Sands, eller en Forening af Sandser i dem, som vi ikke rigtig kunne forstaae, fordi vi selv mangle noget Tilsvarende. Man har gjort det Forsøg paa vor almindelige tamme Bi, at affjære begge Følehornene paa Dronningen, og det viste sig da, at den tabte al Evne til at bestyre Colonien; den løb forvildet omkring, aflagde Eggene paa Maa og Faa i Kuben og var saaledes uden Nytte for dens Undersaatter, der vedbleve at pleie den med al den Omsorg, som de ellers vise deres usaarede Dronning. Satte man en anden Dronning, der var lemlæstet paa samme

Maade, ind i Ruben, saa kæmpede de ikke med hinanden, hvilket ellers to Biddronninger altid gjøre; men satte man en ubeskadiget ind til dem, anfaldt den de to saarede Dronninger, dræbte dem og overtog saa selv Regjeringen. Man seer let heraf, at Følehornene have en langt større Betydning for Insekterne, end blot den at føle med dem, hvortil de paa Grund af deres haarde Beklædning ogsaa ere mindre skikkede, og at Navnet „Følehorn“ slet ikke betyder det, som det egentlig skulde.

Den næste Hovedafdeling af Legemet, der ligesom Hovedet er stærkt afsnøret, især bagtil, er Bryststykket. Det bestaaer af tre Ringe og en bageste Halvring, der lukker for det. Den første Ring er meget lille, da den kun skal bære Forbenene. Derimod ere anden og tredie Bryststring meget store, da de kraftige Muskler, som skulle bevæge de 4 Binger, tilligemed Musklerne til Mellem- og Bagbenene ere gjemte i dem. Smidlertid bevæge Humlebierne ikke deres Binger, saaledes som Fuglene eller Flaggermusene; thi her virke Musklerne ligefrem paa Bingerne; men hos Humlebierne er der, ligesom hos alle flyvende Insekter, undtagen Guldsmedene, en Mængde smaa Hornstykker, som ved Bryststykkets Sammentrækninger sættes i en spillende Bevægelse; de gribe atter ind i Bingerne og saaledes skeer Flugten med en forbausende Hurtighed og Sikkerhed. Fra en paalidelig Naturforsker har man Beretning om, hvorledes han paa et engelsk Jernbanetog, der var i fuld Fart, saae en Humlebi følge med Toget, gjentagne Gange støde mod Ruden i den Vaggon, hvori han sad, og endelig som et Lyn at forsvinde i Luften.

De fire Binger bestaae af en fast, seig, hornagtig Hinde, der snart er glasklar, snart farvet. De ere gennemtrukne af store Arer, der deels tjene til at støtte dem, deels tilføre dem Blod. Naar Humlebien hviler eller arbejder i sin Rede, bærer den alle fire Binger sammenlagte paa Ryggen, da de saa tage mindre Plads op; vil den flyve, hægter den ved et eget Apparat sine For- og Bagvinger sammen, og kan saaledes slaae Luften med mere Kraft. Den brummende Lyd, som de give fra sig under Flugten, kan ikke komme fra Munden, da de ingen Lunger have, men hidrører fra de voldsomme Svingninger af Bryststykkets enkelte Dele; de virkelige Humler, der flyve raft og altsaa gjøre mange Svingninger, have en høi, syngende Tone, hvorimod de dørste langsomme Snyltumler, som vi senere komme til at omtale, have en dyb, brummende Lyd.

Af Been have Humlebierne, som alle Insekter, tre Par, der her ere stærke, kraftige Løbebeen. De bestaae af Hoften, Laaret, Skinnebenet, fem Fodled, den saakaldte Tarse, hvis sidste Led bærer to Kløer. Disse ere spaltede for at

de bedre kunne holde sig fast paa Blomsterne og have desuden imellem sig en Hæstepude. De bageste Been. vise en fra de andre forskjellig Dannelsse, som staaer i nøie Forbindelse med Dyrets hele Liv. Skinnebenet er nemlig blevet bredt, noget fordybet, og omfrandses af en Bræmme af stive Haar. De danne saaledes et Gjemme, „Kurven“ har man kaldt den, og i denne samler Humlen sit Forraad af Blomsterstøv. Den vælter sig mellem Blomsterne, og Blomsterstøvet bliver hængende i dens lodne Beflædning; derpaa børster den sig med sine Been, især de bageste, samler Støvet, ælter det mellem Overfjæberne, fugter det med Spyt, saa at det bliver en fast Masse, og anbringer det derpaa som smaa gule eller violette Klumper i Kurven; det er maaskee disse Klumper, som have givet Anledning til den gængse Folketro hos Romerne, at Bierne imod Stormveir skulde fæste smaa Steen til deres Been, for dog at have nogen Ballast til at staae imod med.

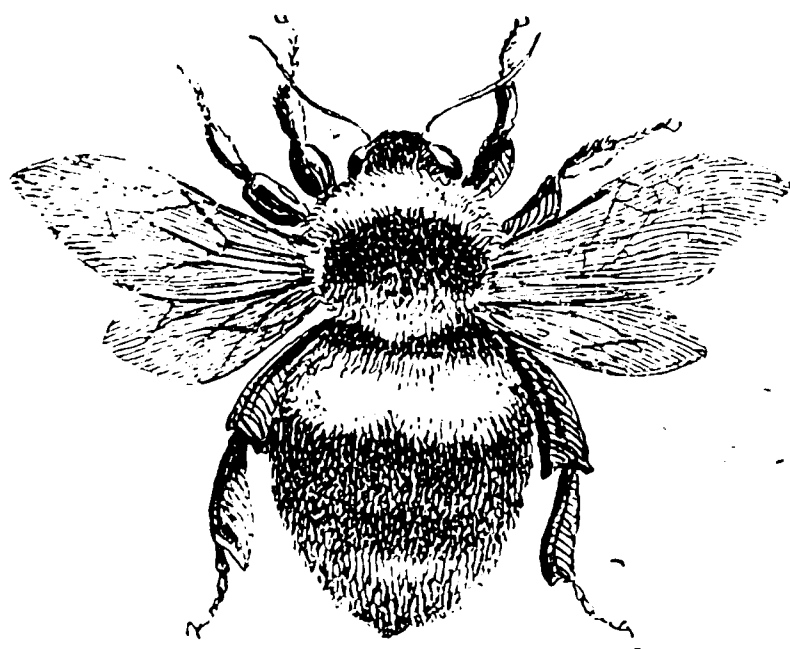
Man kunde fristes til at troe, at Humlebieerne vare skadelige Dyr, da de ved at røve Blomsterne deres Støv, kunde forhindre dem i at sætte Frugt. Det vilde de ogsaa være, hvis de tog alt Støvet, men en stor Mængde af det spredes til Siderne, og kommer netop derved Planten tilgode. Humlebieerne spille derfor, ligesom alle Blomsterstøv-samlende Insekter, en stor Rolle ved Planternes Befrugtning.

Endelig staaer det tilbage at omtale Bagkroppen, der er saa stærkt afsnøret fra Bryststykket, at den kun synes forbundet med dette ved en tynd Traad; den er ligesom Bryststykket stærkt behaaret; men har ingen Lemmer og bærer kun eet Organ, nemlig Braaden. I Hvilen er denne skjult i Bagkroppens sidste Led og bestaaer foruden sine Skeder endnu af flere Stykker, som her dog ikke skulle omtales. Den ender sylspids og har paa begge Sider en Række af Modhager, hvorved Saaret gjøres større og mere oprevet. Ved sin øverste Ende staaer den i Forbindelse med en Giftsæk, og da Braaden er huul, flyder ved Stikket Giften ned i Saaret. Den voldsomme Smerte og Betændelsen, der følger efter Stikket, er derfor kun Giftens Virkning, der ofte, især hos Hvepserne, kan udstødes draabeviis. Ofte skeer det, at Braaden tilligemed Giftsækken, ved den voldsomme Kraft, hvormed den stødes ind, bliver siddende i Saaret, medens Bien flyver bort og dør; man bør da aldrig tage fat i Giftsækken, som man i Regelen antager for Indvolde, naar man vil trække den ud; thi derved presser man endnu mere Gift ind i Saaret; helst maa man flippe Braaden over og derpaa tage den ud med en Naal; forresten er Humlebiernes Stik ikke Noget i Mod-sætning til Honningbiens og især Hvepsernes; det bedste Middel er strax at komme fugtig Jord paa Saaret og blive ved dermed, indtil Smerten ophører.

Humblebierne, af hvis hdre Bygning der her er givet en løselig Skildring, høre til de Insector, der føre ikke blot et Coloniliv, som det sædvanlig kaldes, men et virkeligt Statsliv, det vil sige et Liv, hvori de enkelte Dyr's Tilværelse gaaer op i og maa offres for det Heles, Statens, Vel. De ere rolige, flittige og godmodige Borgere, som kun, naar Fjenden irriterer dem altfor meget, gribe til deres Værg. De kunne ikke bygge saa findrigt som Bierne; de holde ingen staaende Hær som Termitterne og kunne ikke i Seighed og Kraft maale sig med Myrerne; men til Gjengæld myrde de heller ikke deres egne Medborgere, saaledes som Bierne efter Sværmningen gjøre ved den mandlige Deel af Stedet; de angribe ikke, skjulte i Mørket, Menneskets Boliger og Forraad, som Termitterne; og de føre ingen dynastiske Krige og gjøre ingen Røvertog efter deres egen Slægt, for at gjøre dem til Slaver, saaledes som Myrerne.

Lader os nu engang see, hvorledes en saadan Humlestat opstaaer, og hvilke Love der gjælde for den.

Tidlig om Foraaret, naar Solen beghnder at drive de første Foraarsplanter frem, beghnde ogsaa Humlerne at flyve omkring, tiltagende i Antal med hver Dag, der gaaer. Undersøger man disse Humler, viser det sig, at det blot er Hunner, og hvormeget man leder, vil man aldrig finde en eneste Han imellem dem. Disse Hunner have overvintret fra det foregaaende Efteraar og ligget i Vintersøvn under Mosset eller nedgravede i Jorden; nu komme de frem for at grunde en Coloni, der, ligesom de Urter, hvoraf de drage deres Næring, spirer frem om Foraaret, blomstrer i sin fuldeste Kraft om Sommeren, sætter nyt Afkom og dør mod Efteraaret. Netop ved deres eetaarige Colonier skille Humlerne og Hvepserne sig saa bestemt fra de andre Insektstater, hvis Boliger vare flere Aar. I Begyndelsen er Hunnen, eller Dronningmoderen, som jeg i Modsetning til de senere Dronninger hellere vil kalde den, ganske alene; den har ingen Veiledning; den har aldrig før bygget nogen Rede; den har ingen Medhjælpere, ingen Arbeidere, hvorpaa den kan stole; men dog tager den trøstigt fat paa Værket, den har sit Instinkt, sine Fødder og sin kunstig byggede Mund, det er den tilstrækkeligt.

Humlerne vælge Stedet for deres Rede meget forskjellig; af vore 17 danske Urter bygge nogle under Jorden ved gamle Stød, i Udkanten af Skove ved Bakker o. s. v.; andre derimod over Jorden, og da enten frit i Græsset,

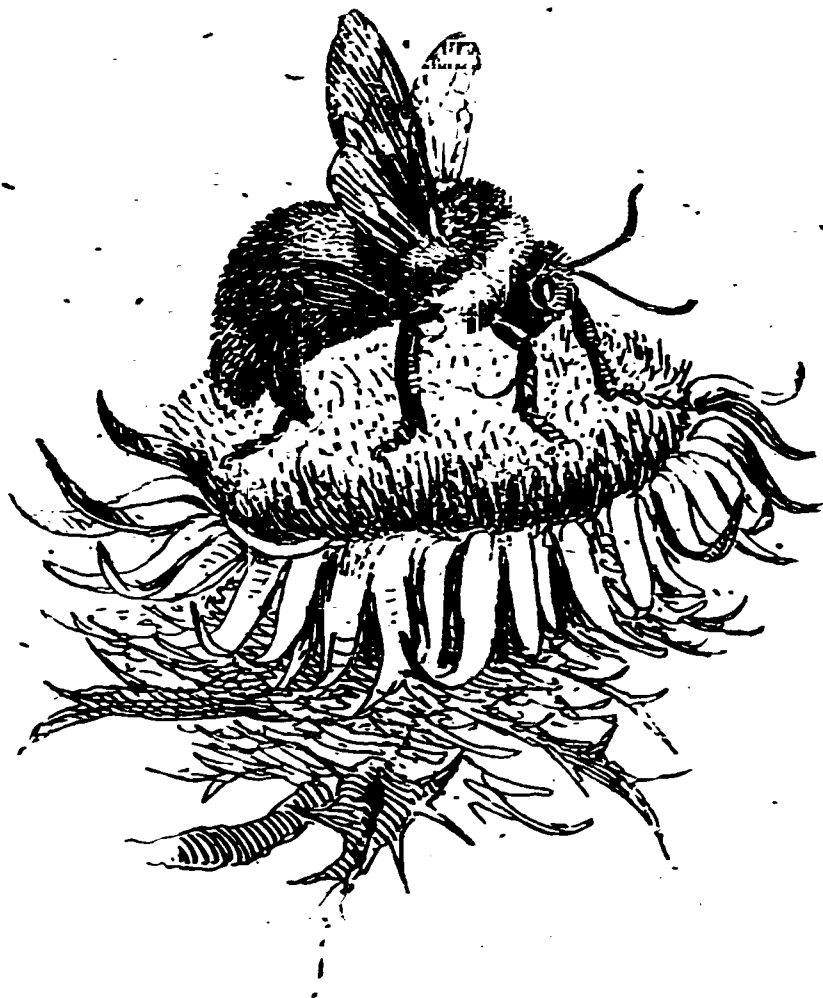
eller ved Bredden af Aaer, eller i Steengjærder; imidlertid ere Hovedtrækkene i deres Bygningskunst ikke meget forskjellige, og som Exempel ville vi her vælge en enkelt Art, den saakaldte Moshumlebi, der anlægger sin Rede frit over Jorden mellem Smaabuske, levende Hegn og deslige.

Saasnart Dronningmoderen er vaagnet op af sin lange Vintersøvn, begynder den strax paa Redebygningen. Den vælger først et passende Sted, helst hvor der er en ringe naturlig Fordybning, og her bygger den sine første Celler, som den fylder med Blomsterstøv og Honning, og hvori den lægger sine første Æg. Cellerne bestaae af Vox, ere ikke sekskantede, som hos Bierne, men aflange, ovale og lukkede oventil med et Laag. Voxen sveder hos Bierne ud af Bindehuden mellem Bagkroppens Ringe, hvor det danner tynde Plader; disse løse Bierne af, ælte det sammen og benytte det saaledes; en saadan Voxudsvedning er ikke sjelden hos Insekterne, man finder den hos alle Bier og hos en Deel Tæger, hvor det tjener til Beskyttelse for Ægget. De enkelte Celler, hvis Antal ikke er ret stort, dækkes foroven af et hvælvet Voxtag, for at beskytte dem mod Fugtighed, og dette dækkes atter af forskjellige Mosarter, deels for at lue, deels for at Reden ikke skal sees blandt de grønne Planter. Nogen Tid efter komme Larverne ud; de ere blinde, fodløse og aldeles ude af Stand til at hjælpe sig selv; i Begyndelsen nære de sig af det Forraad, som er lagt ind i Cellerne til dem; men naar det er fortæret, maa Dronningmoderen fodre dem, hvilket den ogsaa samvittighedsfuldt opfylder. Saasnart den belæstet med Blomsterstøv og mæt af Blomstersaft vender hjem fra et af sine Streiftog, gjælder dens første Omsorg dens Unger. Den løsner Klumperne fra Kurven paa Bagbenene, bryder dem i Smaastykker og fodrer Larverne deels med disse og deels med Honning, som den gylper op af Honningmaven paa samme Maade, som Querne fodre deres Unger med Indholdet af deres Kro. Naar dette er gjort, seer den efter om nogen af Larverne ved deres tiltagende Væxt har sprængt Cellen, og hvis dette er Tilfældet, gjør den den større og sætter den i Stand; dernæst flyver den atter ud for at samle nyt Forraad. Saaledes vore Larverne, og snart kommer den Tid, hvor de skulle blive til Pupper. De spinde sig da ind i et Hylster af Silke, og ligge saaledes hen i flere Dage uden at røre sig og uden at tage Næring til sig. Endelig kommer den Tid, hvor de skulle bryde ud som fuldkomne Bier; men selv ere de for svage til at sprænge deres Silkefængsel. Dog Dronningmoderen veed ypperlig, naar det er rigtigt og passende at aabne for dem; med sine Overkjæber, skarpere og finere end den skarpeste Sax, klipper hun Hylstrene op; den unge Bi kommer frem, og hun er nu i Besiddelse af en

Skare Børn, som ikke fjende nogen anden Pligt end den at hjælpe og understøtte hende i Arbeidet.

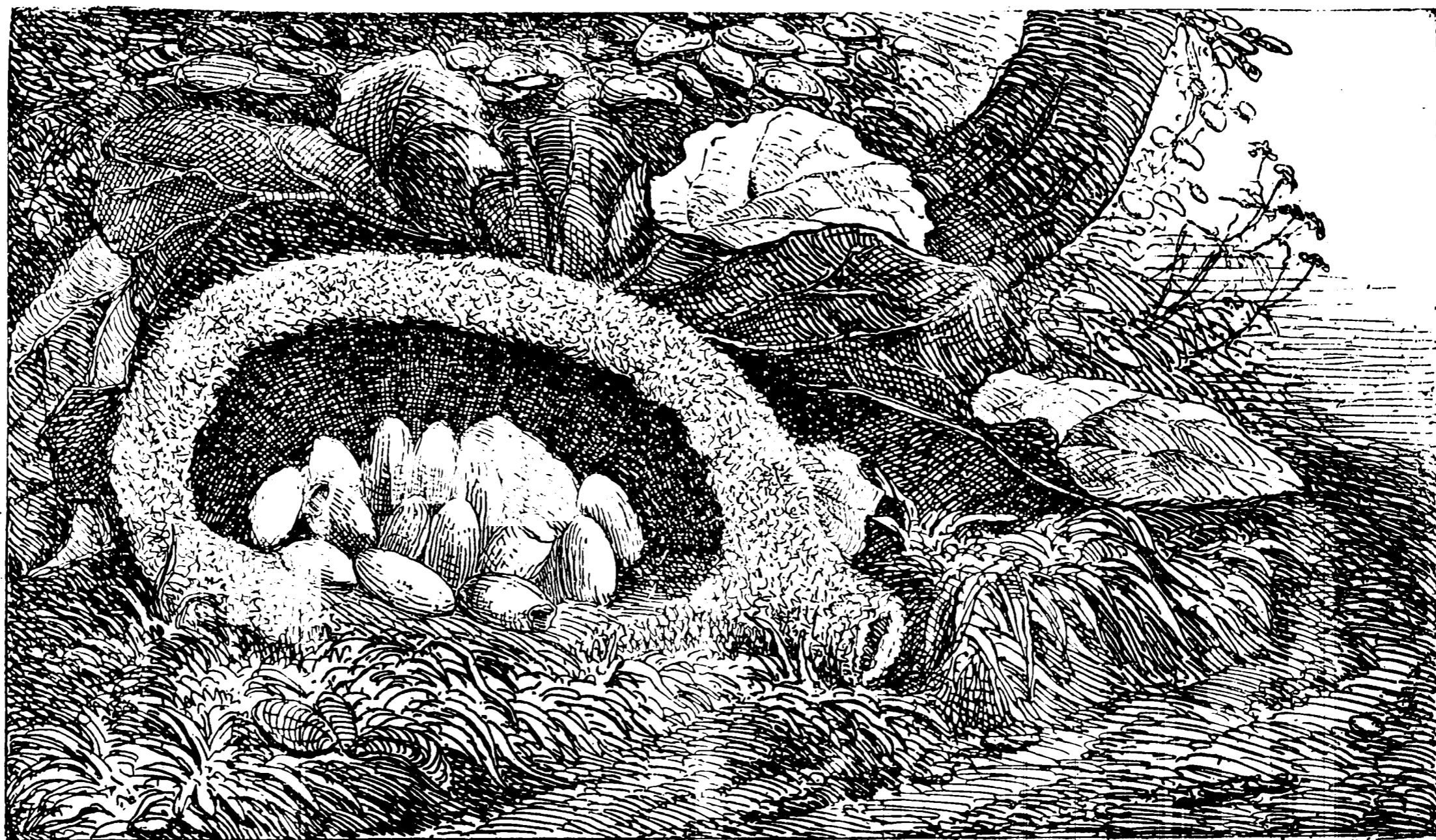
De første Par Dage kunne de imidlertid ikke arbejde; ligesom alle Insekter, der nylig have skiftet deres Puppehud, ere de bløde, farveløse og uden Kræfter. Mærkeligt er det ogsaa, at de slet ikke ligne Dronningmoderen; de ere langt mindre og lægge aldrig Æg, og indtage tillige en egen Stilling i Keden, idet de danne den i enhver Stat overveiende Stand, Arbeidsstanden. De skulle bygge nye Boliger for de næste Æg, som Dronningen lægger; de skulle fodre de deraf fremkomne Larver, pleie og passe dem; de skulle holde hele Keden vedlige og endelig forsvare den; derfor ere de ogsaa, ligesom Dronningmoderen, forsynede med Braad. Efterat Keden har faaet denne Tilvæxt af Arbeidere, indtræder der en fornøyet Virksomhed; Arbeidet fordeles mellem de ny Ankomne saaledes, at nogle blive hjemme for at bygge nye Celler, hvori Dronningmoderen da lægger Æg; naar Larverne krybe ud, finde de Cellerne fyldt med Foder af Honning og Blomsterstøv, og naar det er fortæret, blive de fodrede af Arbeiderne, deres ældre Sødsfende. Andre flyve derimod ud for at indsamle Forraad, som de ved deres Hjemkomst dele med de Tilbageblevne, og atter andre have travlt med at udbedre og forstørre Cellerne, tætte Loftet eller tække det grønne Mostag. Den udmærkede, franske Jagttager Reaumur, hvis hele Liv var helliget Insekternes Færden, har meddeelt nogle ganske interessante Jagttagelser om den Maade hvorpaa de dække Keden med Mos. Naar Mosset er bragt hen i Nærheden af Keden, stille de sig omtrent en 5-Stykker bag ved hverandre; den første afbrøder et passende Stykke, ruller det til en Kugle mellem Forbenene, lader det derfra glide til Mellembenene, fra disse til Bagbenene, og rækker det saaledes til sin Bagmand; denne lader det gaae videre, og saaledes lange de Mosfuglerne til hverandre, omtrent som Haandlangerne hos os lange Steen til Bygningsarbeider. I Fangenskab, hvor de manglede Mos, trevlede de gammelt Papir og Pinned op som Charpi og tækkede dermed deres Bolig.

Under disse Arbeider og Anstrængelser er der atter fremkommet et nyt Kuld af Arbeidere, og saaledes vedbliver Colonien at vore indtil hos os omtrent i Begyndelsen af Juli. Da skeer der et Omflag i Arbeidet; istedetfor de mindre

Arbejderceller opføres der større, og de deri liggende Larver blive ikke til Arbeidere, men til Hunner og Hanner. At dette maa skee, er ganske nødvendigt; thi Naturen sørger bestandig for at vedligeholde Slægten og Arten fra Aar til Aar, medens den ikke bekymrer sig om de enkelte Individers Skjæbne. Dronningmoderens Liv er eetaarigt; Efteraarets Kulde dræber den tilligemed Hannerne og Arbejderne, som, selv om de overlevede Vinteren, ikke vilde kunne frembringe nyt Afkom. Det eneste, som Naturen har bestemt til Bevaring, er de nu fremkomne Hunner, som, naar Efteraaret kommer, søge Skjul mod Kulden ved at nedgrave sig i Jorden eller under Mos, for næste Foraar atter at komme frem og hver for sig at stifte nye Humlecolonier.

Paa den Tid da Hannerne og Hunnerne komme frem, kan man betragte Humlereden som færdig og dens Maal som opnaaet; den har nu, som Planten,

sat Frø for det kommende Aar. Den har nu naaet en Størrelse af omtrent 6—8 Tommer i Gjennemsnit, altsaa omtrent som en stor Cocosnød, og kan indeholde fra 20 til 200 Indbyggere. Dens nederste Deel er skjult i en Fordybning i Jorden, som Bierne ofte selv grave, og Indgangen til den gaaer gjennem en Slags Tunnel, der er saa viid, at en Humle-lige kan gaae igjennem den, og hended en halv Alen lang. Nabner man Taget paa Reden, saa seer man ikke i det Indre den Kunstfærdighed i Anlægget af Cellerne, som hos Honningbien; de ere ovale og opstablede paa hinanden ofte i 2 til 3 Etager, og støttede ved Piller

af Vox. De nederste Celler indeholde i Regelen kun de tomme Puppehylstre, medens de øverste endnu ere lukkede, fyldte med Honning alene, hvis det er Celler til Hunnerne og Hannerne, eller med Honning og Blomsterstøv, hvis det er Arbeidsceller. De tomme Puppehylstre benyttes paa en eiendommelig Maade; Arbejderne støtte dem indvendig ved at beklæde dem med Vox og forstørre dem hyppig ved endnu at lægge en Voxring om deres øverste Munding; naar de saaledes ere istandsatte, benyttes de som Beholdere til at gjemme den overflødige Honning i; dog bygge de ogsaa undertiden hele Forraadskamre alene af Vox.

Paa denne Maade anlægge Humlerne Aar for Aar deres Boliger; dog ere de ikke altid som støbte efter een Form; men forskjellige efter Arterne og efter Stedet, der udvælges. Spørger man nu, hvilken Kraft driver disse Insekter til at forfærdige saa kunstige Boliger, og hvorfra hente de den Kløgt og Indsigt, som de derved lægge for Dagen, saa faaer man i Regelen det fattige Svar: det er Instinktet, det vil sige, det er en ubevidst Drift, som boer i Dyret, til at handle efter en af Naturen i Forveien bestemt Plan, og ikke anderledes. Imidlertid slaaer denne Lære om Instinktet ikke altid til; Omgivelserne og Forholdene kunne tvinge enkelte Humler til at bygge efter en forandret Plan, og de benytte sig da saa snildt af enhver Fordeel, at man umulig kan frakjende dem en Deel Skarpsind, for ikke at sige Forstand. Naar de komme i aldeles usædvanlige Omstændigheder f. Ex. i Fangenskab, viser det sig først, hvor lidet Instinktet har at bethyde; de have her at gjøre med Materialier, som de aldrig før have seet, og dog udvælge de det, som bedst svarer til deres Diemed; de skulle bygge under Stedforhold, som Naturen aldrig anviser dem, og dog overvinde de alle Vanskeligheder, der stille sig i Veien; Alt bliver overveiet og betænkt og derefter fuldført; som Beviis paa disse Paastandes Gyldighed, skal jeg anføre en Jagttagelse af Franskmanden Huber, der i Jagttagelsesevner, Genialitet og Sanddrøhed staaer ved Siden af Reaumur.

Medens Huber beskæftigede sig med sine Jagttagelser over Biernes Liv, satte han en Dag et Douzin Humlebier ind under en Glasflokk, tilligemed en Kage, hvori der var 10 Pupper. Kagen lagde han imidlertid ikke fladt paa Bordet, men stillede den lodret, saa at den ved en ringe Overvægt vilde falde omkuld. Humlerne vilde nu efter Sædvane sørge for deres Unger; men-saa snart de krøbe op paa Kagen, vaklede den og truede med at vælte; dette foruroligede dem i høi Grad, og de grebe derfor til et meget findrigt Middel for at faae den til at staae fast. Tre af Humlerne støttede nemlig deres forreste fire Been mod Jorden, og holdt med Bagbenene paa Kagen, medens et Par andre stege op

for at fodre Larverne med den Honning, som Huber havde sat ind under Glasflokkene. Lid efter anden bleve de, der støttede Ragen, afløste, og saaledes holdt de ud i tre Dage; i den Tid havde de frembragt saa meget Bøx, som var nødvendigt for deraf at bygge nogle Piller, hvormed de stivede Ragen af. Ved et Uheld gif disse Piller itu, men Bierne vare lige utrættelige; de begyndte atter paa deres første Methode og vedbleve dermed et Par Dage, indtil Huber hufedes over dem og bragte Ragen i den sædvanlige Stilling. Et saadant Tilfælde, som det her anførte, maa antages at forekomme meget sjelden i Naturen, og dog vidste Humlerne strax paa den bedste Maade at bøde derpaa, ikke alene foreløbig, men bestandig. Er dette nu Fornuft eller Instinkt?

Medens Humlerne virkelig vise en Deel Overlæg ved Opførelsen af deres Boliger, Indsamlingen af deres Forraad o. s. v., vide de paa den anden Side kun daarlig at beskytte sig mod de talrige Fjender, der angribe dem, deels aabent, deels skjulte under skuffende Forklædninger. Humlernes Forsvar af Boligen er yderst kluntet og ubehjælpomt; de snurre sig rundt paa Ryggen i allehaande truende Stillinger, lade Braaden spille frem og tilbage, men noget virkeligt Forsvar, som hos de andre redebyggende Insekter, finder ikke Sted. Humlerederne blive derfor et let Bytte for Ræven, Grævlingen og Bindsvinet, der efterstræbe dem for Larvernes Skyld, medens Skarer af insektædende Fugle opsnappe deres Beboere. Dog er det især i Insektverdenen, at Humlerne have deres fleste Fjender, og da mange af disse angribe med en særegen Snedighed og under eiendommelige Forhold, skulle vi her omtale de vigtigste.

Ordsproget „Frænde er Frænde værst“ gjælder ogsaa for Humlerne. Ved Siden af de redebyggende, flittige Humlebier, hvis eneste Omsorg det er at arbejde for Coloniens Vel, er der stillet en Skare af velorganiserede Tyve, som leve alene af de andres sammen sparede Forraad; dette er de saakaldte Snyltehumler. I Bygning, Form og Farve ligne de saa aldeles de egentlige Humlebier, at de ofte ere vanskelige at skjælnes fra dem, og netop derved skaffe de sig en let og uhindret Udgang til de andres Reder, hvor de deels røve deres Honning, som de fortære, deels anbringe de deres Æg i de andres Celler og faae saaledes deres Larver opfødte paa fremmed Bekostning, et Forhold, der stærkt minder om Gjøgen blandt Fuglene. Her i Danmark have vi 5 Arter snyltende Humler, som efter deres forskjellige Farvetegninger leve hos forskjellige Humlebier, saaledes at deres Farve stemmer overeens med deres Værts. Som ovenfor sagt ligne de de andre aldeles og afvige kun i eet Punkt, de mangle „Kurven“, Kjendetegnet paa og Samleredskabet for Humlearbejderen. Hyppig ere

Bingerne noget mørkere tegnede og Behaaringen mere strid og sparsom; ligeledes er deres Flugt langsom og søgende; de flyve altid tæt hen over Jorden, speidende efter de andres Neder, og ved denne langsomme Flugt frembringer Bryststykkets færre Svingninger en eiendommelig dyb Tone, hvorpaa en nogenlunde øvet Jagttager let kjender dem fra de andre.

Foruden disse, er der ogsaa andre Former af Biernes talrige Familie, der føre et snyltende Liv hos Humlerne. Navnlige gjælder dette om een Familie, de saakaldte Mutiller. Disse Insekter ligne i deres Ydre meget Myrerne, hvem de ogsaa i systematisk Henseende staae nærmest; Hannen er vinget, men Hunnen derimod vingeløs. Denne aflægger sine Æg hos Humlerne, og de deraf udkrøbne Larver opæde Humlelarverne, og høre til en af Humlebiens virksomste Fjender.

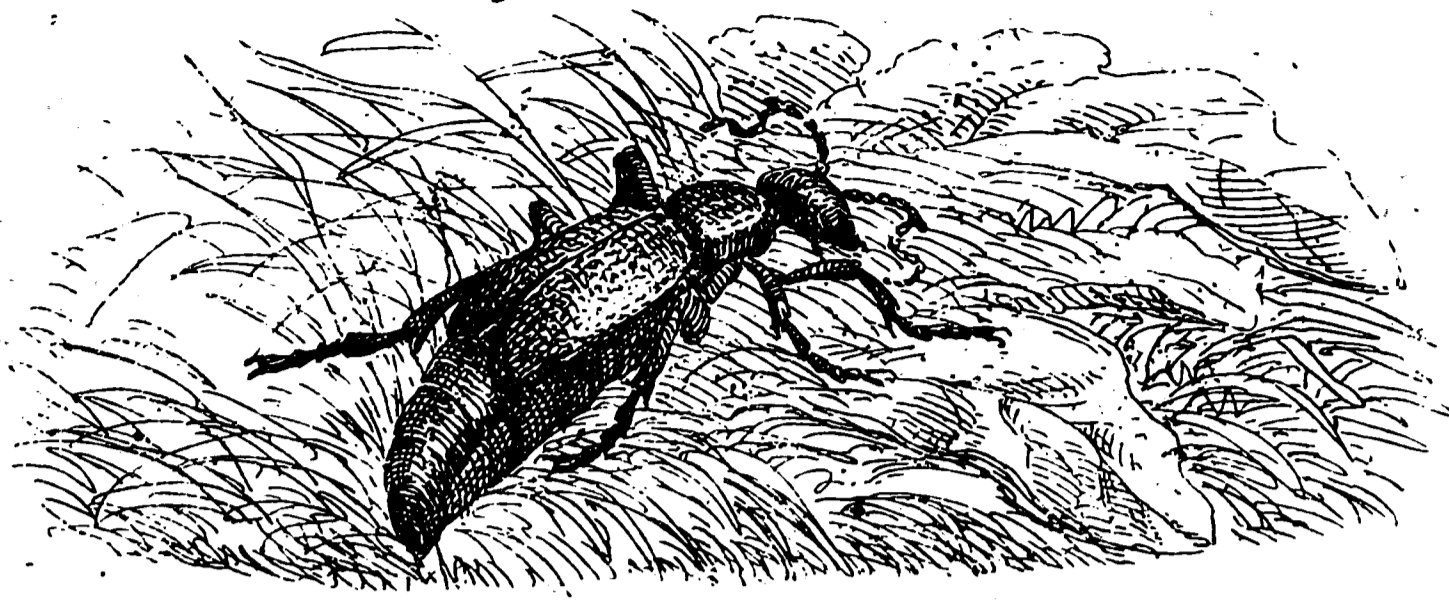
Som en Modsetning til disse Dyr, der ved List og ad Krogveie trænge ind i Humlebiernes Boliger, staae de forskjellige Arter af redebbyggende Hvepser. Tapre og modige Dyr, som de ere, foragte de slige Kunstgreb, og trænge med Bold og Magt ind i Neden, hvor de, efter at have forjaget Humlerne, fortære saavel Larverne som Honningen. Sa selv Honningbien, der mindst af alle er noget Røddyr, forsmæder dog ikke af og til at plyndre de fredelige Humlebiens Rede for deres Honning. Huber iagttog engang en Humlerede, som han havde anlagt ved Foden af et Bistade, og saa da, at dens Honningsforraad lidt efter lidt blev bortstjaalet af Honningbierne. Humlerne lod i Begyndelsen ikke til at bemærke deres Tab, men da Honningsforraadet, uagtet deres Bestræbelser, vedblev at formindskes, tabte en stor Deel Lysten til at arbejde og droge bort; nogle saa tiloversblevne vedbleve dog med Arbeidet, og vendte regelmæssig tilbage fra deres Excursioner med Honning for at fylde de tomte Celler. Selv disse saa Arbeidere passede Bierne op, naar de vendte hjem; de omringede dem, og ved at kjærtegne dem med deres Sugør og ved at stryge dem med deres Følehorn, formaaede de dem til at afgive en Deel af deres Honning, førend de bragte Resten ind i Cellerne, hvor den saa atter blev bortstjaalen. Da Bierne ved disse Manøvrer aldrig brugte nogen Bold og aldrig benyttede sig af deres Braad, synes det virkelig, som om Humlebiene ved en Slags Overtalelse bleve bevægede til at afgive noget af deres Forraad. Disse Loffemidler anvendte Bierne omtrent en tre Uger; men da tilfældigviis Beboerne af en Hvepserede bleve opmærksomme herpaa, benyttede de Leiligheden til at ødelægge Resten af Humlerne og at forjage Bierne.

Dette Exempel paa Biernes Lyst til i en snever Bending at hjælpe sig med andres Eiendom er ikke noget enestaaende; tværtimod vil det være Enhver

bekjendt, som har givet sig noget af med Opdræt af Bier, at Beboerne af de Stader, som ved Uheld eller Mangel paa Arbeidere ere komne tilbage, stjæle hos de andre. Huber bemærkede blandt sine talrige Bistader eet, som var sat langt tilbage for de andre, og hvis Beboere havde faaet den Bane at snige sig ind i de omstaaende Stader for at plyndre. Især var der et, særdeles rigt Stade, for hvilket de havde fattet en særegen Forkjærlighed, og Plyndringen af dette blev hver Dag drevet med uforstyrret Held. En Aften, da han var beskæftiget med sine Undersøgelser over Biernes Liv, hørte han fra det plyndrede Stade en særegen stærk Lyd, som om dets Beboere pludselig vare satte i Bevægelse over et eller andet Uheld. Ved at see ind i det, bemærkede han, at Bierne vare i en øiensynlig heftig Uro; de slog stærkt med Vingerne, løb meget bestyrkede omkring og syntes, ved af og til at standse og støde til hverandre, gjensidig at berette hverandre en Sag af Vigtighed for Ruben. Senad Natten hørte Larmen op, Alt blev stille, og Huber, der var forbausset over denne besynderlige Uro i Leiren, det var nemlig ikke Biernes Sværmetid, glemte ikke at iagttage Stadet den næste Morgen. Da han kom, var Jorden under Flyvehullet til Ruben bedækket med døde Arbeidsbier, noget, som var ham aldeles uforklarligt, da det ellers kun er Hannerne, som efter Parringen blive dræbte og kastede ud. Brættet foran Flyvehullet var besat med en tæt Skare af Arbeidere, som vare i en heftig Bevægelse, og han saa da, at nogle af Arbeiderne fik Lov til at flyve ind, hvorimod andre bleve fastholdte ved Benene og Vingerne af de udstillede Poster, dræbte ved et Stik og kastede ud. Ved at iagttage Biernes Flugt, saa han, at de, der bleve dræbte, kom fra det fattige Stade; Tyverierne vare altsaa opdagede den forrige Aften, det var det, der havde sat Ruben i Bevægelse, og der udøvedes nu Gjengjældelse efter en Lov, der ikke havde saa liden Vighed endda med Lynchloven i Nordamerika. Rimeligviis maae de have gjenkjendt deres ubudne Brødre enten ved Lugten, eller maaskee snarere derpaa, at de ikke havde de sædvanlige Klumper af Blomsterstøv i deres Kurve.

Ogsaa de andre Insektordener indeholde Fjender for Humlebiernes Stat; saaledes gives der nogle meget store Fluer, som i deres Ydre skuffende gjengive Humlebiernes Form og Farve, og hvis Larver leve paa deres Bekostning; blandt Sommerfuglene er der ikke saa Mølarter, der leve af deres Bog, og som ogsaa frygtes meget af dem, der holde Bistader; men den mærkeligste af alle de Former, der snylte hos Humlerne, er dog nogle af Billernes Orden, nemlig Oliehyderne eller Oliebillerne.

Af Oliebillerne, hvoraf vi have fire danske Arter, er der især en Art, som er meget almindelig hos os tidlig om Foråret. Den findes ikke alene i vore Skove, men selv tæt ved Kjøbenhavn f. Ex. paa Bølden, i Kirsebærgangen er den meget almindelig.

Den er omtrent af Størrelse som en Oldenborre, og kjendes let derpaa, at den aldeles mangler Undervingerne, og at Overvingerne ere indskrænkede til to ganske korte Lapper. Hele Dyret er blødt og slattet at føle paa og afgiver ved Berøring en gul, olieagtig Bædste, som flyder ud ad en Åbning ved Knæleddene. Farven er glimrende staaublaa, Følehornene perlesnorformede, Bevægelsen langsom og dorst. De nære sig af Græs, og have Betydning i Medicinen derved, at de ligesom den spanske Flue*), med hvilken de ere i Familie, trække Blærer paa Huden paa Grund af en stærk Bædste, som de indeholde. Hunnen aflægger sine talrige, safrangule Æg i Jorden, og af disse fremkomme en Deel meget smaa flade Larver, som strax krybe op i de Foraarsplanter, hvoraf Bierne drage deres Næring. Hensigten er imidlertid ikke at nære sig af Blomsterstøv, men skjult mellem Bladene afvente de Ankomsten af en eller anden behaaret Bi; saasnart en saadan ankommer, hage de sig med deres dertil særegent byggede Kløer fast i Haarene og føres nu afsted til Biens Bolig. Ofte ere Bierne saa belæssede med disse Larver, at de neppe kunne flyde, men de blive snart af med deres Byrde til stor Skade for dem selv; thi naar de ere komne hjem til deres Rede, forlade Larverne dem, og nu indtræder en ny Periode for disse, nemlig den snuhtende. Kortere eller længere Tid efter at de ere ankomne, skifte de Hud, og komme da skuffende til at ligne Biernes Larver, idet de blive fodløse og hvide. De opæde nu Bilarverne, forpuppe sig henad Efteråret, og komme da frem næste Foraar som fuldkomne Insekter. Dog er det ikke alene Humlerne, der blive besværede af disse Gæster, men ogsaa alle andre redebyggende, behaarede Bier; saaledes forekommer der een Art i vore Bistader, der gjør ikke saa liden Skade. Imidlertid kunne dog ogsaa Oliebillerne Larver tage feil, og man seer hyppig større behaarede Insekter, der slet ikke ere redebyggende, f. Ex. Fluerne, flyde afsted med disse Larver, der saa naturligviis gaae til Grunde. Da Tilfældigheden her spiller saa stor en Rolle,

*) Man maa her erindre, at Folketavnet „spansk Flue“ er vilbledende, da det er en Bille.

som næsten ved alle snyltende Former, er det den naturlige Årsag, hvorfor Oliebillerne lægge saa overordentlig mange Æg; gaae end Tusinder til Grunde, vil der dog altid blive Hundreder tilbage, som ville finde den rette Wei og saaledes vedligeholde Arten.

2. Hvepserne.

Have vi i Humlebiernes Stat lært flittige, fredelige, maaskee lidt for godmodige Borgere at kjende, saa have vi i Hvepserne lige det Modsatte; det er kjække, modige, noget ondskabsfulde Insekter, der leve af Rov og Plyndring, ligesaalidt skaanende andre Insekter, som de have Respect for de af Mennesket opsamlede Forraad. Hvo kjender ikke Hvepserne eller Gedehamsene? Disse sort- og gulringede Insekter, med deres slanke, elegante Tallier; disse „affstyelige Dyr“, der ere en Rædsel for Børnene, en Skræk for Damerne, og som selv den stærkere Deel af Menneskeslægten ikke vover at nærme sig uden med en Gaffel eller et omvendt Viinglas i Haanden. Disse Stabninger, som i Syltetiden bringe Huusmoderen til Fortvivlelsens Rand, som om Sommeren ere naturlige Fjender af ethvert af Mennesker indstiftet landligt Maaltid; disse Bæsnere, der paa den underfundigste Maade komme ind ad Døre, Binduer, og naar disse ere lukkede, ad ubegribelige, aldrig anede Åbninger, som snart ere i Sukkerkaalen, snart i Brødbakken, snart isærd med at begaae Selvmord i Flødekanden eller Viinglasset; som, naar de forstyrres, med den uroffeligste Koldblodighed vedblive at seile rundt om Hovederne paa os, uden at agte de colossale Baaben, der svinges imod dem, og som tilsidst, naar det bliver dem for galt, ende med at give en eller anden en følelig Paamindelse om, at de ere Røvere, der ikke alene besidde Mod og Udholdenhed, men ogsaa giftige Baaben. Hvo kjender ikke disse Dyr? Alle have seet dem i deres Virksomhed, kjende dem af Udseende og vide at de stikke; men dermed stopper ogsaa i Regelen Kundskaben til dem. Om deres kunstigt ordnede Statsliv, om deres Redebhugning o. s. v. vide Folk i Regelen Lidet eller Intet; det kunde derfor maaskee interessere at høre Noget derom.

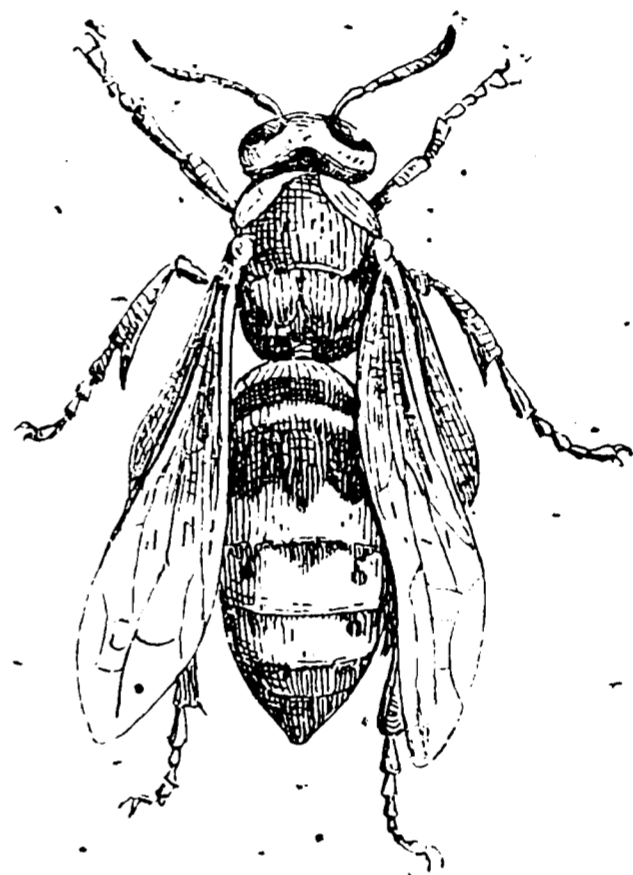
Hvepserne ere ligesom Humlebierne aarevingede eller biagtige Insekter, og deres ydre og indre Bygning er derfor i de store Hovedtræk den samme; men deres høist forskjellige Levemaade indvirker dog saameget paa dem, at de i mange Retninger afvige særdeles fra hinanden. Humlebierne ere honningsugende Insekter; som en Følge deraf ere deres Munddele rørformede og forlængede; men hos Hvepserne, der deels leve af Rov, deels af Planteføde, er Mundens

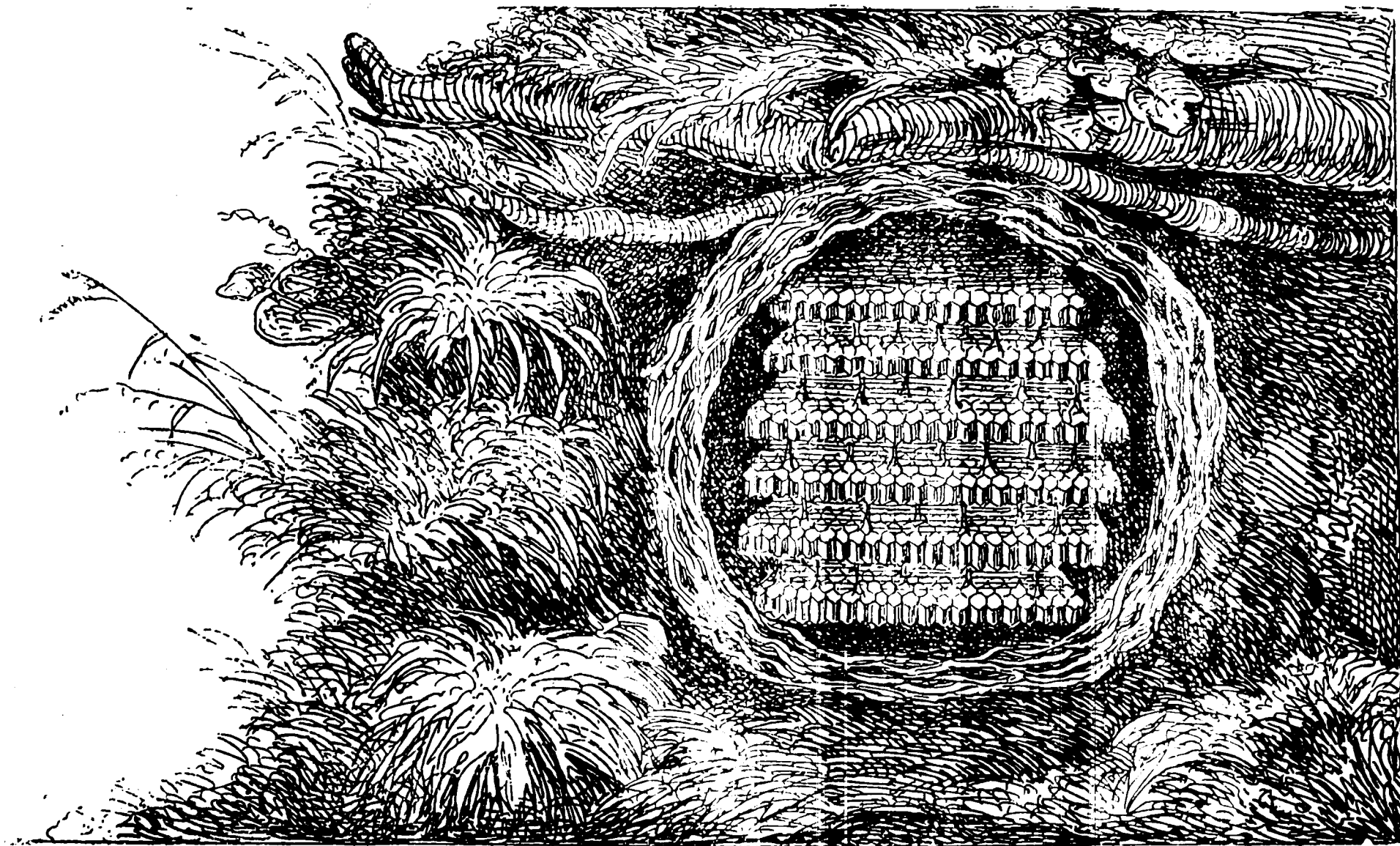
Bygning heel forskjellig. Overkjæberne ere stærke og skarpkantede, da de med disse skulle afgnave det haarde Træ, hvoraf de lave Papiret til deres Keder, og Underlæben er blevet bred og flad, da de benytte denne til at mure med. Især er Tungen paafaldende dannet; den er blevet kort og bred og i Enden forsynet med ligesom 4 smaae Muursteer. Da Hvepserne ikke samle Blomsterstøv, ere de nøgne, eller kun meget svagt behaarede, og Benene ere ikke i Besiddelse af nogen Kurb; Fingernerne have undergaaet en Forandring; de kunne nemlig ikke blot, som hos Humlerne lægges bag paa Ryggen, men desuden ere de indrettede til at foldes sammen paa langs, ligesom en Vifte, for ikke at glide paa dem under Arbeidet i de snevre Celler. Hvepsernes Grundfarver ere altid gule og sorte; af disse er den gule i Regelen den fremherskende, og den sorte danner Baand, Pletter og Striber paa denne.

Ligesom hos Humlerne, grundes Hvepsecolonierne af en i Jorden overvintret Hun. Nogle af vore Arter anbringe den deels frit, ophængt paa en Green, eller under Sparreværket paa vore Tage, deels grave de en Hule til den i Jorden, deels anlægge de den i det Indre af hule Træer.

Keden, der kan naae en Størrelse af en meget stor Melon, er noget aflang og dens Vægge bestaae af en Mængde Lag, der ligne tyndt Papiir og have en lysgraa Farve; disse ligge dog ikke tæt op til hverandre, men have Mellemrum, for at Regnen ikke saa let skal trænge ind til de inderste og gjøre dem vaade. Tager man denne ydre Beflædning bort, finder man en Række af Kager (12—16), der ligeledes bestaae af det samme papirsagtige Stof, og som svare til Borkagerne i Biernes Kuber. Dog afvige de fra dem deri, at de ikke staae paa Kant, men derimod ere stillede som en Stabel Tallerkener over hverandre, dog med den Undtagelse, at der er et frit Rum mellem hver Kage. Heller ikke ere de dobbelte, saaledes som hos Bierne, 3: at to Celler have een fælles Bund, men enkelte, og vende med deres Bunde opad og med Abningen nedad. I hele deres Omkreds ere disse Kager forbundne med den ydre Beflædning og holdes allerede derved fritsvævende over hverandre. For at styrke deres Forbiudelse endnu mere, er der desuden imellem Kagerne anbragt Piller af den samme papiragtige Masse; disse ere bredere øverst og nederst, smallest i Midten; de mellemste Kager, der ere de største, støttes af 40—50 saadanne Piller, hvorimod de øverste og nederste Kager have færre. Den øverste Deel af hver Kage

danner et noget buet Gulv, og da Afstanden mellem Ragerne omtrent er en halv Tomme, er der rigelig Plads for Hvepserne til at bevæge sig paa.

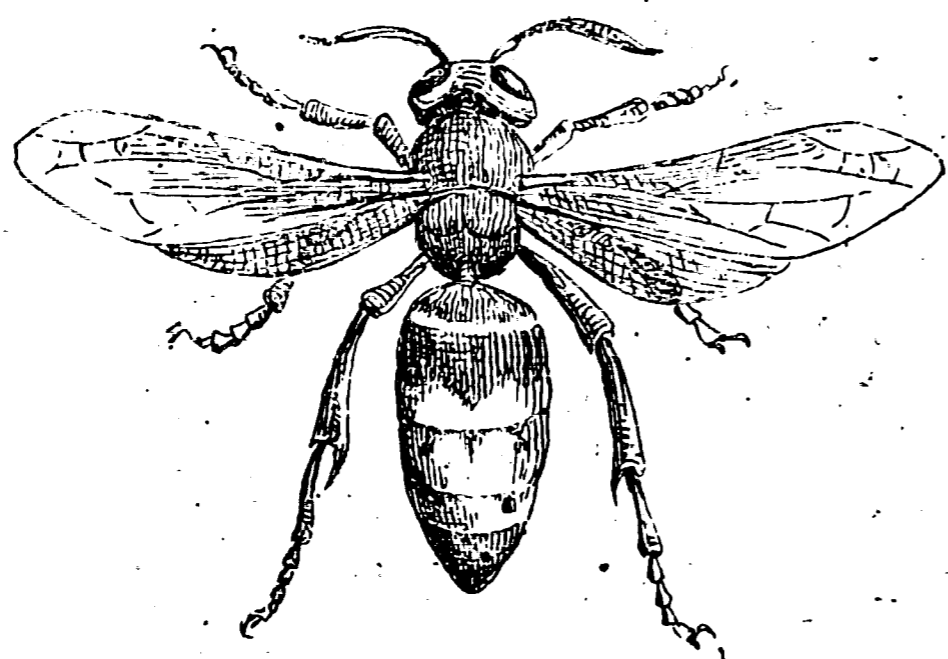
Hver Rage indeholder en Mængde sexkantede Celler, og da Hvepserne aldeles ikke kunne udsøndre Vox, ere ogsaa disse dannede af den omtalte graa Masse. Deres Antal i en nogenlunde stor Rede beløber sig til en 16000, og da Hvepserne ingen Forraadsceller anlægge, saaledes som Bierne og Humlerne (de leve i Ordets egentlige Forstand „fra Haanden og til Munden“), og da endvidere hver Celle i Sommerens Løb har tjent til Bugge for tre paa hverandre følgende Slægter, som næsten alle endnu henad Høsten ere i Live, saa har en eneste Hunhvepse i Sommerens Løb havt 48000 Børn, og naar man antager, at noget over en Fjerdedeel af disse gaaer til Grunde, deels i Reden, deels blive dræbte af forskjellige insektædende Dyr og af Mennesket, saa bliver dog i een Hvepserede en Befolkning tilbage af omtrent 30000 Individer. Heraf vil man faae et Begreb om hvor unyttigt, ja hvor umuligt det er at ville ødelægge Hvepserne om Sommeren, ved daglig at dræbe dem man seer og kan faae fat paa; thi disse Antal bliver en aldeles forsvindende Størrelse; vil man ødelægge dem, da skal man passe paa om Foraaret og i Begyndelsen af For sommeren; thi da sværme Hunnerne endnu omkring, og naar man da dræber een af disse, dræber man med det samme hele Colonien. Selv om den allerede har opelstet eet Kuld af Arbeidere, som ere i fuld Virksomhed, gjør dette ikke Noget; thi naar de mærke, at Dronningmoderen er borte, miste de al Lyst til Arbeidet, al Orden og Disciplin ophører, og den begyndte Coloni gaaer snart

efter til Grunde. Dræber man derimod Dronningmoderen længere hen paa Sommeren, naar den allerede har lagt de Æg, hvoraf de nye Hunner skulle fremkomme, da generer det ikke Colonien; de vide, at de have Spirerne til nye Hunner og vedblive derfor trostigt at arbejde videre.

Cellernes Størrelse er forskjellig efter de tre forskjellige Former, som udgjøre Redens Befolkning; størst ere Hunnernes Celler, dernæst kommer Hannernes og endelig ere Arbejdercellerne de mindste. De sidste ere naturligviis de talrigste og indtage visse bestemte Rager for sig selv; derimod ere Hannernes og Hunnernes Celler blandede mellem hverandre i een Rager.

Imellem de forskjellige Rager, der, ligesom Etager, ligge den ene over den anden, er der anbragt Aabninger, for at Hvepserne med Lethed kunne komme op selv i det Øverste af Reden. Ligeledes har Reden to Aabninger, en til Indgang og en anden til Udgang. Begge støde til en lang, krum, i Jorden udhulet Tunnel, der fører op til Overfladen; denne skjæres hyppig af Muldvarpernes eller mindre Gnaveres Gange, og deraf kommer det, at man tidt, naar man vil ødelægge en Hvepserede, kan helde utrolig meget kogende Vand ned, uden at det generer Hvepserne synderligt. Hulene selv er enten en Bolig, som de have røvet fra Muldvarpene, - eller det er en, som de selv have gravet. Naar Hulingen er gravet, beghynder Dronningmoderen at anlægge Reden, men beghynder først, tvertimod alle Regler for Bygningskunst, at anlægge Taget af Boligen, og naar denne Kuppel er færdig, som i Begyndelsen er meget lille, anlægger den under den de første Arbejderceller. Det papirartige Stof, hvoraf hele Reden forfærdiges, tilbereder den paa den Maade, at den af ganske haardt Træ, i Regelen umalet Fyrretræ, afsnærer en Deel, som den blander med et klæbrigt Spyt, hvilket den i stor Mængde udsondrer. Denne Deig føres til Reden, og ved at stryge den med den muursteesformede Tunge, bredes den ud i papirhynde Plader, som derpaa hærdes i Luften. I Regelen benytte de ganske haardt Træ, men i enkelte Tilfælde, rimeligviis naar de have ondt ved at faae deres sædvanlige Materiale, benytte de ogsaa andre Stoffer. Saaledes har man Exempler paa, at de paa Slotte have taget deres Materiale fra de vævede Tapeter, at de ere trængte ind i aabentstaaende Klædeskabe og der have afsnåret store Stykker af Tøjerne, og man havde ved disse Leiligheder let ved at iagttage, at de forsøgede deres Boliger ved at heste baandsformede Stykker til det tidligere byggede, idet man paa Redens Øverside kunde skjelne de forskjellige Tøiers og Tapeters Farver som baandsformede Striber. Naar det første Kuld Arbejdere, ved Dronningmoderens utrættelige Omsorg, ere slupne ud af deres Puppehylstre, beghynde de allerede

efter et halvt Døgn's Forløb at tage Deel i Arbeidet. Hvelvingens Sider blive førte mere nedad, og den anden Etage, regnet ovenfra, bliver anlagt; den er vel ikke ret stor, men bliver dog forbunden med den første ved de allerede beskrevne Piller og har Plads til en hundrede nye Celler. Disse belægger Dronningen atter alle med Æg, og en tre Uger efter staaer en ny Skare af Arbeidere til Redens Tjeneste.

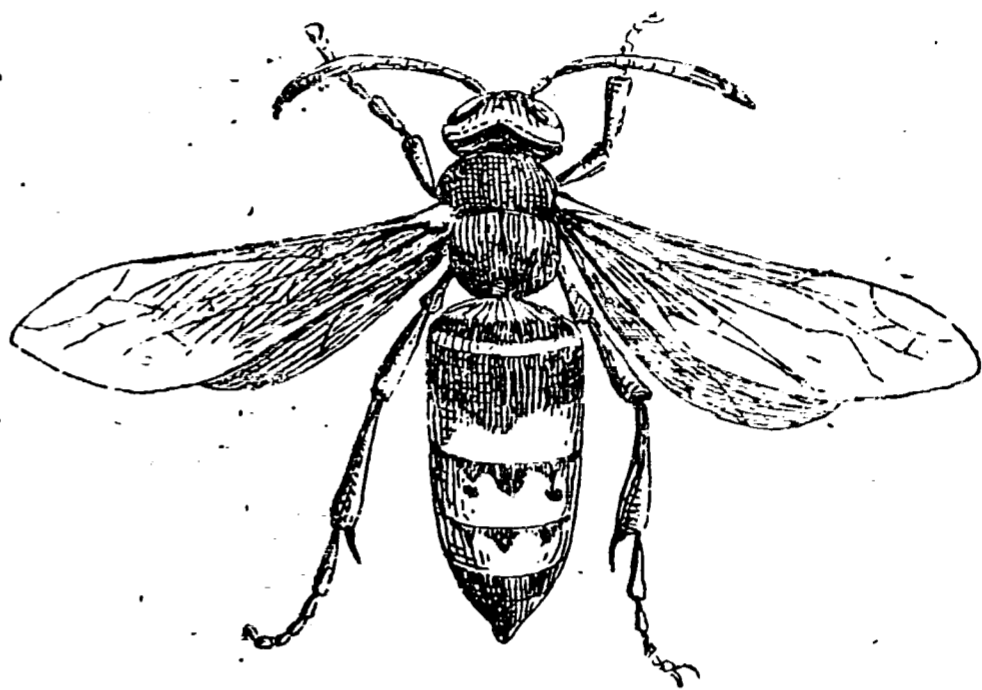

Arbeiderne ere den talrigste Deel i Hvepsfestaten; ligesom i alle andre Insektstater, og have omtrent de samme Pligter, som hos Humlerne. De ere deelte i forskjellige Hold, som hver have deres Forretninger at besørge. Nogle blive hjemme, deels for at forsvare Reden, deels for at udbedre den og sørge for Ungelen; men den største Deel er ude paa Kjøvertog, deels efter Føde til Ungerne, til de hjemmeblevne Kammerater, Dronningen og sig selv, deels efter Materiale til at udvide og forbedre Reden med. Det er disse, der genere os saa meget om Sommeren ved deres Paatrængenhed, Mod og Udholdenhed; de angribe næsten alt Spiseligt, især hvad der indeholder Sukker, men desuden ere de meget kraftige Rovdyr, som opæde alle blødere Insekter og derved gjøre en Deel Nytte. Især hnde de saftige Frugter, som Bærer, Blommer, Ferskener, Abrikoser, i hvilke de kunne gnave sig saa dybt ind, at man slet ikke seer dem, og med Saften af disse Frugter, som de gylpe op; naar de komme hjem, fodre de de spæde Larver, hvorimod de ældre fortrinsviis blive fodrede med Kjød, Brød eller søndergnavede Insekter. Saasnart de vende hjem, mærke Larverne det øieblikkelig, og ved at støde med deres haarde Kjæber mod Cellens indre Væg, give de tilkjende, at de ere sultne. Arbeiderne løbe da meget ivrig omkring, stikke Hovedet ind i hver Celle og afgive en passende Portion til hver Larve, som da atter giver sig tilfreds; men desuden dele de deres Bytte meget samvittighedsfuldt med de Arbeidere, der virke indeni Reden, og som derfor ikke kunne forstaffe sig den nødvendige Føde.

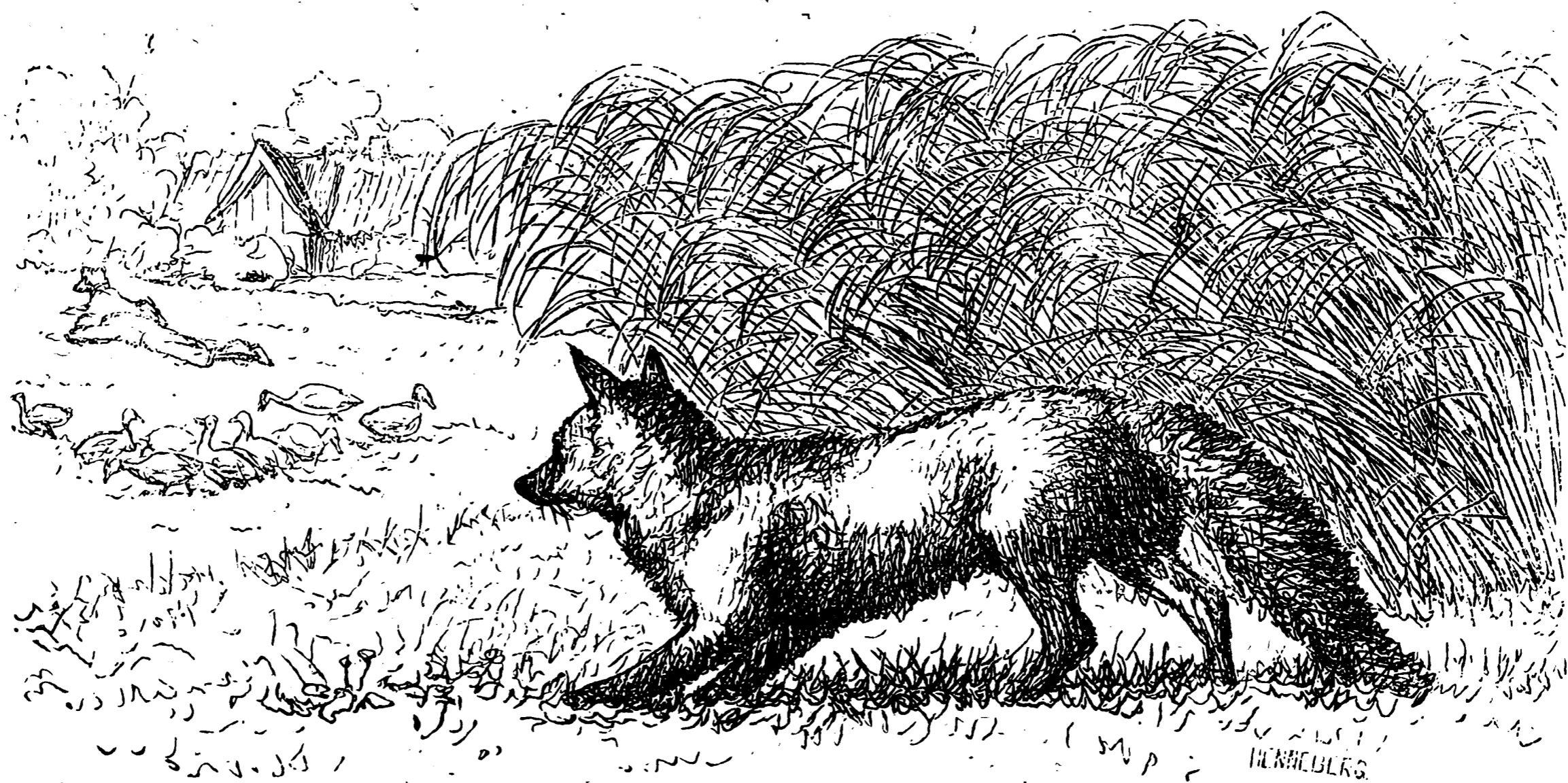
I Slutningen af August har Reden naaet sin Glandsperiode; den har da naaet den, allerede forhen angivne, Størrelse og Individantal, og paa denne Tid komme Hannerne og Hunnerne ud af deres Celler. Kort Tid efter følger Sværmningen og Parringen, og Hunnerne vende da tilbage til Reden tilligemed Hannerne, der ikke, som hos Honningbien blive myrdede efter Parringen af Ar-

beiderne. Hunnerne ere bethdelig større baade end Hannerne og Arbeiderne, og ligesom de sidste forsynede med Braad; de sørge, ligesaavel som Arbeiderne, for Redens og Yngelens Liv.

Hannerne ere mindre end Hunnerne, men større end Arbeiderne; de kjendes let paa, at deres Følehorn ere længere og fladtrykte, og derved, at de have eet Led mere i Bagkroppen. Medens det i Menneskestaten er den mandlige Deel af Befolkningen, der forestaaer Statsstyrelsen, og som i Nødtilfælde maa forsvare deres Stat med Vaaben, saa er det omvendt her. I alle Insektstater dominerer den kvindelige Deel, og den mandlige er trængt tilbage til et Intet; de have ligesaa lidet som den mandlige Deel af Bierne, Myrerne eller Humlerne nogen Braad, hvormed de kunne forsvare sig, og deres Stilling i Reden er den laveste og ubethdeligste, man kan tænke sig; de skulle nemlig deels holde den reen for Smuds, deels bære deres døde Kammerater ud. For at gjøre dette sidste, forene flere sig i Regelen om eet Liv; kunne de ikke i en Fart finde Medhjælper, vide de at hjælpe sig paa anden Maade; de bide deres afdøde Medborger i flere Stykker og transportere ham saaledes udenfor Reden.

Naar de nye Hunner ere fremkomne, er Hvepsestatens Maal opnaaet, men alligevel vedbliver den at bestaae, saalænge Sommervarmen holder ved. Neppe indtræder imidlertid de første kølige Efteraarsnætter, før et eiendommeligt Skuespil begynder. Hvepserne, der synes at ane, at deres Undergangstid er nær, fyldes af et ubeskriveligt Raseri; de fare omkring i Reden, trække Larverne og Pupperne ud af deres Celler, myrde dem med talrige Stik og kaste dem ud af Reden. Efterat have anvendt deres sidste Kræfter paa dette grusomme Arbeide, kommer Reden til dem selv. Hver Dag Kulden indvirker paa dem, blive de svagere og følesløvere, og de før saa energiske Dyr flytte sig i denne Tilstand neppe en Tomme, selv naar man volder dem Smerte; synker endelig Thermometret ned til Frysepunktet, svinder det sidste Liv, og alle Hannerne og Arbeiderne ere sporløst gaaede til Grunde. Dronningmoderen har ogsaa ophørt at eksistere, og Bærerne for de nye Coloniær ere de unge Hunner, som, gjemte i Jorden, sove den lange Vintersøvn, ventende paa, at den Tid skal komme, da Foraarets varmenende Solstraaler skal vække dem til nyt Liv og fornyet Arbeide.

Hr. Miffel.

Hvor Syren flokkes om Bøgens Fod
 I Skoven dybest inde,
 Der sidder Hr. Miffel, han er saa mørk
 I Sinde.

Sørgmodelig vifter hans gode Svands
 Omkæp med Skovens-Bregner;
 Kisten er knap, til et daarligt Aar
 Det tegner.

Min Bug er slunken, min Hals er tør,
 Og mine forsultne Unger,
 De strige saa forfærdelig
 Af Hunger.

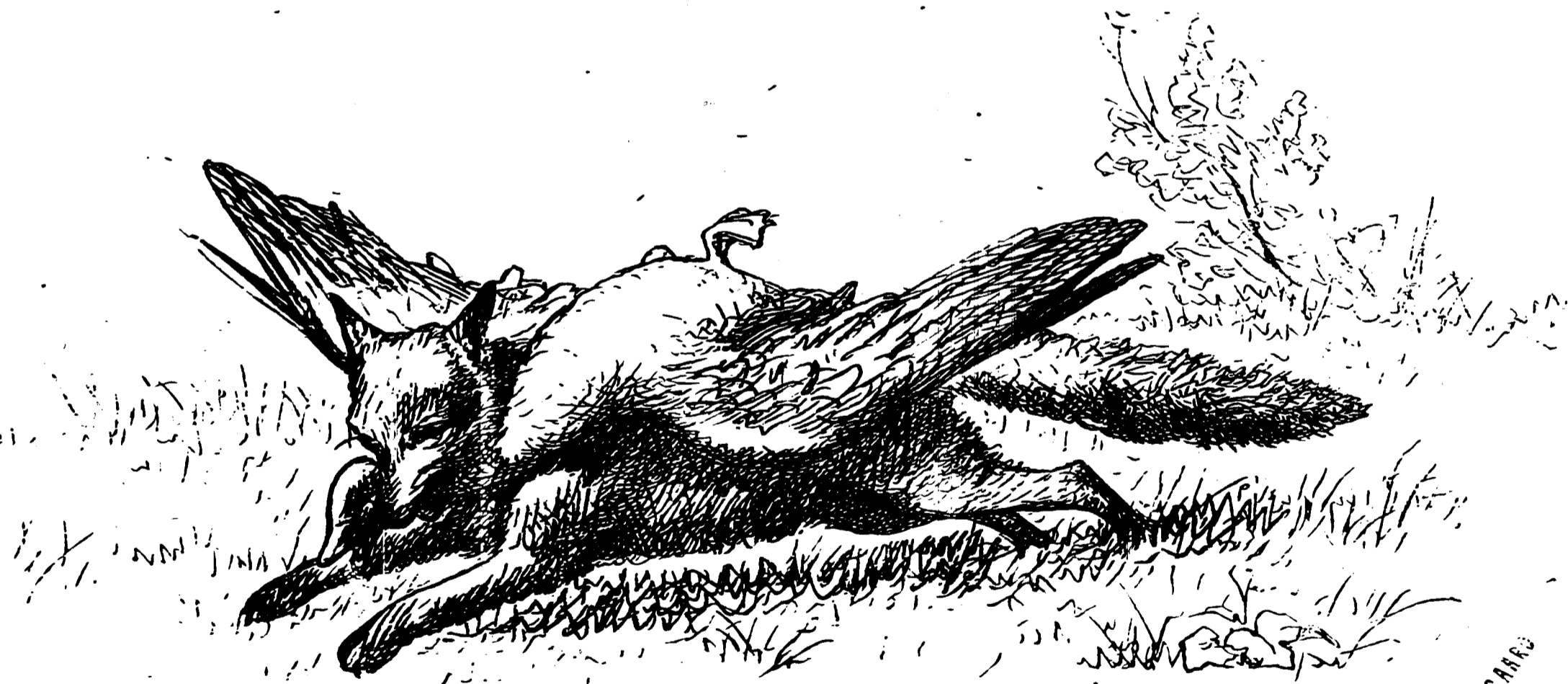
Saa arler Hr. Miffel sit røde Skind
 I Skovens høie Sale,
 Og kæmmer med en Tjørnekvist
 Sin Hale.

Dg speiler sine Tænders Rad
 Udi den klare Kilde,
 Dg luster saa gjennem Krattet tyft
 Dg stille.

Nu svinger han om Skovens Pynt,
 Hvor Ux for Vinden bæve,
 Hans Die lyner, — hvilket Syn
 For Kæve!

Paa Marken græsser en stjon Flok Gæs,
 Hunden er falden i Staver,
 Dg Bogterdrengen sliber sig
 En Skraber.

Hr. Miffel troer sig i Paradiis,
 Det kriller ham i Bugen,
 Dg sagte, sagte lister han
 Langs Rugen.

Et Sæt, og som et lydlost Syn
 En smækked Gaas han snapper sig,
 Dg saa afsted, — jo I kan troe
 Han rapper sig.

Tilskovs, tilskovs i Hui og Hast
 Han med sit Bytte springer,
 Det var som selve Gaasen gav
 Ham Binger.

Bag sig han hører Skrig og Straal
 Fra hele Gaaseleiren
 Og Hundeglam — nu kniber det
 Med Seiren.

Seens Vogter er paa Sofferne,
 Han raaber til sin Støver:
 Vær flink, Pasop! lad see du taer
 Den Røver!

Og Hunden piler rast afsted
 Med Snusen og med Snøften;
 Men hvor er Mikkell? han er væk,
 Over Grøften!

Og Hunden fritter Blomsterne,
 De hvide, blaae og gule:
 Hallo, I Smaa! hvor har den Ræv
 Sin Hule?

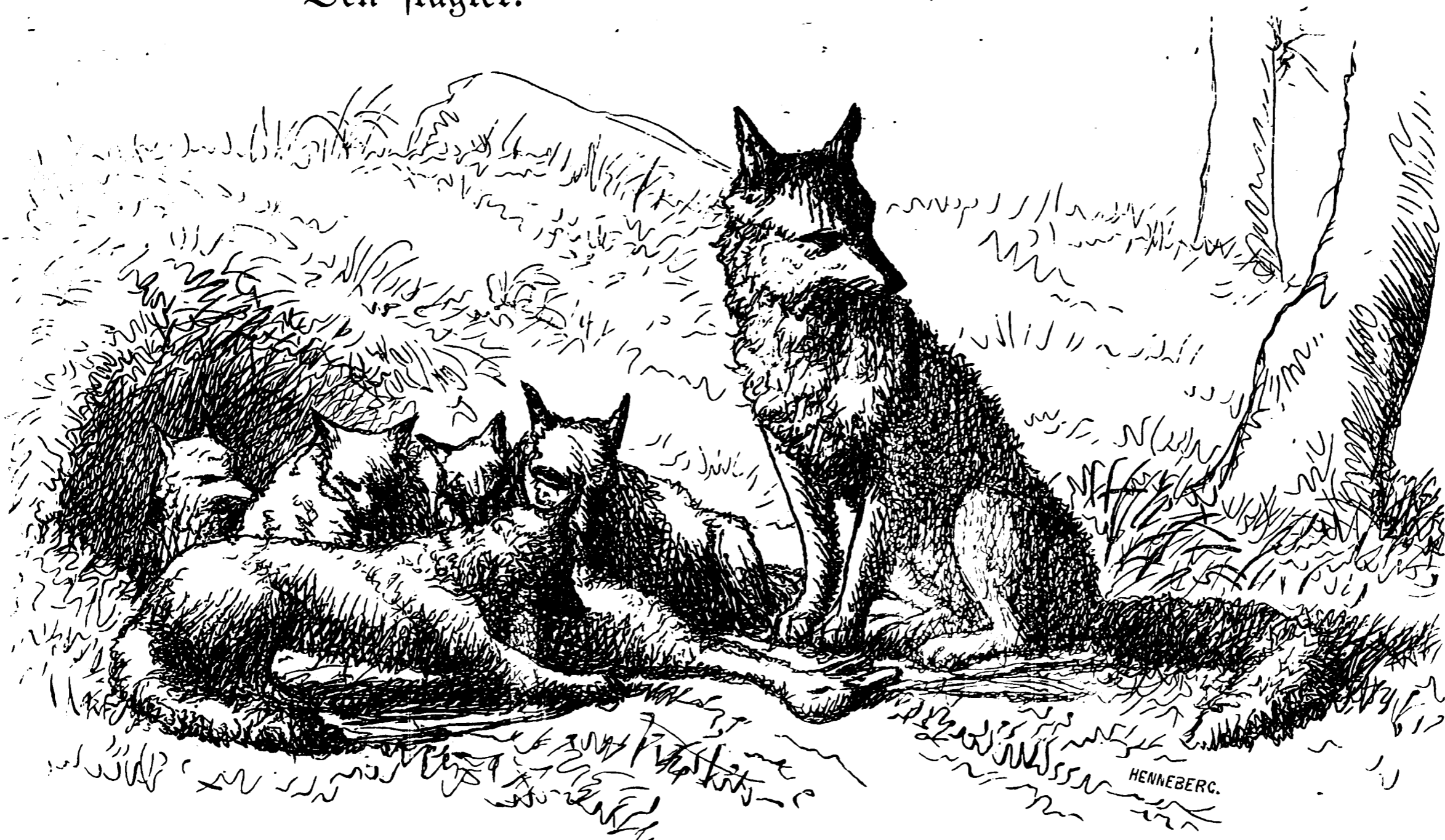

Men Mikfels Fod er Fløil og Filt,
Smaaablomsterne see ham næppe; —
Da springer en skræmmet Hare op
Bag en Skræppe.

Den Leg, den huer Pasop for godt,
Han sætter efter Haren
Zens Bogter fløiter, — men Mikfel er frelst
Af Haren.

Sin Hule naaer han ad lønlig Sti
Gjennem Tjørn og høie Kjælder,
Nu sidder han ganske luunt og godt
I sin Kjælder.

Dg mens hans Unger med lystent Blif
Den lækkre Gaas betragter,
Hr. Mikfel med høistegen Tand
Den slagter.

So der blev Gilde i Rævens Gaard,
Den Steg er ganske vakker,
Det er rigtig Mikfels Aften, jo
Seg takker.

Det rygtedes ogsaa vidt og bredt
 Til Slægt og Venner i Lunden;
 Maaren gif og sliffede sig
 Om Munden.

— Men Jens, som ikke fik Mikkel fat,
 Han kan slet aldrig sove;
 Endnu en Dyst med den røde Neev
 Vil han vove.

Tidt seer han i Drømme en hvid Gestalt
 Med store hvide Vinger,
 Og i hans Dre et Raab om Hævn
 Da klinger.

Dg før Hr. Mikkel med samt hans Flof
Hadde rigtig Ende paa Stegen:
Blev Rævegraven Rævens Grav, —
Dg det var Enden paa Legen.

Den lille graa And.

Et sjællandsk Folkeeventyr.

Der var en Mand, som havde en Datter og en Søn. Sønnen tjente i Kongens Gaard, og Datteren var hjemme, hun var saa deilig og saa from. Men da Faderen giftede sig anden Gang, bragte han ingen from Kvinde i Huset. Stifmoderen var ond og hadesuld, og hendes Datter, som fulgte med hende, var ligesom Moderen. Fra den Tid af, at Stifmoderen kom i Huset, var der ingen Ro mere for Datteren, hun blev plaget paa alle mulige Maader, men stille og taalmodig bar hun Stifmoderens Haardhed.

En Eftermiddag førte den onde Kvinde ud med sin egen Datter, og lod sin Stifdatter blive hjemme; „nu laver du Mad til os,“ sagde hun, „mens vi er borte; og her er et halvt Pund Hør, det skal være spundet til vi kommer hjem, og der har du en Brødsforpe, den kan du have til Aftensmad.“ Strax da de var borte, begyndte den stakkels Pige paa sit Arbeide, men om hun spandt aldrig saa flittig, kunde hun dog umulig faae et halvt Pund Hør spundet og Maden lavet, til de kom hjem.

Som hun nu sad og spandt med sorgmodigt Sind, hørte hun der var Noget udenfor, som bankede paa Døren og raabte: „Luf os ind!“ men hun

sagde: „Jeg har ikke Tid at lufte Jer ind.“ Alligevel blev det ved at banke, og de raabte udenfor: „Na luf os kun ind og giv os Tid at spise!“ Pigen reiste sig da og luffede Døren op; det var to Stoddere, der stod udenfor; dem luffede hun ind og sagde til dem: „Jeg har kun en Brødskorpe til Aftensmad, men den vil jeg gjerne dele med Jer.“ Saa brækkede hun Skorpen over og gav dem hver sit Stykke tilligemed sig selv. Da de havde spist, bød de Farvel og gik bort igjen. Men det var intet ringe Besøg, hun havde haft den Aften, for det var Vorherre selv og Sankte Peder. Nu behøvede hun ikke at sørge meer, for da hun saae hen til Koffen, blev hun vaer, at al Hørren var falden i Traad af sig selv. Om Aftenen, da Stifmoderen kom hjem, blev hun meget forundret ved at see, Alt var færdigt og godt gjort, men det formildede ikke hendes onde Sind. Næste Dag skulde hendes egen Datter blive hjemme og spinde og lave Mad, men hun fik kun et Fjerdingspund Hør at spinde og sød Grød at spise til Aftensmad. Henad Aften hørte ogsaa hun, at Nogen bankede paa Døren og bad hende lufte op, men hun raabte: „Det har jeg ingen Tid til!“ og da de atter bankede paa og bad om Tid at spise, da raabte hun: „Jeg har ingen Tid og ingen Mad til Stoddere!“ — Nu sad hun og sled hele Aftenen, men da Moderen kom hjem, var dog Hørren ikke nær spunden færdig. —

En Dag sagde Moderen til sin Stifdatter: „Gaa ned til Brønden og hent mig en Krukke Vand.“ Stifdatteren gik strax derned og tog Vand i en Krukke; men i Brønden svømmede to hvide Svaner, som bad hende, om de maatte drikke af hendes Krukke. „Det maae I gjerne,“ sagde Pigen, og holdt Krukken hen til dem. Svanerne drak, og da Pigen gik bort fra Brønden, sagde den ene Svane, som var Vorherre selv: „Hvad vil du, St. Peder, give den Pige, fordi hun lod os drikke af sin Krukke?“ Den hellige Peder sagde: „Jeg vil give hende at blive deiligere end nogen anden Kvinde paa Jorden.“ „Og jeg,“ sagde Vorherre, „vil give hende, at for hvert et Skridt hun tager, skal der voxer Roser og Lilier og alle yndige Smaablomster op for hendes Fod, og hvergang hun børster sit Haar, skal der flyde Sølv og Guld af det.“ Saa snart Pigen kom hjem, saae hendes Stifmoder med Forundring og Argrelse, at for hvert Skridt hun tog, voxede der Roser og Lilier og alle de yndigste Smaablomster op for hendes Fødder, og hvergang hun børstede sit Haar, flød der Guld og Sølv deraf. En anden Dag lod Moderen sin egen Datter gaae til Brønden med Krukken for at hente Vand. Da hun kom derhen, saae ogsaa hun de to hvide Svaner, men da de bad hende om at drikke af hendes Krukke,

negtede hun dem det og gik bort med Vandkruffen uden at ville opfylde deres Begjæring. „Nu," sagde Borherre til St. Peder, „hvad giver du denne Pige, fordi hun negtede os en Drif Vand af sin Krukke?" „Jeg giver hende," sagde St. Peder, „at hun skal blive den grimme Kvinde, der findes paa Jorden." „Og jeg," sagde Borherre, „giver hende, at for hvert et Ord hun siger, skal der springe Orme og Skruptudser af hendes Mund." Det ærgrede den onde Stifmoder, at det var gaaet hendes egen Datter saaledes, og hun blev endnu mere ond mod sin Stifdatter; men hver Dag blev Stifdatteren deiligere og deiligere, og Roser og Lilier blomstrede for hendes Fødder; og hver Dag blev hendes egen Datter grimmere og grimmere, og Orme og Tudsfer sprang ud af hendes Mund.

Medens det gik saadan til hjemme, tjente den deilige Piges Broder i Kongens Gaard, og morede sig i sin Fritid med at aftegne sin smukke Søster. Dette Billede saae Kongen, og strax lod han Svenden hente op til sig og sagde til ham: „Er din Søster virkelig saa deilig som dette Billede, saa vil jeg have hende til min Dronning, men har du afbildet hende smukkere end hun er, saa skal du fastes i Ormegaarden." Den unge Svend meente, at det kunde han nok indlade sig paa, for han var vis paa, hans Søster var endnu langt smukkere end Billedet. Saa sendte Kongen ham da hjem og befalede ham at hente sin Søster. Men da han kom til Hjemmet med dette Budskab, blev Stifmoderen

misundelig over, at det ikke var hendes egen Datter, Kongen vilde have; men hun anstillede sig, som hun var glad over Stifdatterens Lykke og bad, om hun og hendes Datter maatte fjøre med hen til Kongsgaarden og glæde sig over hendes Lykke. Sa det var der da Ingen, som havde Noget imod, og saa lavede de sig til at reise den næste Dag. Da de havde fjørt noget, kom de til en Bei, som gif langs med Stranden; her begyndte Stifmoderen at bruge sine Trolddomskunster og gjorde sin Stifdatter og hendes Broder døve for hvad de sagde til hinanden. Lidt efter sagde Broderen Noget til sin Søster, som hun ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om, hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dine Skoe ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed tog hun sine Skoe og kastede dem ud i Havet. Lidt efter sagde Broderen igjen Noget, som Søsteren ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dit Skriin ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed bukkede hun sig ud over Bognen for at lade Skrinet falde i Havet, men Stifmoderen skubbete til hende, saa hun selv faldt ud i Havet, og saa raabte den onde Stifmoder: „Svøm der som en And paa det blaa Hav, saalænge du lever;“ og strax blev Stifdatteren til en lille graa And, som svømmede paa Havet. Lidt efter fjørte de ind paa Slottet, og Broderen havde nu ingen deilig Søster at bringe Kongen, men kun den grimme Stifføster; og strax lod Kongen ham føre ned i Ormegaarden blandt forgiftige Slangar og Kryb. Men paa Slottet blev der stor Sorg, for Kongen sørgede saa saare over, at han ikke havde faaet den deilige Prindsesse.

Nogen Tid efter var det en Nat, at der var meget travlt i Kjøkkenet, og Koffen var blevet oppe tilligemed en Tjenestekvinde. Som de gif og havde travlt, kom der en lille graa And op gjennem Kæmdestenen, som løb ind i Kjøkkenet, og for hvert Trin den tog, voksede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fødder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kof skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestekvinde skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flød Guld og Sølv hen ad Gulvet. Men Koffen og Tjenestekvinden kunde ikke noksom forundre sig over denne And, at for hvert Trin, den tog, voksede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster op for dens Fødder, og naar den børstede sine Fjedre, flød der Guld og Sølv hen ad

Gulvet. Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men to Gange endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Natten derpaa gif det ligedan: Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men een Gang endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Men Koffen og Tjenestekvinden gif næste Dag op til Kongen og fortalte ham om den lille graa And, som nu i to Nætter havde været hos dem i Kjøkkenet, og som endnu tredie Nat vilde komme igjen. Da Kongen hørte dette, blev han meget urolig og befalede, at Anden skulde fanges, naar den kom igjen. Tredie Nat gif det som de to forrige; Anden kom op gjennem Rendestenen i Kjøkkenet, og for hvert Trin, den tog, groede der Roser og Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fødder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kof skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestekvinde skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flød Guld og Sølv henad Gulvet. Men Koffen og Tjenestekvinden kunde ikke noksom forundre sig over denne lille graa And, at for hvert Trin, den tog, vorte Roser og Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fødder, og naar den børstede sine Fjedre, flød der Guld og Sølv henad Gulvet. Da Anden havde

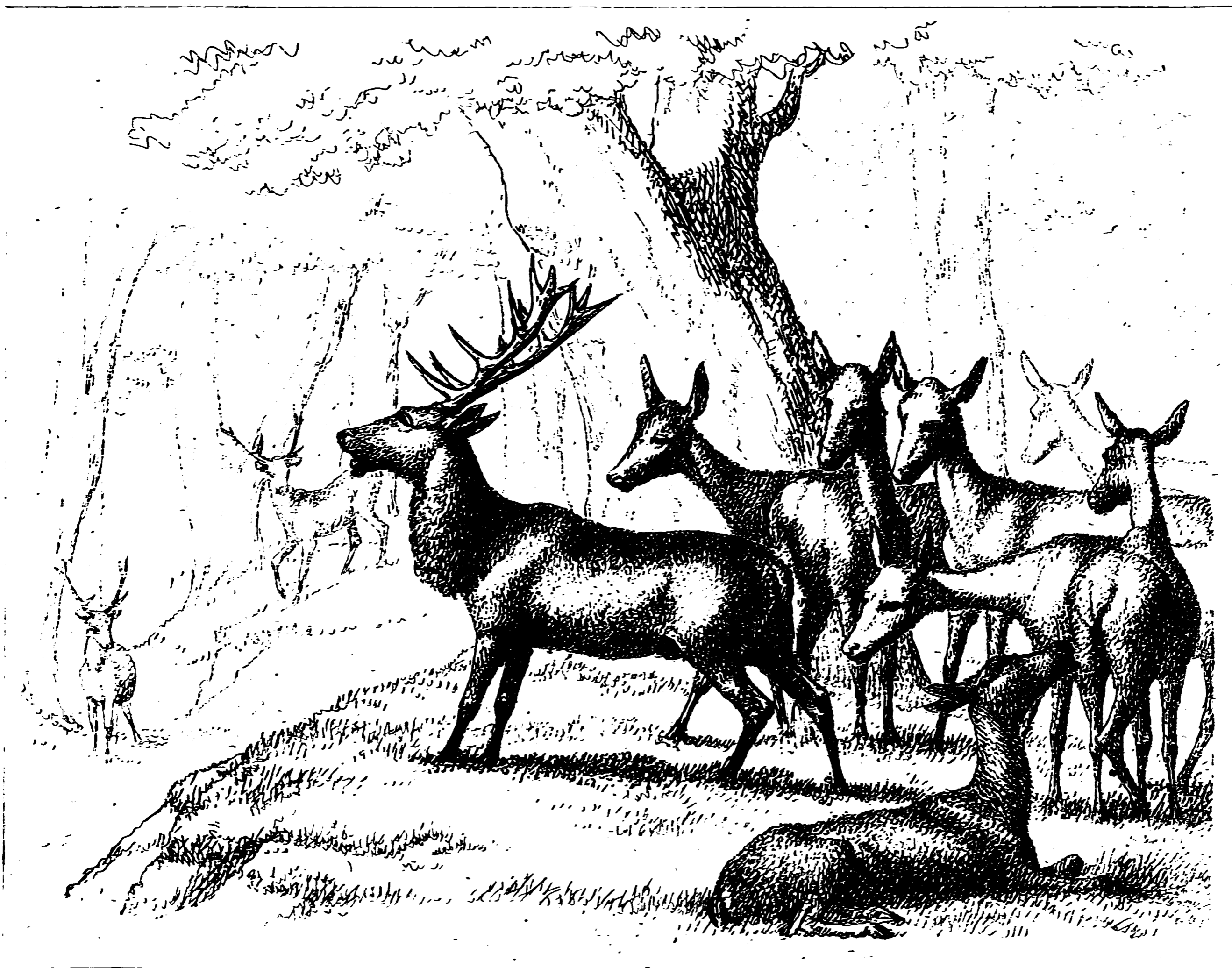
været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg og kan aldrig mere komme igjen.“ Men som den vilde gaae ud gjennem Rendessteenshullet, blev den fangen i en Sæk, som de Mænd, Kongen havde befaleet at fange den lille graa And, havde bundet udvendig for Hullet. Anden sprællede, sled og rev for at komme fri, men de bandt for Sækken og bragte den til Kongen. Da de aabnede for den, omstabtes Anden til de græsfeligste Dyr, først til en Lindorm, saa til en Drage, saa til en Løve, men den kunde ikke slippe bort, for de holdt godt fast paa den. Saa omstabtes den til en Simle med en lille Knop paa, den Knop skar Kongen i med sin Kniv, og det var hendes lille Finger; af den flød Blodet ud, og i det samme var Anden omstabt til en deilig Jomfru, der var skjønnere end nogen anden Kvinde paa Jorden, og Kongen kunde strax kjende sin trolovede Brud, fordi hun lignede Billedet, han havde seet hos hendes Broder; men hun var endnu langt skjønnere end det. Nu blev der Glæde over al Kongens Gaard, og der blev strax sendt Bud ned til Ormegaarden for at see efter Broderen, som endnu sad dernede lyslevende; og glad blev han, da han hørte, at hans Søster ikke mere var en lille graa And, men havde faaet sin egen Skikkelse igjen og skulde holde Bryllup med Kongen. Saa holdt da Kongen sit Bryllup med Glæde og levede alle sine Dage i Fryd og Gammen med sin deilige Dronning; men den onde Stifmoder og hendes Datter de bleve trillede tildøde i en Pigtønde.

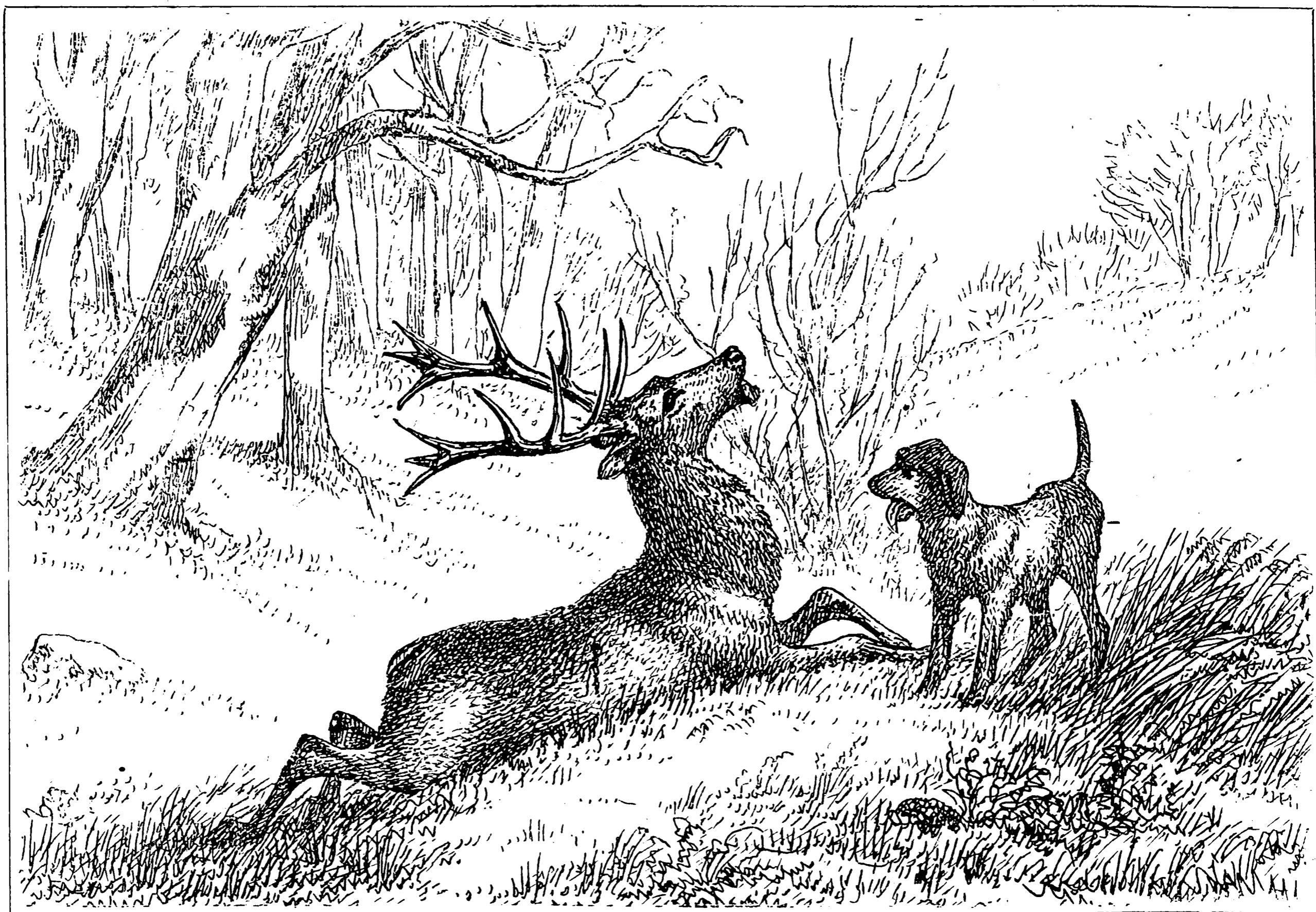
Ude i Gaarden.

Saa snart som de bare Fadet saae,
 Saa strømmed de sammen fra hver en Braa,
 Dg tigged og gjorde en Staahoi:
 „Giv mig!“ „Nei mig!“ „Na nei mig!“ „Nei mig!“ —
 Skjøndt Trofasts Tænder løb stærkt i Vand,
 Taalmodig og taus dog ventede han;
 Han tænkte: Ja jeg veed nok, hvem det gjælder!
 Dg hans Tillid svigtedes ikke heller.

Hjorten.

Han raader vidt under Skovens Kroner,
Han hersker frit over thyve Roner;
Hvem seer han hisset ved Bakkens Fod?
To Røverknegte! Det koster Blod;
Med brusende Bryst, med brølende Røst
Han raaber: „Kom kun, om I har Lust!“
De fine Hinder staae ved hans Side,
De er saa fromme, saa bløe, saa blide,
De klynke: „Spar dig, det blev for haardt,
„Det blev vor Død, dersom du gif bort!“ —
— De feige Tvende, de vog ham ikke,
Han køs dem væk blot ved Brøl og Blikke! —
— Men af! saa raft som vi Bladet vende,

Vender sig Bladet, faaer Magten Ende:
 En Vintermorgen gaaer Skytten ud,
 Han sender Hjorten sit sikke Skud;
 Den stolte Kronhjort, den Drot i Skove,
 Paa ydmyg Viis skal nu selv til Hove;
 Tung fælder Dødens den bittere Stund,
 Men hvad der end gjør ham Smerten værre:
 Hundens Halsen klinger i Rund
 Spottende over den mægtige Herre! —

„De stakkels Hunner; de misted Hannen!“
 Na, de har giftet sig med en Anden!

Bagn Aagesøn.

Enhver veed, hvordan der blev Fjendskab mellem den navnkundige fyenske Jarl Palnatoke og hans Fostersøn Kong Svend Tvestjæg, dengang Jarlen høit og lydelig havde vedkjendt sig, at det var ham, som havde skudt Kong Harald Blaatand „bagfra, saa Pilen kom ud igjennem Munden“. Palnatoke flygtede til Bretland, hvor han havde Hustru og Rige, men da hans Hustru kort efter døde, lededes han ved Bretland og fik af Kong Burislav Land i Benden, hvor han anlagde en stor og stærk Søborg, det siden saa berømte Somsborg. Inde i Borgen selv lod han lægge en Havn, saa stor, at tre hundrede Langskibe kunde rummes der paa een Gang; Indløbet var lukket med Jernporte, en Bue af Steen hvælvede sig derover, og ovenpaa igjen reiste sig et Kastel; den blev kaldt en Søborg, netop fordi en Deel af Borgen stod ude i Søen med Havn indenfor sine Mure.

Derefter gav Palnatoke Love for sin nye Stat: Ingen maatte optages i Palnatokes Samfund, som var ældre end halvtredstindstyve og yngre end atten Aar. Der maatte Ingen findes, som veeg for sin Eigemand i Styrke og i Vaaben. Alle skulde gjøre det Løfte at hæve hverandres Bane. Onde Rhytter maatte ikke udbredes; og spurstes der Nøt, maatte Ingen være for rass til at fortælle det videre, thi Palnatoke skulde selv være Førstemand til at fortælle. Fandtes der Noget som brød de Love, som her ere opregnede, da skulde han strax være landflygtig og fordreven af deres Lag. Ingen maatte have en Kvinde paa Borgen eller selv være længere Tid borte derfra end tre Nætter, medmindre Palnatoke havde befalet det eller givet Lov til det. Alt Bytte, stort eller lidet, som kunde sættes i Penge-Værd, skulde stiftes mellem Alle, og hvis Noget unddrog sig herfor, skulde han jages ud af Borgen. Ingen Mand maatte tale et frygtomt Ord eller være bange for Noget, hvor farligt det end saae ud. Frændskab og Venskab skulde ikke gjøre, at Noget optoges i Samfundet, som ikke havde de Egenheder, disse Love fordrede.

Blandt de Mænd, som nu søgte til Somsborg og sluttede sig til Palnatoke, nævnes, som de berømteste, to Sønner af Besete paa Bornholm: Bue Digre

og Sigurd Rappe; og to Sønner af den sjællandske Jarl Strutharald: Sigvald og Thorkel den Høie.

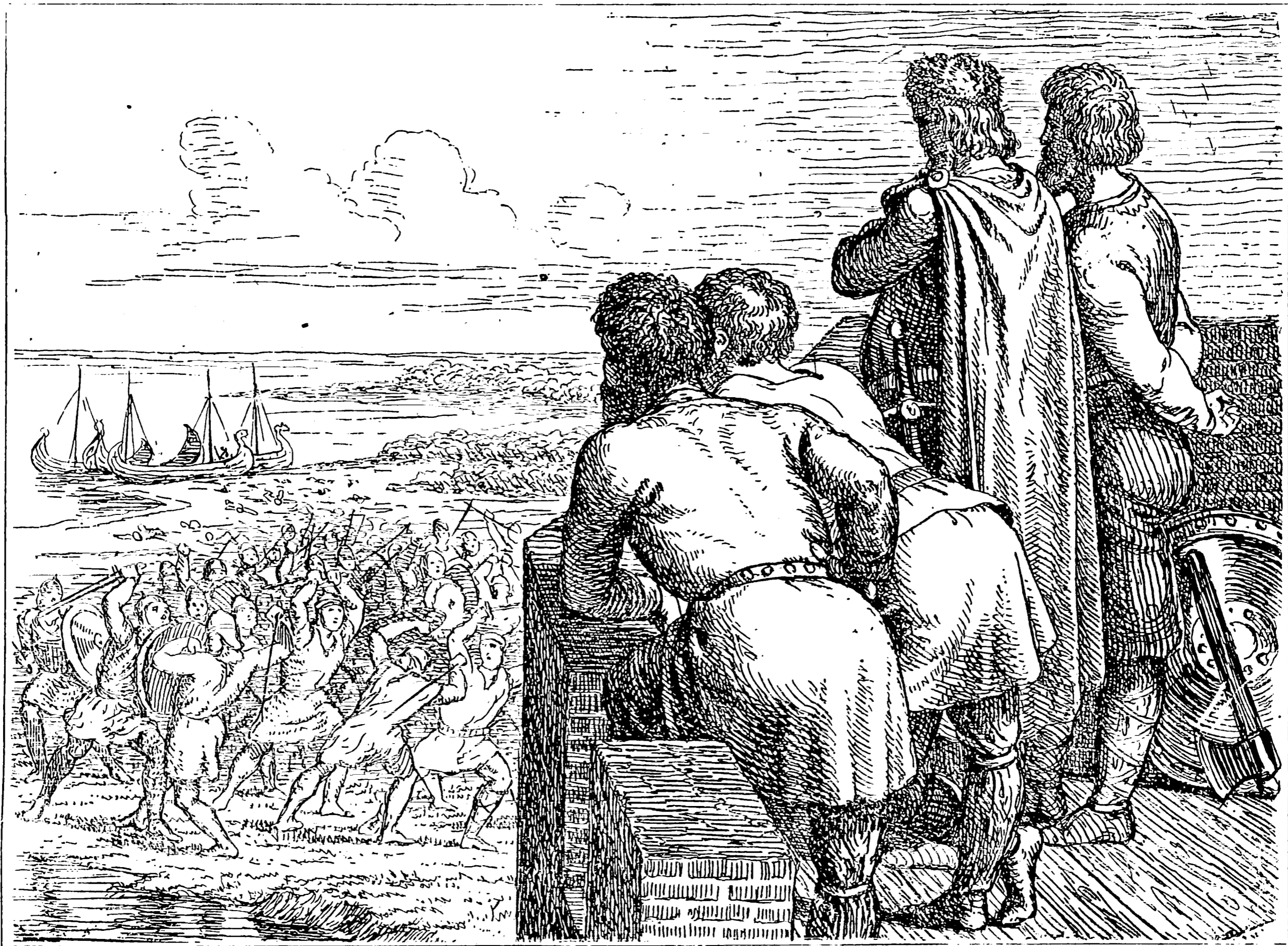
Besetes Datter Thorgunna var gift med Balnatokes Søn Lage og havde med ham en Søn, som hed Bagn. Bagn var i Tyen hos sin Fader til han var nogle Aar gammel; da begyndte de at mærke, at han havde et vanskeligt Sind, og stundom sendte de ham derfor over til sin Bedstefader Besete paa Bornholm, fordi de derovre bedst kunde raade med ham; især holdt han meget af sin Frænde Bue, og rettede sig gjerne efter hans Ord; hvad hans andre Frænder sagde, brød han sig ikke om, naar han ikke selv syntes det Samme, som de. Forresten voxede han op, blev smuk og stærk, dygtig til al Slags Gjerning. Bagn var i sin Opvæxt, fortæller Sagaen, saa uregjerlig, at hans Sind bedst kan kjendes deraf, at da han var 9 Aar, havde han slaet tre Mænd ihjel. Han var hjemme til han var tolv Aar, og da var det kommet saa vidt, at Folk syntes, det var vanskeligt længer at taale hans Boldsomheder; han blev tillige saa ildefindet, at han Intet skaanede. Hans Frænder vidste ikke, hvad de skulde gjøre i denne vanskelige Sag. Saa tog de den Beslutning, at hans Fader Lage skulde give ham halvhundrede Mand og et Langskib, og hans Bedstefader Besete ligesaamange Mand og et Langskib til; Ingen, som fulgte ham, var ældre end thve og Ingen yngre end atten Aar, undtagen Bagn selv, som var tolv. Han bad ikke om meer, end her er fortalt, hundrede Mand og to Langskibe; han sagde, han behøvede ikke meer, han skulde nok selv sørge for Levnetsmidler og hvad han ellers trængte til.

Nu drog Bagn hjemmefra med dette herlige Mandskab, og de maatte strax til at skaffe sig Levnetsmidler; Bagn var heller ikke videre raadvild, skjøndt han var ung; han begyndte med at hærge langs Danmarks Kyster og at hugge Strandhug uden Skaansel, saa meget han behøvede. Han røvede baade Klæder og Vaaben, og Enden blev, at han ikke seilede bort fra Danmark, før han hverken manglede Vaaben eller Klæder eller Levnetsmidler; han lod sine Landsmænd give sig det Altsammen. Derpaa seilede han videre, til han naaede Somsborg, hvor han ankom tidlig om Morgenen ved Solopgang. Bagn og hans Mænd lagde nu strax til med deres Skibe udenfor ved Steenbuen; men saasnart Borgens Høvdinge, Balnatoke og Sigvald, Thorkel, Bue og Sigurd, fik Die paa Flaaden, gif de strax til Kastellet, som de pleiede van, og spurgte hvem det var, der vare komne; Bagn spurgte tilbage, om Balnatoke var i Kastellet. Han svarede, at den, som talte med ham, hed saaledes; „men hvem er de Mænd,“ siger han, „som føre sig saa stormægtig op?“ Bagn svarede: „Jeg vil ikke dølge dig mit Navn, jeg

hedder Bagn og er en Søn af Alage i Fyen og din nære Frænde; jeg er kommen herhen, fordi jeg havde Lust at give mig i Flok med Eder; hjemme fandt de nemlig, at jeg var ikke videre god at komme til Rette med, og mine Frænder syntes de havde faaet nok af mig, skjøndt jeg nu reiste bort fra dem." Balnatofe svarede: „Anseer du det da for vist, at man her vil finde dig lettere at omgaaes, naar de hjemme havde saa vanskelig ved det?" Bagn svarer: „Man har løiet for mig, Frænde, hvis du ikke skulde kunne styre mit Sind, saa jeg kan være sammen med raske Mænd; og du vil nok tage hæderlig imod os, da vi nu engang er komne til Jer." Nu raadslog Balnatofe med de andre Høvdinge, men baade Bue og Sigvald raadede fra at tage imod ham. Da sagde Balnatofe tilsidst: „Hvor gammel er du, Frænde?" „Jeg vil ikke lyve om den Ting," svarede Bagn, „jeg er tolv Aar." „Ja," siger Balnatofe, „saa forlanger du ulovlige Ting af os, da du er meget yngre end vi efter Loven have Folk i Følge her i Somsborg; og det er Grund nok til, at du ikke kan være hos os." Bagn svarede: „Jeg holder ikke paa, at du skal bryde dine Love, Frænde; men man kan ikke sige, at de er brudte, hvis jeg er ligesaa god som En, der er atten Aar eller ældre." „Tænk nu ikke længer paa den Ting," sagde Balnatofe, „jeg vil heller sende dig vesterpaa til Bretland, og for vort Slægtsskabs Skyld vil jeg give dig det halve Rige derovre i Arv og Gie." „Jeg nægter ikke," sagde Bagn, „at det er et godt Tilbud; men jeg tager dog ikke imod det." „Hvad vil du da," sagde Balnatofe, „naar du ikke vil tage imod Sligt; jeg synes selv, at det er et godt Tilbud." „Det skal I faae at vide, Somsvinger, hvad jeg har i Sinde," siger Bagn, „jeg vil gjøre Sigvald, Strutharald Karls Søn, det Tilbud, at vi holder en Beg med hinanden og slaes med ligestor Styrke; han kan tage to Skibe fra Borgen og hundrede Mand; lad os saa prøve, hvem der ligger under for den Anden, og hvem der skal have Seir i vort Møde. Men det skal være en Aftale: Hvis det gaaer saadan, at de maa flye, da skal I være pligtige at tage imod os og give os de samme Vilkaar, som I selv har, i Somsborg; i modsat Fald skal vi drage bort, og saa er I den Sag kvit. Og for at ægge Jer desmere, saa siger jeg, at Sigvald Karlsøn skal slaes med os, hvis han tør og hvis han er en dristig Mand, og hvis han har mere Mands-hjerte end det feigeste Kryb." Da sagde Balnatofe: „Nu er der talt for meget, Sigvald, til at du kan undrage dig; anfald dem nu, og lad den første Kamp lære dem Skik. Men hvis min Frænde Bagn ikke skulde være saa seirsel som han er stortalende, vil jeg dog advare Enhver mod at handle haardt med ham, thi det vil komme den dyrt at staae, som det hændes. Dog

det aner mig, Sigvald, at der nu vil blive Prøve paa, hvad du duer til i Kamp, skjøndt min Frænde er saa ung som han er."

Nu drog Sigvald og hans Mænd da ud af Borgen med to Skibe imod Bagn, og saasnart de mødtes, angreb de strax hinanden; Bagn og hans Stalbrødre modtog Sigvald og hans med saa heftig en Steenregn, at de ikke kunde Andet end dække og vare sig, og havde endda Arbeide nok med det, saa hidfige vare de unge Mænd; og da Stenene slap op, lod de ikke længe vente paa sig med Hugvaabnene, og sloges overmaade tappert med Sværd. Enden paa det

blev, at Sigvald maatte flye til Land for at hente Steen. Men de Andre forfulgte ham, og nu mødtes de paa Landjorden; Sigvald maatte rykke, enten han vilde eller ikke, og nu stod der atter en Kamp imellem dem, haardere og heftigere end den første, og der fortælles, at ogsaa den faldt Sigvald svær nok. Palnatofe og de andre Høvdinger stod i Rastellet, og saae til, hvordan Legen gik mellem Bagn og Sigvald. Nu angreb Bagn saa haardt, at Sigvald og hans

Mænd maatte vige lige ind under Borgen, men den var laaset og lukket, og Ingen kunde komme ind; der var nu ikke andet Valg end at gjøre omkring og forsvare sig eller ogsaa overgive sig. Nu seer Balnatofe og Jomsvingerne, at der er to Vilkaar: Enten overvinder Bagn Sigvald og hans Hær, eller ogsaa maae de lukke Borgen op, saa han kan slippe derfra med Livet; thi flye kunde han ikke og vilde ikke heller, saadan en Mand som han var. Udfaldet blev, at Balnatofe befalede, at de skulde lukke Porten op. „Nu, Sigvald,“ siger han, „du har neppe med din Eigemand at gjøre, naar du slaes med vor Frænde; og nu er det Tid at gjøre en Ende paa Legen, vi har nu havt Prøve nok paa Eders Dhygtighed, og kan nu skjønne, hvad Mand Enhver af Eder er. Det er nu mit Raad, hvis I synes saa, at vi tage imod denne unge Mand og hans Folk, skjøndt han er noget yngre end Loven byder; og den Tanke glæder mig, at om han end er den Yngste her, saa skal dog Ingen faae Bugt med ham; saadanne Mænd maae vi vente Godt af for Fremtiden, thi for dem falder ikke Alting for stort i Dinene.“ Nu gjorde de da, som Balnatofe sagde, Jomsborg blev lukket op, Kampen standset, og Bagn og alle hans Mænd optaget i Samfundet. I Slaget skal der være faldet tredive Mand af Sigvalds og ligesaa mange af Bagns, men Bagn alene havde Æren for Seiren i dette Møde.

Bagn var nu i Jomsborg med alle Høvdingers Billie og Samthkke. Det hedder, at han blev en sindig og rolig Mand der i Jomsborg, ja at Ingen var kyndigere og klogere end Bagn Aagesøn, ikke heller Noget dygtigere i Vaabensfærd. Hver Sommer drog han af Lande, styrede Skib og foer paa Hærtog, og ingen af Jomsvingerne var tappere end han.

Saaledes gif det nu i tre Aar efter at han var kommen til Jomsborg, men ud paa Høsten det tredie Aar blev Balnatofe syg, og da var Bagn femten Aar gammel. Balnatofe lod Kong Burislav kalde, bad ham om at lade Jomsvingerne blive i Borgen, og raadede til at lade Sigvald blive deres Høvding. Dette skete ogsaa saaledes. Balnatofe gav Bagn det halve Rige i Bretland, bad alle Jomsvingerne og Kongen at holde ham i Ære, og talte længe og omhyggelig derom; hvoraf man kunde see, baade at han elskede sin Frænde Bagn høit, og tillige at han ansaae det for meget vigtigt, at Bagn blev vel behandlet. Kort efter døde Balnatofe, og Alle regnede det for et stort Tab.

Noget Tid efter disse Begivenheder indbød Kong Svend alle de Jomsborgske Høvdinger til Sigvalds og Thorkel Høies Faders, Strutharald Karls, Gravøl. Ved Bordet, da de havde druffet godt, foreslog Kongen, at Enhver efter gammel Skik skulde gjøre et Løfte, og da var det, at Sigvald, hvem Vinen havde gjort

overmodig, lovede det, som han ikke vilde have lovet ædru, nemlig inden tre Mars Forløb at have uddrevet Hakon Jarl af Norges Land eller dræbt ham eller ogsaa selv faae sin Bane. En efter En reiste sig nu de andre Vikinger og lovede at følge Sigvald paa dette Tog, og da Raden kom til Bagn, gjorde han det samme Løfte: han skulde følge Sigvald og sin Frænde Bue og holde ved, saalænge Bue vilde, „og,“ spøiede han til, „kommer jeg til Norge, da skal jeg tage Ingeborg, Thorkel Leiras Datter fra Viken, i Favn uden hendes Faders eller nogen af hendes Slægtningers Minde.“ Da sagde Kong Svend: „Det vidste jeg nok; du er raskere end de fleste Mænd, jeg kjender.“

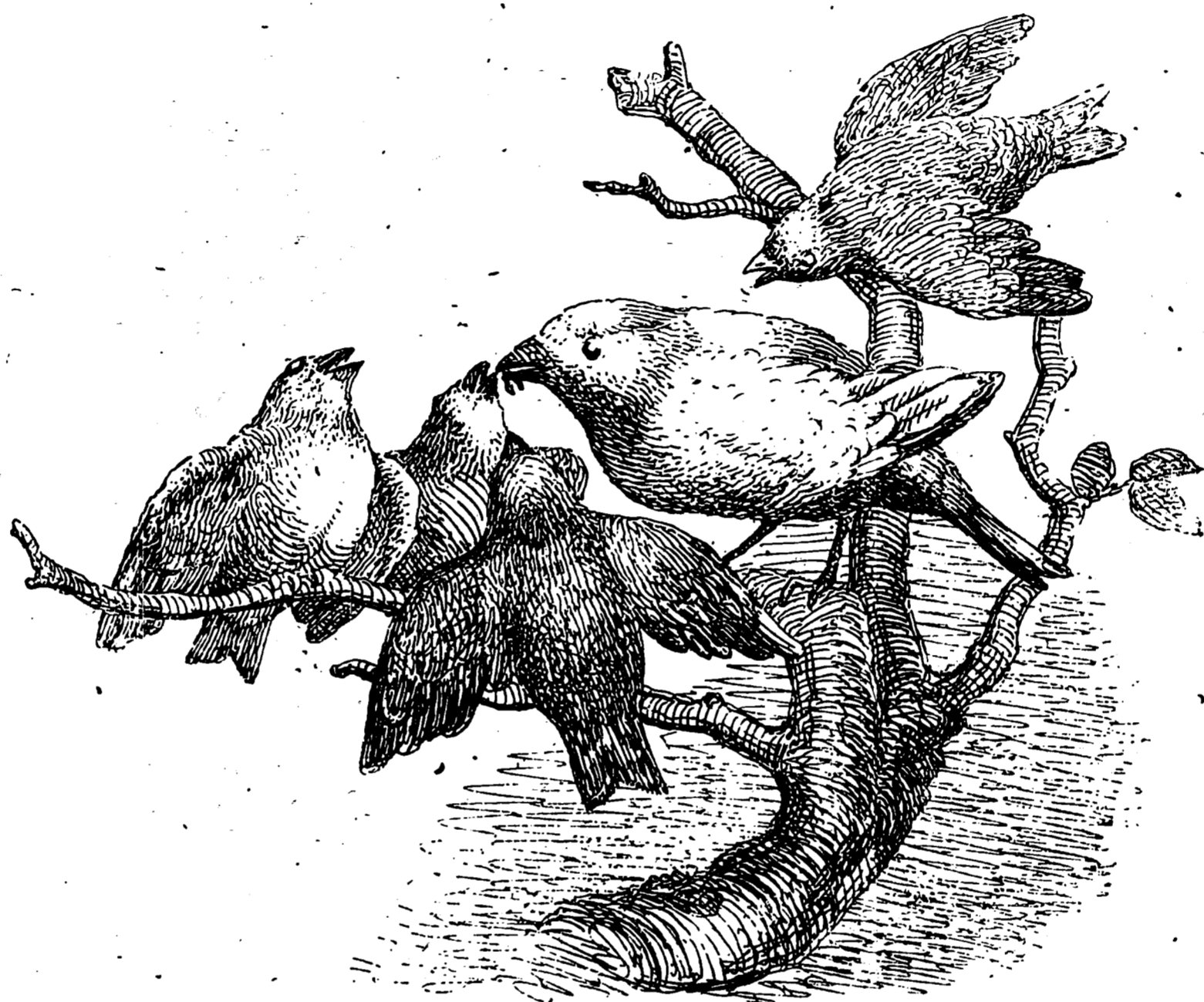
Og Bagn holdt sit Løfte. Det var ikke hans Skyld, at Slaget i Hjørungevaag gik som det gik; mangen Mand maatte falde for hans Sværdhug; men Vhffen var imod og Hakon Jarl for mægtig; den første af Joms-vikingerne, som opgav Striden og trak sig ud af Flaaden, var Sigvald; Bagn, som saae ham flygte, slyngede et Spyd og raabte en Forbandelse efter ham, men Spydet raunte hans Styrmand og Forbandelsen ændsede han ikke. Bagns Skib var det sidste, der forsvarede sig, paa det sprang alle de op, som ikke vare faldne og ikke vilde flygte.

— Der fortælles, at Dagen efter, da Erik Jarl Hakonsen vilde gaae ind ad Døren til sit Telt, stod der en Mand hos. Jarlen sagde: „Hvorfor staaer du her, og hvordan er det du seer ud; man skulde troe, Døden havde fat i dig; hvor er du saaret?“ Manden svarede: „Jeg veed ikke saa lige, om ikke Bagn Aagesøns Sværdsod rørte mig lidt igaar, da jeg gav ham et Kølbeslag!“ Jarlen sagde: „Det var i Utide, din Fader sendte dig i Slag.“ Og i det Samme styrtede Manden om og var død. —

Natten gjorde Ende paa Slaget; men Hakon Jarl lod holde Vagt for at forhindre Bagn og hans Mænd fra at slippe bort. Halvfjerdstindsthyve i Tallet forsøgte de dog at gaae i Land, men kom kun til et Skjær, hvor de tilbragte Natten. Ved Daggry opdagede Jarlens Mænd dog snart, hvor de var, og drog ud paa Skjæret efter dem; og saa forkomne vare de derude af Saar og Kulde, at Ingen søgte at forsvare sig; de blev alle førte iland og frem for Jarlen; han lod deres Hænder binde paa Ryggen, dernæst dem alle binde sammen med eet Reb, og satte saa Thorkel Leira til at hugge dem ned En efter En. Da var det, at Jomsvikingerne viste et endnu større Mod end i det haarde Slag; førend Thorkel slog til, spurgte han Enhver, hvad han vel syntes om at døe? En af dem svarede: „Da havde jeg ikke lært Jomsvikingelov, hvis jeg klagede over Døden eller talte frygtagtige Ord; eengang skal Enhver døe.“ Dermed hug

Thorkel ham ned; og som han havde talt, saa tænkte de Alle. Endelig, fortæller Sagaen, blev en Mand løst fra Rebet, men Rebet havde knyttet sig lidt om hans Fod og holdt igjen paa ham. Denne Mand var høi og smuk, ung og raff. Thorkel spurgte ham, hvordan han syntes om at døe. „Jeg synes godt om det,“ sagde han, „havde jeg kun først faaet mit Løfte opfyldt.“ Da sagde Erik Jarl: „Hvad er dit Navn, og hvad er det for et Løfte, du saa gjerne vilde have udført, før du lader dit Liv?“ „Jeg hedder Bagn,“ svarer han, „og er, efter hvad jeg veed, en Søn af Alage Palnatokesøn i Fyen.“ „Hvad Løfte har du da gjort, Bagn,“ siger Erik, „som du regner saa høit, at du vilde synes godt om at døe, naar det var opfyldt efter Dnsfte?“ „Jeg gjorde det Løfte,“ siger Bagn, „at jeg skulde tage Ingeborg, Thorkel Veiras Datter, i Favn uden hans eller nogen af hendes Frænders Minde og dræbe ham selv, dersom jeg kom til Norge; og jeg synes der mangler meget i min Livsgjerning, dersom jeg ikke naaer dette, før jeg døer!“ „Jeg skal forhindre,“ siger Thorkel, „at du naaer saavidt;“ dermed løber han imod Bagn og hugger til ham med baade Hænder; men Bjørn den Bretske, Bagns Fosterfader, spændte Been for Bagn; og rykkede ham med et haardt Tag væk fra Hugget. Thorkel huggede over Bagn, Sværdet traf Rebet, som Bagn var bunden med, det gik itu og Bagn var fri, men ikke saaret. Thorkel snublede, da han hug feil af Manden, og faldt; Sværdet røg ham af Haanden. Bjørn havde spændt Been for Bagn. saa han var faldet; men han laa ikke længe; raff springer han op, tager Sværdet, som Thorkel havde tabt, og hug ham Banehug. „Nu har jeg holdt den ene Deel af mit Løfte,“ siger Bagn, „og nu synes jeg strax, det gaaer bedre end før.“ Da sagde Hakon Jarl: „Lad ham nu ikke være løs længer, men slaae ham ihjel først; han har gjort os stor Skade.“ „Han skal ikke dræbes meer end vi,“ siger Erik, „hvis jeg maa raade; jeg giver Bagn fri.“ Hakon Jarl sagde: „Nu behøver jeg nok ikke at bestemme Noget, Frænde, siden du vil raade alene.“ „Bagn er et godt Mandshytte, Fader,“ siger Erik, „og vi staaer os ved at indsætte ham i den Hæder og Værdighed, som Thorkel har havt.“ Nu tog Erik Bagn under sin Beskyttelse, og saa var han uden Fare. Da sagde Bagn: „Nun paa eet Bikaar agter jeg at tage imod Fred af dig, og det er, at du ogsaa vil give alle dem Fred, som ere tilbage af vore Fæller; ellers drager vi alle een Bei sammen.“ „Den skal tilstaaes Eder Alle,“ sagde Erik, „dersom jeg maa raade; og jeg skal raade.“ Saa gik Erik Jarl hen til sin Fader og bad ham om, at alle de Somsvifinger, som vare tilbage, maatte have Fred; og det tilstod Jarlen ham; de blev da alle løste, og der blev givet dem Fred og Reide.

Med Eriks Minde drog Vagn Nagesøn østerpaa til Viken, og før de skiltes, sagde han til Vagn, at han kunde holde Bryllup med Ingeborg, naar han lystede. Samme Aften, Vagn kom til Viken, holdt han Bryllup med Ingeborg. Han blev der om Vinteren, men ved Foraarstide førte han Ingeborg hjem med sig til Danmark og til sine Gaarde i Thyen, som han styrede længe. Han blev anseet for en udmærket Mand, og mange Stormænd nedstamme fra ham.

„Fuglene under Himlen“

Hvi sukker Menneskevrimlen,
 Og klager ved Dag og Nat?
 „Seer til Fuglene under Himlen,
 „Har Herren dem forladt?
 „Ei saae de og sanke i Lader;
 „Hungre dog ikke paa Green;
 „Deres himmelske Fader
 „Føder dem hver og een.
 „Troer I, han Eder forgjætter? —
 „Giver ham Priis og Lov!
 „Han, som Fuglene mætter,
 „Beed og, hvad I har behov.“

Bleiebarnet.

Det skumrede i Skoven, da Jægeren gif hjem,
 Og Stormen jog en Byge ad Himmelen frem,
 Og tog i Skovens Toppe med vældige Ruff,
 Og raslede og fløitede i Hegn og i Busk.

Han nærmed sig alt Huset, da gjennem Stormens Hviin
 Det tyktes ham han hørte en Klage spæd og fiin;
 Han gif da efter Lyden ind i det tætte Krat,
 Og fandt et stakkels Raalam af Moderen forladt.

Af Angst og Kulde rysted dets lille spinkle Krop,
 Med sine klare Dine det saae saa bønligt op,
 At Hjertet maatte røres i Hver, som havde et,
 Og Jægerens var strax til Barmhjertighed beredt.

Han tænkte paa den Pusling, der hjemme monne gaae,
 Med lige klare Dine, kun at de være blaae,
 Om, frysende og bange og hungrende ihjel,
 Han skulde ligget ude i Skoven denne Dvæld.

Og op han løfted Lammet, strøg Regnen af dets Skind,
 Og hyllede det varlig i Frakkeskjødet ind,
 Og bar det hen til Huset, hvor der var luunt og lyst,
 Og hvor Pasop lod høre sin vagtsomme Røst.

Det var et morsomt Møde, det første, kan I troe,
 Da Jæg'ren for hinanden præsenterte de To:
 Pasop en Smule knurrede ad den pibende Gæst,
 Men maatte være artig, det tjente ham nok bedst.

Men Drengen, som kom ud og fik Døren skubbet op,
 Blev anderledes glad end den muge Pasop,
 Dengang han saa den lille forknytte Kammerat,
 Som flux blev ind i Høet i Foderloen sat.

Hos Jægeren blev Lammet den Vinter haard og lang,
 Og mærked ei til Kulde og ei til Nød og Trang;
 Med Drengen om i Gaarden det snart fortroligt løb,
 Ved Siden af Pasop snart det under Dvnen krøb.

Men da det saa blev Foraar, og Solen ret fik Magt,
 Og klædte Mark og Skov igjen i lysgrøn Dragt,
 Saa havde Lammet voyet sig baade stærkt og stort,
 Og saa sprang det en Dag over Jægerhusets Port.

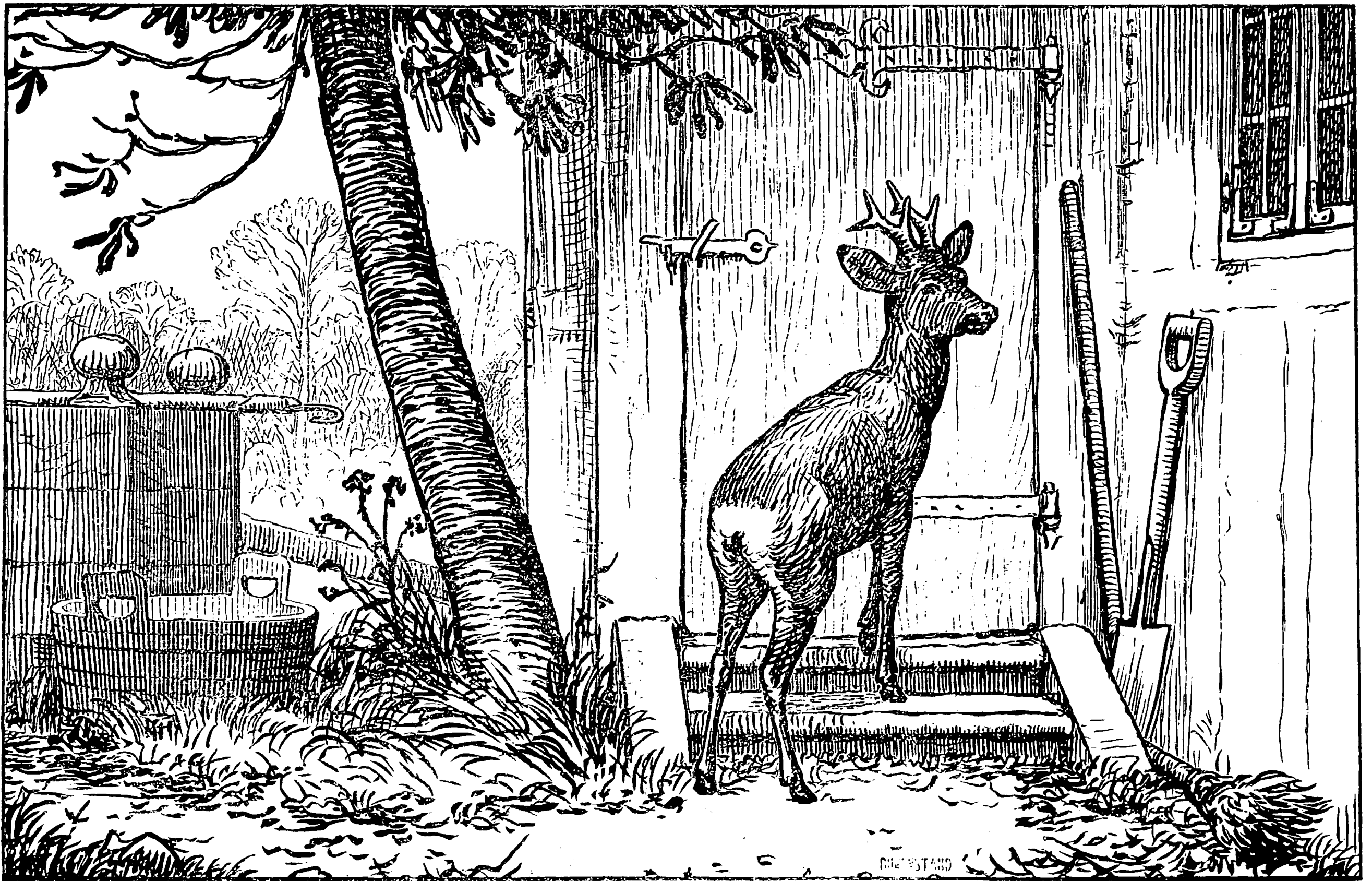
Dg det kom ei tilbage. — Det var ei dets Natur,
 At leve indeluffet bag Hegn og bag Muur;
 Det maatte ud at tumle sig i den vilde Skov,
 Dg streife over Markerne alt paa sin lette Flov.

Men Dyret glemte ei i sin Friheds glade Ruus
 Sin Fosterfader, Jægeren, og heller ei hans Huus;
 Naar det i Skoven saae ham, det kjendte ham igjen,
 Dg naar han kaldte, kom det frimodigt til ham hen.

Da Sommeren saa atter af Winter blev fortrængt,
 Dg Træernes Løvdragt laa hen ad Jorden slængt,
 Dg Marken var brunlig, som havde været grøn —
 Sad Jægeren en Aften og staved med sin Søn:

Da banker det derude paa Jægerhusets Dør.
 Han synes det er løierligt, Pasop ikke gjør,
 Dg raaber ud: „Hvem kommer til Folk saa seent paa Dag?“
 Men hører intet Svar, kun de samme sagte Slag.

- Rast aabner han da Døren ud til den mørke Skov.
 Hvem troer I staaer paa Trappen og banker med sin Klov?
 Det gjør hans Pleiebarn — nu en Bue med Takker paa;
 Og troer I vel, at Jægeren den lod derude staae?

Nei, han tog imod den som mod en gammel Ven,
 Og hver Vinter kom den og banked paa igjen;
 Og da den for Krybskyttens Kugle faldt tilsidst,
 Det var, som Jægerhuset en Fælle havde mist.

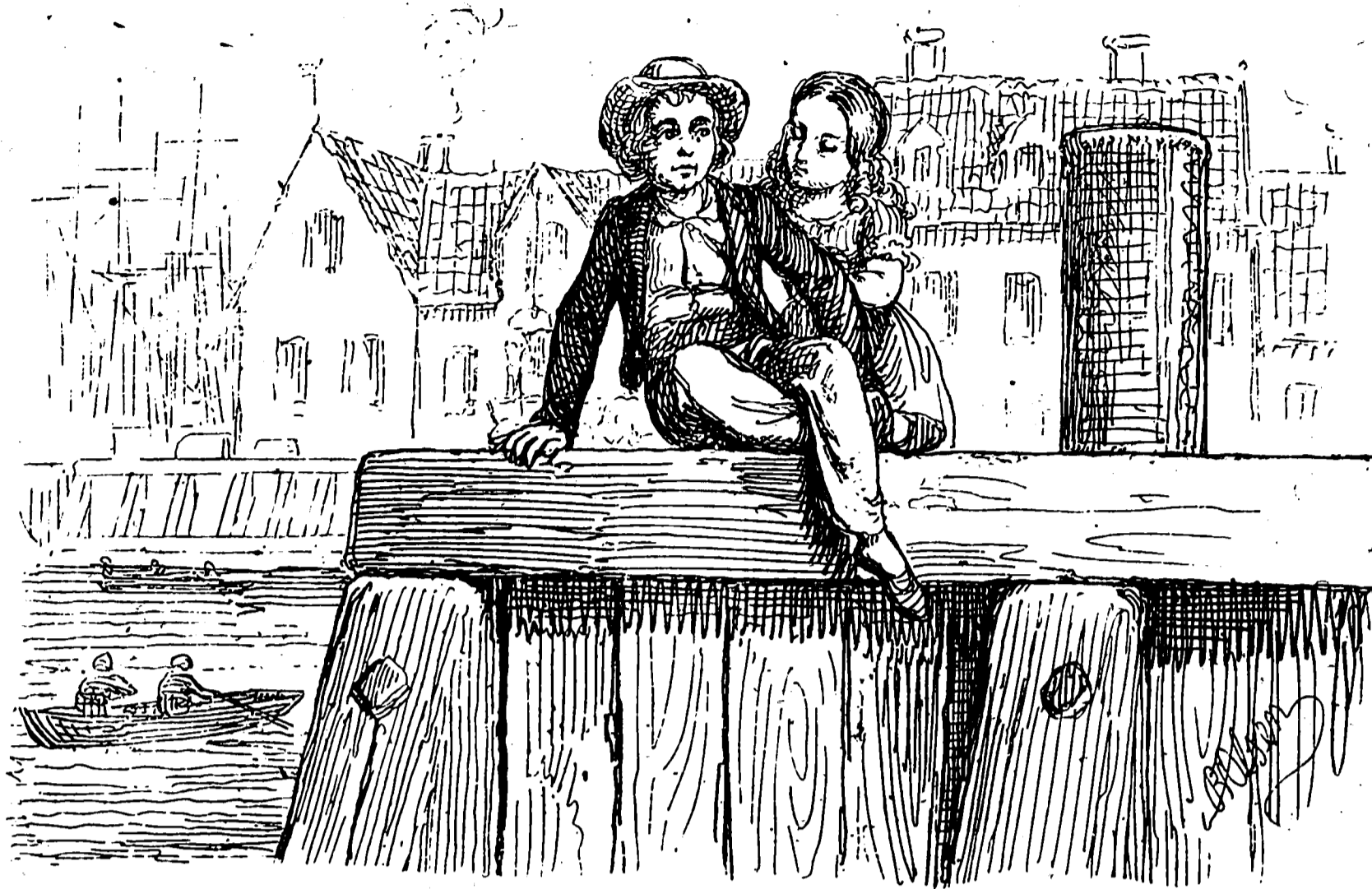

Broder og Søster.

„Hans, hvor er du? Kom dog Hans!“ kunde man høre en lille Pige raabe, og naar man kunde see hende, da saae hun saaledes ud: affurat saa høi, at hendes Dine, som vare store og blaae, kunde see over Bordet, uden at hun behøvede at staae paa Tæerne; gule Pofker, der fra Hovedet søgte at snoe sig saa langt ned, at de kunde naae hendes Hals; Rinder, som to udsprungne røde Roser, og saa en Kløft i Hagen, hvori hun netop kunde lægge en Fingerspids, naar hun tænkte, og det gjorde hun nu.

Hun stod i den aabne Havedør og tænkte paa, hvor hendes Broder Hans dog kunde være; Gaard og Have havde hun gennemstrefet, raabt og kaldt uden at finde ham, og det var meget vigtigt at han kom, for Kloffen var to, der skulde spises til Middag, og deres Fader havde saa ofte sagt til Hans: „Naar du ikke er her bestemt til Spisetid, saa faaer du med mig at bestille.“ Flere Gange havde han allerede prøvet, hvad det var at faae med Fader at bestille; det havde hver Gang gjort hans lille Søster Marie ondt, og derfor maatte hun nu endelig finde ham og faae ham hjem med. Hun stod altsaa i Havedøren, som vendte ud til en Allee, og Alleen førte ned til Havnen med alle dens Skibe. Er han ikke der, tænkte hun, saa veed jeg ikke meer, hvor jeg skal søge ham, men der maa han vist være, jeg maa dog see ad. Med flagrende Pofker og blussende Rinder løber hun nu ned ad Alleen, og ganske rigtig, ved Havnen finder hun Broder Hans, der har glemt Alt: Spisetid, Forbud, Straf, for at see, hvad der var at see.

Der var nok det, som kunde friste en Dreng til at staae stille og glemme at gaae hjem. Der laae alle de store stolte Skibe, Mast ved Mast; Bølgerne gled omkring dem saa fredelig og stille, gjorde sig saa smaa som de kunde og hvissede med deres venligste Stemme, blot for at faae dem til at vove sig ud paa det vilde Hav; kom de først der, saa skulde der blive en anden Snak, saa skulde de blive saadan tumlede, at de ikke glemte det saa snart.

Men Skibene lod sig ikke saa let lokke, de laae ganske ubevægelige og det var tydelig at de tænkte: „Snak I kun; naar vi kommer, saa kommer vi.“ En Mængde smaa Baade snoede sig ind imellem og forbi Skibene; de følte sig saa smaa mellem alle de store Matadorer af Skibe, der med deres Reeb og Toug, Master og Seil, Flag og Vimpler, Gallionsfigurer og Rahytsvinduer saae saa fornemt ned til dem; men Herregud, der skal ogsaa være Smaafolk i Verden, og de gjorde jo hvad de kunde, de var i bestandig Bevægelse, snart til Nytte og snart til Lyst. Til Gjengjæld kunde de jo føle sig store, naar Drengene kom med deres Skibe, der snart kun var en Træsto, med en Pind til Mast, men snart ogsaa nydelige smaa Skibe, udstyrede som de store, men kun til Brug for Duffer, Tinsoldater og saadanne Smaating at seile i. De muntre Søfolk arbejdede, sang, løssede, ladede, der var et Liv og en Virksomhed, som Hans var inde i med sin hele Sjæl, indtil Marie rev ham ud deraf ved at trække ham i Armen og sige: „Kom dog, kom, Klokken er to, Maden er paa Bordet, Fader venter.“

Nu fik Hans Fødder at løbe paa, Marie kunde næsten ikke følge ham, hendes Been var kortere, og hendes lange Loffer kunde nok flyve selv, men hjælpe hende afsted, det kunde de ikke; forsilde kom de da ogsaa begge To. Deres Fader var ved Bordet og saae meget alvorlig ud; vel var han en god Mand, men Orden maa der være i Alting, og Hans maatte have sin Straf, række Hænderne ud, først den ene, saa den anden; i Fladen skulde han have fire stærke Slag af sin Faders Haand; det var ikke videre behageligt, for der

blev ingen Fingre lagte imellem, og Faderens vrede Ansigt gjorde dem dobbelt slemme. Marie vidste ogsaa, at det gjorde ondt, naar Fader slog, derfor stod hun med Taarer i Dinene henne i en Krog, foldede sine Hænder og saae saa bønlig hen til ham; Dinene sagde, hvad Munden ikke turde sige: „Slaa ikke!“ — „Vil du tage de to Slag for din Broder, spurgte hendes Fader, da han saae det medlidende Ansigt?“ Hals bange og halv lykkelig rakte Marie sin lille Haand frem som Svar; den fik den halve Straf, to Slag. De andre to fik Hans, og de var nok saa haarde; dog gjorde de ham ikke nær saa ondt som de to, Marie fik; for hans egne gjorde ham kun ondt i Haanden, men hendes gjorde ham ondt i Hjertet, og det er meget værre.

Et godt Hjerte glemmer ikke saa snart; og Hans glemte aldrig den Følelse, som rørte sig i ham, strax, da Marie havde deelt Straffen med ham, selv efterat han havde lært, at to Slag i den flade Haand høre endda ikke til de værste Ting i Verden; han glemte aldrig, at hans første Tanke dengang var den, at hvad Sorg han havde voldt Marie i den ene Time, det vilde han gjøre hende Glæde for, sin hele Levetid. Men hvordan skulde han ogsaa have glemt den? Hvad han blev til, er da let at gjætte; han saae saalænge paa de store Skibe, til han maatte ud paa et af dem, ud at tumle sig paa Bølgerne som en rask Sømand paa det vilde Hav; men troer I, han nogensinde stod ved en Havn og saae ud til sit eget Skib og de andre Skibe omkring det, uden at jo en vis Dag i hans Barndom stod lyslevende for ham, og troer I saa, han kunde glemme det Ønske, der den Dag havde været saa inderligt i hans Sjæl?

Nei det har ogsaa Alle sagt, at de har aldrig kjendt to Sødstende, der holdt saameget af hinanden som Hans og Marie.

„Jeg troer, der er skjønnest i Danmark“.

„Siig, hvor du vel troer, der er skjønnest?“

Spørg Søen, som skyller mod Engene hen,
 Dg Fisten, som boltrer sig glad i den;
 Spørg Græsset, som tætter sig, Straa ved Straa,
 Dg Borherres-Hønen, som kryber derpaa;
 Spørg Agren med Arenes bølgende Bover,
 Dg den vevre Lærke, som synger derover;
 Spørg Bøgen, som høit mod Himlen groer,
 Dg den mindste Blomst, som derunder boer;
 Spørg du kun ud med freidig Hu,
 Alle saa skal de sige, som du:

„Jeg troer, der er skjønnest i Danmark!“

Køret og Snerlen.

Og Køret det groede ved Spens Bred,
 Og Snerlen den boede saa tæt derved;
 Og Køret det tigged: O vær min Ven!
 Og Snerlen den nikked: Na ja saamen!
 Og Køret det ghyged for Vinden glad,
 Og Snerlen den slynged sig op berad;
 Saa høied de sig over Speilet i Dammen
 Og fandt, at de tog sig saa godt ud sammen.

Efteraarstormen.

I Sommer var Skoven saa grøn, saa grøn,
Dg Kvibderen gif saa luunt iløn.

Da blæste Stormen sin vældige Luur,
Det skjald i den tætteste Blademuur.

Dg anden Gang han tog Luren fat,
Da faldede Skovens grønne Hat.

Men tredie Gang, da sank hvert Løv,
Dg Bladene fløi i Slud og Støv.

Alt blev plyndret en Efteraarssnat,
Nu holder Vintren sit Indtog-brat.

Alt er saa koldt, saa tomt og øde,
Mången en Bøg blev dømt til Døde.

Hvor blev du af, du milde Sol?
Stormen har taget din Kongestol!

Blegnet er hver en Rosensblomme,
Somren er omme, Somren er omme!

— Men Fattigfolk prise Stormens Rov,
Ridt Brændsel de sanke til Huusbehov.

Og Vintren, som er saa streng og haard,
Den læger nok selv de slagne Saar.

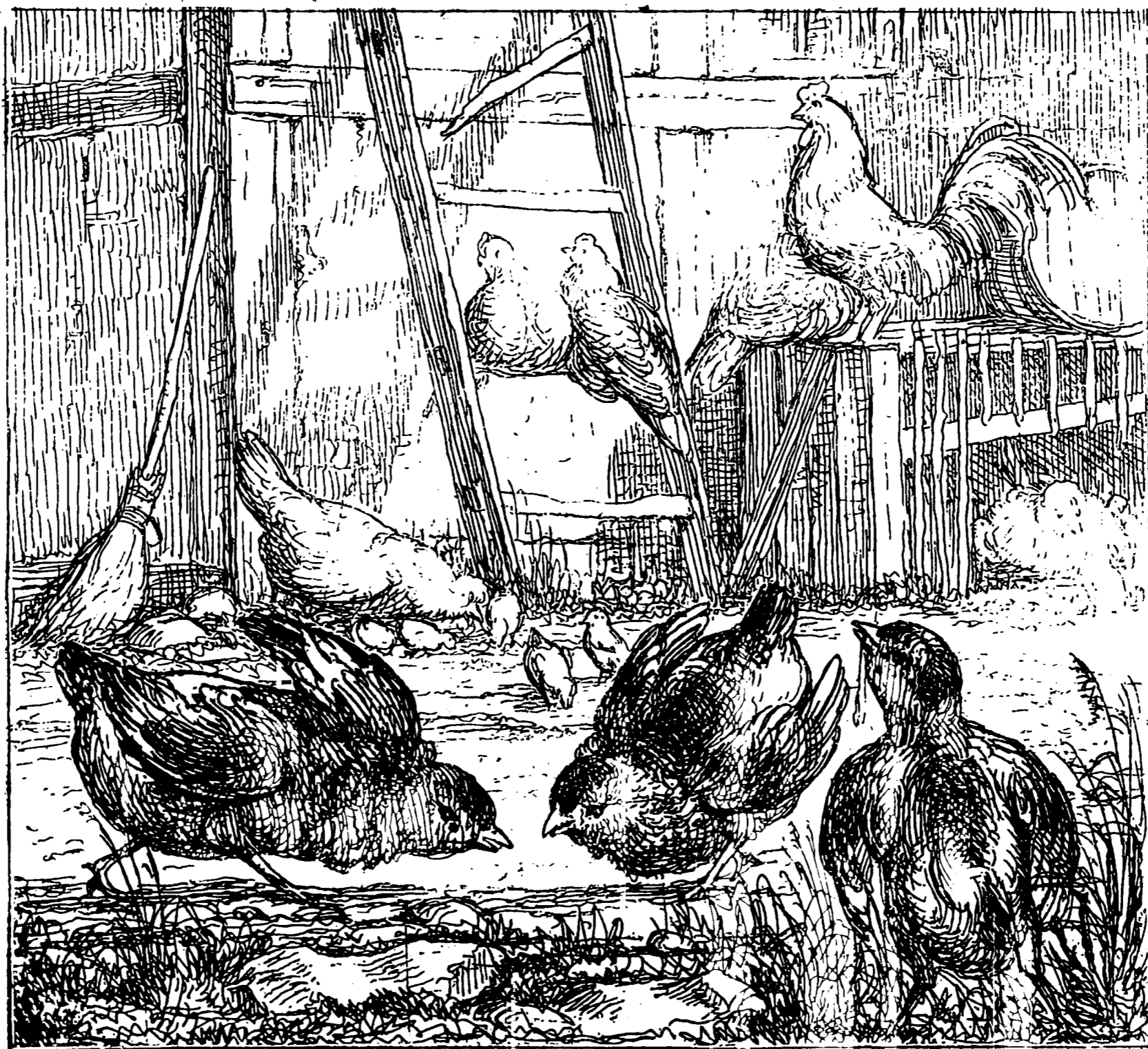
Den faster sin Raabe, hvid og blød,
Om hver en Bunde, som Stormen brød.

Lad Vintren kun være streng og haard,
Der kommer engang saa lys en Vaar.

Det veed hvert eneste lille Frø:
„For ret at leve man først maa døe!“

Det veed hvert eneste lille Skud:
Engang raaber Solen: Spring ud, spring ud!

Cia! hvor bliver det sødt at see
Den første Blomst i den sidste Sne!

To Hanefyllinger.

„Ei!“ sagde den ene Hanefylling,
 „Der ligger et Korn, see det ta'er nu jeg!“
 „„Nei!““ sagde den anden Hanefylling,
 „„Jeg saae det først, og det tilkommer mig!““
 „Hvad!“ sagde den Første, rød i Panden,
 „Du ønsker maaskee, at vi skal slaes?“
 „„Na ja saamen,““ gjensvared den Anden,
 „„Lad see kun, hvem der er stærkest af os!““
 „Nu vel!“ „„Ja vel!““ „Kom kun!“ „„Ja vist!““
 Og saa gik det løs, der flød Blod tilsidst;
 Nummer Eet maatte flygte til Hønsleiren,
 Nummer To gik drabelig af med Seiren;
 Rask høied den Næb, hvor Kornet laa;
 Den saae og den saae: —
 Ja saa var det en lille Stump af et Straa!

Jesper Næsviis.

Et jydsk Folkeeventyr.

Engang lod Kongen bekjendtgjøre, at den, som kunde skaffe ham de bedste Figen, skulde faae hans Datter og det halve Kongerige; men den, som kom med Figen, der bleve forfastede, skulde smides i Fængsel.

Der var en Mand, som havde tre Sønner, En hed Poul, En hed Peer og En hed Jesper Næsviis.

Poul købte først nogle Figen af de bedste han kunde faae og gif dermed til Kongens Gaard. Saa mødte han en Mand, som spurgte ham, hvad han havde i sin Kurv. Han svarede: „Na det er Snavs.“ „„Ja, saa lad det da blive til Snavs,““ sagde Manden; og da nu Poul kom til Kongens Gaard, saa vare hans deilige Figen blevne forvandlede til Hestepærer, og han blev fastet i Fængsel.

Den anden Søn Peer gif det ligesaadan.

Da nu Jesper Næsviis ogsaa vilde forsøge sin Lykke, vilde Faderen ikke tillade det, men det hjalp ikke, Jesper købte Figen og drog afsted. Han mødte ogsaa en Mand paa sin Vej, som spurgte ham om, hvad han havde i sin Kuro, og Jesper svarede: „Det er Figen.“ „„Naa saa lad det da blive til rigtig gode Figen,““ sagde Manden og gik. Da nu Jesper kom til Kongens Gaard, saa vare hans Figen de bedste, Kongen nogensinde havde seet, og Jesper troede nu, at han var sikker paa Prindsessen og det halve Kongerige, men vidt feilet, der var meget tilbage endnu.

Kongen befalede ham først, at han skulde prøve paa at faae Prindsessen til at lee eller til at sige, at det, som han fortalte, var Løgn. Prindsessen, som nødvendig vilde have ham, tænkte, at det kunde hun vel sagtens holde sig fra. De gik nu ud at spadserere sammen. Hun viste ham sin Faders Lade og sagde: „Er det ikke en stor og god Lade?“ „„Nei,““ sagde Jesper, „„da har min Fader en, som er meget større og bedre; da Tømmermændene arbejdede paa den, faldt Dren fra en af dem; i det samme den faldt, kom Storken flyvende sønderfra og satte sig paa en Rede i Nærheden, og den havde Æg og Unger, inden Dren faldt til Jorden, saa høi var Laden.““ „Det var en stor Lade den,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de til Kongens Drenhuus. „Det er et stort Drenhuus,“ sagde Prindsessen. „„Na nei,““ svarede Jesper, „„min Faders er meget større, det er saa langt, at naar Kørerne ville gaae fra den ene Ende til den anden, saa varer det ni Maaneder, inden de naae Maalet.““ „Det var da et forskæffelig stort Drenhuus det,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de ud i Haven, hvor der stod saadan deilig stor Kaal. „Det er en prægtig Kaal,“ sagde Prindsessen. „„Nei,““ sagde Jesper, „„da er min Faders rigtignok ganske anderledes. Engang der laa Krigsfolk i min Faders Have, krøb et heelt Regiment i en stærk Regn sammen under een Kaalstok for at faae Ly; men der faldt et Kaalblad af ved den stærke Regn, og saa druknede hele Regimentet i alt det Vand, som havde samlet sig paa Bladet og nu faldt ned.““ „Det var da nogen vældig Kaal,“ sagde Prindsessen.

Saa gik de til Kongens Bifuber, og Prindsessen roste de store og gode Bier, men Jesper sagde, at hans Faders de var dog langt større: „han holdt en Hyrde til at vogte dem om Dagen og tøre dem om Natten. Engang blev en af Bierne borte, og min Fader fandt den liggende død, saa tog han Benene af den, og deraf gjorde han en Stige, som naaede op til Himmelen.“

Derpaa gik min Fader til Himmels, og der mødte han din Fader; men i Himmelen der var min Fader rig og din Fader fattig. Der var Høitid i Himmelen den Dag, og da din Fader skulde op at offre, laante han Pengene af min Fader og gik med en rød Hue paa op at offre." „„Det er Løgn,““ sagde Prindsessen. „Ja det er det ogsaa,“ sagde Jesper, „og det var alt det Andet, jeg fortalte, med, men nu hører du mig til.“

Da Kongen fik at vide, hvordan det var gaaet, vilde han dog ikke lade Jesper faae Prindsessen, men forlangte af ham, at han skulde gaae ud paa Marken med ti levende Harer om Morgenens og bringe dem hjem med sig igjen om Aftenen.

Nu var Jesper heelt fortvivlet; thi hvordan skulde han faae Harerne samlet igjen, naar han havde sluppet dem løs; men han kom dog ogsaa ud af den Forlegenhed; han fandt paa Marken en lille Fløite af Jern, som var ganske rusten, den polerede han blank, og da han blæste i den, kom alle Harerne hen til ham og fulgte hjem med ham til stor Forundring for Kongen.

Den næste Dag skulde han igjen paa Marken med dem, og saa sendte Prindsessen En ud til ham, som hun havde et godt Die til og nok vilde have, og han skulde lokke Jesper til at sælge en af Harerne. Han prøvede da ogsaa paa det, men Jesper sagde: „Nei, for Penge vil jeg ikke sælge Kongens Harer, men her har jeg en Knortekjæp, dersom jeg maa give dig en Dragt Brygl med den, saa skal du faae een.“ Det var jo haardt nok, men det var ogsaa haardt at miste Prindsessen, og saa fik han da Bryglene og Haren; men om Aftenen, da Jesper fløitede Harerne sammen, løb den kjøbte ogsaa tilbage, saa nu var de ligesær.

Den næste Dag gik Prindsessen selv ud til ham og tilbød ham en Guldkjæde for en Hare. Jesper vilde ogsaa sælge hende den mod Guldkjæden og et Kys, og Prindsessen tænkte: Der er jo Ingen, som seer det, og gav ham, hvad han forlangte. Han tog et Stykke af Guldkjæden og satte om Harens Hals og lod hende saa gaae med den. Men om Aftenen fløitede han den tilbage igjen og kom hjem med alle sine Harer.

Nu sagde Kongen, ja naar han kunde præke en Sæt fuld af Sandhed, saa skulde han da faae Prindsessen. Derpaa begyndte han at holde en Tale om, at han havde skaffet Kongen de bedste Figen, havde faaet Løfte paa Prindsessen, men endda ikke faaet hende, at han havde bragt hende til at sige, at hans Tale var Løgn, og endda ikke faaet hende, at han havde ført Harerne ud og hjem,

og endda ikke faaet hende, og endelig vilde han til at fortælle om, at han havde pryglet Brindsessens Frier; da raabte Frieren: „Sæffen er fuld, Sæffen er fuld!“ Alligevel blev Jesper ved at fortælle, ogsaa om at Brindsessen havde kysset ham. „Ja, har du kysset ham,“ sagde Kungen, „saa skal du ogsaa have ham.“ Og saa fik hun ham.

Savoyarddrenge's Sang.

P. Heise.

Allegretto

vivo

sp

Fine.

Jeg

dand ser og dreier paa min Li...re saa fro, og min lod...ne Ven gaaer paa

poco rit.

a tempo.

Fi...re og paa To, men ei kan jeg glemme de Bjer...ge der...hjemme

ad libitum

rit.

og Koe...ne, som kjendte min Stemme.

pp

sp vivo.

dal segno al fine.

Og tidt maa jeg holde mit Øie paa Klem,
 At ikke jeg skal synge mig Taarerne frem,
 Thi hvor kan jeg smile,
 Og hvor kan jeg hvile,
 Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!

O, vinder jeg tilbage bag Bjergene blaae,
 Hvor sødt, hvor sødt skal jeg sove paa Straa,
 Og juble og tralle;—
 Men skulde det falde,
 Gud veed, om jeg saa finder dem alle.

C. Richardt.

Gaasepiigen til Glenten.

P. Heise.

Allegretto agitato

Hu! hei du Gjeslinge... tyv! Flyv!
Hu! hei du Gjeslinge... tyv! Flyv!

flyv! alt paa di...ne Vinger saa lan...ge! jeg passer vel paa mine Gjeslinger smaa, de
flyv! saa vidt o...ver Sø...er og Da...le! nu snart skabihjem, jeg driver dem frem, og

hvi...de de graae, du skal dem ei faae, du skal dem ei fan...ge, jeg
rø...rer du dem, du Rø...ve...re slem, du skal med din Ha...le, du

veed, hvor de er, og hvor man...ge.
skal med din Hals det be...ta...le.

Chr. Winther.

FOT 159637

